

Keskinäinen
Vakuutusyhtiö Tapiola
Vuosikertomus 2009

TAPIOLA

Sisällysluettelo

Toimitusjohtajan katsaus	4
Hallituksen toimintakertomus	5
Tilinpäätös	20
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	20
Riskit ja riskienhallinta.....	24
Tunnuslukujen laskentaperiaattet	34
Emoyhtiön tuloslaskelma, tase ja niiden liitetiedot ...	36
Konsernituloslaskelma, -tase ja niiden liitetiedot	60
Tilintarkastuskertomus	98
Hallintoneuvostojen lausunto	99

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola

Keskinäisen Vakuutusyhtiön Tapiolan toimialaan kuuluvat kaikki vapaaehtoiset ja lakisääteiset vahinkovakuutukset.

Maksutulo kasvoi

4%

Korvauksia maksettiin noin

450

milj. euroa

Vuosi 2009 oli Tapiolan vahinkovakuutusyhtiölle selkeästi ennakoitua parempi. Vahinko-Tapiolan sijoitustoiminta sujui erinomaisesti lähes kaikilla sektoreilla. Osake- tuotot nousivat 19 prosenttiin ja korkosijoitukset 7 prosenttiin.

Vahinko-Tapiolassa toteutettiin vuoden aikana onnistuneesti useita kannattavuutta parantavia toimenpiteitä. Asiakas- ja riskivalintaohjeita tarkennettiin kaikilla asiakaslokoilla. Asiakasrajapinnassa työskentelevät saivat käyttöönsä uusia työ-

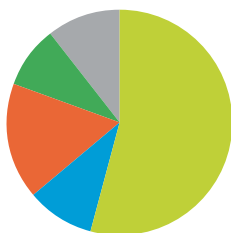
kaluja, joilla he pystyvät paremmin arvioimaan ja hinnoittelemaan asiakkaan riskejä.

Tapiola-ryhmässä käynnistettiin ns. tuottotehokkuusohjelma, jonka avulla pyritään saavuttamaan tehokkuutta tuottojen kasvattamista unohtamatta. Henkilömäärän ja kustannusten kasvu onnistuttiin pysäyttämään.

Vuoden aikana otettiin käyttöön sähköisiä työvälineitä tästä esimerkkinä henkilöasiakkaiden käyttöön otettu uusi palvelu, verkkokauppa.

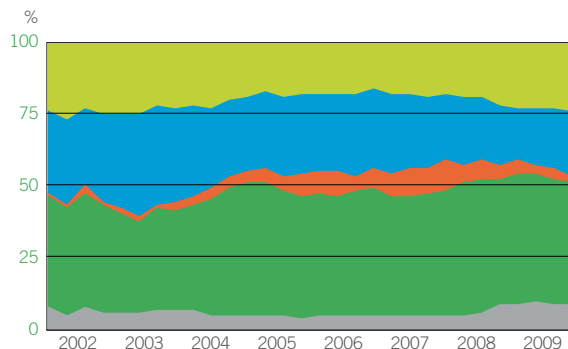
Vuonna 2010 alkavan uuden kolmi- vuotisen strategiakajson pääteemana Vahinko-Tapiolassa on kannattavuus ja vakavaraisuus. Yhtiö on käynnistänyt useita hankkeita, joilla pyritään vaikuttamaan asiakaspysyvyyteen ennakoimalla asiakkaan elämäntilanteen muutoksia ja tarjoamaan heille palvelua silloin kun he sitä tarvitsevat.

Maksutulo asiakaslokoittain

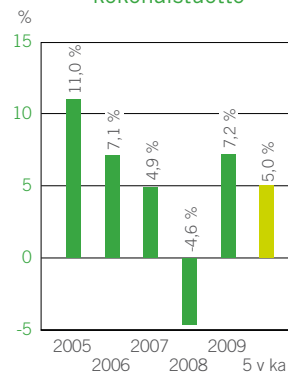
■ Kotitaloudet 54,4 % (53,7 %)
 ■ Maatilat 9,5 % (9,7 %)
 ■ PK-yritykset 16,7 % (17,5 %)
 ■ Suurasiakkaat 9,0 % (8,8 %)
 ■ Yrittäjät 10,4 % (10,3 %)

Allokaation kehitys

■ Kiinteistösijoitukset
 ■ Osakkeet ja osuudet
 ■ Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset
 ■ Joukkovelkakirjalainat
 ■ Lainat

Sijoitustoiminnan kokonaistuotto

Tavoitteena kulusuhteen parantaminen

Vuosi 2009 oli Tapiolan vahinkovakuutusyhtiölle selkeästi ennakoitua parempi. Vahinko-Tapiolan sijoitustoiminta sujui erinomaisesti lähes kaikilla sektoreilla.

Osaketuotot nousivat 19 prosenttiin ja korkosijoitukset 7 prosenttiin. Vain kiinteistösijoittaminen jäi tavoitteestaan lähinnä ulkomaisista kiinteistösijoitusrahastoista syntyneiden alaskirjausten vuoksi.

Vakuutustoiminnan kannattavuus parani odotettua enemmän. Maksutulo kasvoi 4 prosenttia. Korvausten määrä väheni kansantalouden taantumana myötä ja siksi, että suurvahingoilta vältyttiin. Onnistuimme pysäyttämään liikekulujen kasvun, mikä myös paransi kannattavuutta.

Kannattavuus ja tuottotehokkuus kasvussa

Tarkensimme asiakas- ja riskivalintaohjeita kaikilla asiakaslohkoilla vuoden 2009 aikana. Asiakaspalvelussa otimme käyttöön työkaluja, joilla voimme aiempaa varmemmin arvioida ja hinnoitella asiakkaan riskejä. Perustimme erityisorganisaation palvelemaan maatalo- ja yrittäjäasiakkaita.

Käynnistimme myös tuottotehokkuusohjelman, jolla pyrimme lisäämään toiminnan tehokkuutta ja kasvattamaan tuottoja.

Vakavaraisuus ja osaaminen menestyksen taustalla

Vuosien 2010–2012 strategiseksi tavoitteeksi olemme määrittäneet kannatta-

vuotta mittaavan yhdistetyn kulusuhteen parantamisen. Tavoittelemme markkinoita nopeampaa kasvua ja tähtäämme parempaan tehokkuuteen. Kehitämme riskivastaavaa hinnoittelua ja edellisellä strategijaksolla aloitettua asiakas- ja riskinvalintatyötä.

Varaudumme siihen, että yleinen taloustilanne vaikuttaa heikentävästi makсутuloon ja sijoitustoiminnan tuottoihin koko strategijakson ajan.

Vahinkovakuutuksessa kilpailu on yhä kovempaa ja entistä enemmän pankkikeskeistä, sillä vakuutuksia myydään myös pankkituotteiden oheispalveluina. Menestyksemme perustuu vahvan vakavaraisuutemme tuomaan kilpailukykyyn sekä ammattitaitoomme vahinkojen ennaltaehkäisyssä ja selvittelyssä.

Asiakkaiden finanssilukutaito paremmaksi

Sähköistä asiointia kehitämme seuraavien vuosien aikana kolmesta näkökulmasta, jotka ovat asiakaspalvelun parantaminen, oman tehokkuutemme vahvistaminen ja ympäristövastuullisuuden voimistaminen.

Prosesseja kehitämme tiiviissä yhteistyössä kumppaniemme kanssa, joita ovat muun muassa autokorjaamot ja sairaanhoitolaitokset.

Yksinkertaistamme tuotteitamme ja prosessejamme, jotta asiakkaamme ymmärtävät niitä helpommin. Haluamme lisätä asiakkaiden finanssilukutaitoa. Kannamme vastuuta siitä, että asiakkaamme ymmärtävät tarjoamiemme ratkaisujen ja palvelujen sisällöt ja osaavat valita niistä parhaat vaihtoehdot tavoitteidensa ja taloutensa pohjalta.

Edellä käyvää huolenpitoa

Strategijaksolla 2010–2012 pääteemamme on kannattavuus. Tavoittelemme myös markkinaa nopeampaa kasvua, mutta riskinä on, että Suomen heikentävä taloustilanne supistaa koko markkinan kasvua pitkän aikavälin kasvua heikommaksi.

Pyrimme ennakoimaan asiakkaiden elämäntilanteiden muutoksia ja tarjoamaan heille yhä parempaa palvelua aina, kun he sitä tarvitsevat. Näin varmistamme, että asiakkaamme ovat tyytyväisiä palveluihimme myös jatkossa.

Juha-Pekka Halmeenmäki

Toimitusjohtaja

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola

Keskinäisen Vakuutusyhtiö Tapiolan toimialaan kuuluvat kaikki vapaaehtoiset ja lakisääteiset vahinkovakuutukset.

Hallituksen toimintakertomus 2009

Keskinäisen Vakuutusyhtiön Tapiolan toimialaan kuuluvat kaikki vapaaehtoiset ja lakisääteiset vahinkovakuutukset. Vahinko-Tapiolan konserniin kuuluvat Tapiola Pankki Oy ja sen tytäryhtiö Tapiola Varainhoito Oy, lakkautettujen jälleenvakuutus sopimusten hoitoyhtiö Alma Vakuutus Oy ja atk-palveluja hoitava Tieto-Tapiola Oy.

- Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolan konsernin vahinkovakuutustoiminnan liikevoitto kasvoi 137,8 miljoonalla eurolla edelliseen vuoteen nähden nousten 84,8 miljoonaan euroon (-53,1 milj. e). Arvostuserojen muutos kasvatti kokonaistulosta 67,1 miljoonalla eurolla 151,9 miljoonaan euroon (-198,3 milj. e). Tulos oli selkeästi ennalta arvioitua parempi.
- Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutulon kehitys oli hyvä. Se kasvoi 4,0 prosenttia 675,2 miljoonaan euroon (648,9 milj. e). Finanssialan Keskusliiton marraskuussa 2009 julkaiseman Arvio vakuutusmarkkinoiden kehityksestä 2009 -julkaisussa arvioidaan alan kasvuksi 2 prosenttia.
- Vahinkovakuutustoiminnan yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua oli 102,5 prosenttia (109,3 %). Asiaksettujen, sisältäen alennukset, vaikutus eliminoiden olisi yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua ollut 94,5 prosenttia (100,8 %). Yhdistetty kulusuhde kertoo keskinäisen yhtiön hyvästä hyötysuhteesta asiakkaan kannalta: Tapiolan korvaukset ja liikekulut ovat suuremmat kuin perityt vakuutusmaksut, joita asiakkaille maksettavat keskinäisen yhtiön alennukset osaltaan pienentävät.
- Vahinko-Tapiolan sijoitustoiminnan tuottoprosentti sitoutuneelle pääomalle käyvin arvoin oli 7,2 prosenttia (-4,6 %). Sijoitustoiminnan tulosta voidaan pitää hyvänä.
- Emoyhtiö Vahinko-Tapiolan vakavaraisuuspääoma oli 1 317,0 miljoonaa euroa (1 174,5 milj. e) ja vastuunkantokyky eli vakavaraisuuspääoma suhteessa vakuutusmaksutuottoihin oli 203,6 prosenttia (189,2 %). Vakavaraisuus on erinomaisella tasolla. Toimintapääomasuhde eli toimintapääoma suhteessa vähimmäismääräänsä nähden oli 6,3-kertainen (5,4-kertainen).
- Vahinko-Tapiolan konsernin luotto- ja sijoituspalvelutoiminnan liiketappio oli 0,3 miljoonaa euroa (-0,5 milj. e). Korkokate aleni 1,1 prosenttia ja oli 13,0 miljoonaa euroa (13,2 milj. e). Palkkiotuotot olivat nettomääräisesti 11,5 miljoonaa euroa (9,1 milj. e), missä on nousua edelliseen vuoteen 27,1 prosenttia. Liikevaihto aleni 54,1 miljoonaan euroon (71,4 milj. e). Kulu-tuotto -suhde oli 1,0 (1,0).
- Vahinko-Tapiolan konsernin pankkitoiminnan saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä kasvoivat 183,0 miljoonaa euroa 1 154,6 miljoonaan euroon (971,6 milj. e). Pankkitoiminnan ottolainaus on vuoden aikana kasvanut 43,1 miljoonalla eurolla 1 231,0 miljoonaan euroon (1 187,9 milj. e).
- Tapiola Varainhoito Oy:n hallinnoimien sijoitusrahastojen rahastopääomat kasvoivat vuoden 2009 aikana 1 026,0 miljoonasta eurosta 1 594,2 miljoonaan euroon. Yhtiön markkinaosuus rahastomarkkinoista oli vuoden päättyessä 2,9 prosenttia (2,5 %). Tapiola Varainhoito Oy on yhdeksänneksi suurin toimija Suomen rahastomarkkinoilla. Edellä mainituissa luvuissa on mukana Vahinko-Tapiolan konsernin sijoitusrahastoissa olevat pääomat. Vahinko-Tapiolan konsernin varainhoitoliiketoiminnan hallinnoimien sijoitusrahastojen rahastopääomat nousivat vuoden 2009 aikana 553,2 miljoonaa euroa 1 391,2 miljoonaan euroon (838,0 milj. e). Hallinnoitujen asiakasvarojen määrä nousi 674,5 miljoonaa euroa 3 629,0 miljoonaan euroon (2 954,5 milj. e).
- Tapiola Pankki Oy konsernin vakavaraisuussuhde luottolaitostoitinnasta annetun lain mukaisesti oli tilikauden päättyessä 14,9 prosenttia (16,8 %). Tapiola Pankki Oy:n vakavaraisuussuhde oli tilikauden päättyessä 16,3 prosenttia (18,7 %). Tapiola Varainhoito Oy:n vakavaraisuussuhde oli 37,6 prosenttia (52,9 %).

Asiakkaat ja asiakasedut

Vahinko-Tapiolan yksityistalouloslohon asiakasmäärä oli 789 800 ja yritysasiakaslohon asiakasmäärä 27 800.

Vahinko-Tapiolan tytäryhtiön Tapiola Pankki Oy:n asiakasmäärä nousi noin 25 300 asiakkaalla 184 400 asiakkaaseen. Tiliasiakkaiden määrä nousi 18 000 asiakkaalla 151 800 asiakkaaseen.

Tapiola Varainhoito Oy:n hallinnoimat rahastot saivat vuoden aikana lähes 11 000 uutta osuudenomistajaa, mikä nosti osuudenomistajien määrän lähes 45 000:een. Useat asiakkaat ovat sijoittaneet useampaan rahastoon. Tapiola Varainhoidon asiakasmäärä kasvoi yli 5 000 asiakkaalla ollen vuoden lopussa yli 24 000 asiakasta.

Tapiolan etuohjelma otettiin käyttöön 1.11.2007. Kanta-asiakasmarkkinointiin ja asiakasohjelmiin erikoistunut Kanta-asiakasforum palkitsi Tapiolan Omaetu-ohjelman vuoden 2009 etuohjelmalla. Valinta perustuu Kanta-asiakasforumin teettämään jokavuotiseen Kanta-asiakasbarometriin, jolla mitataan asiakkaiden mielipiteitä eri kanta-asiakasohjelmiin ja tyytyväisyyttä muun muassa omaan vakuutusyhtiönsä. Palkintoperusteluissa todettiin, että Tapiolan Omaetua on kehitetty pitkäjänteisesti ja määrätietoisesti. Omaetu-ohjelma sai kiitosta myös palkitsemisen tasapuolisuudesta ja siitä, että henkilökunta on mukana etuohjelman jokapäiväisessä toteuttamisessa. Kanta-asiakasbarometrissa Omaetu sai Tapiolan asiakkailta kiitosta siitä, että etuohjelma tuodaan palvelutilanteissa hyvin esille.

Tapiola-ryhmän toiminnan ylijäämä käytetään omistaja-asiakkaiden hyväksi palvelujen kehittämisenä, asiakashyvityksinä ja maksun alennuksina. Omistaja-asiakkaan palveluetuja ovat mm. maksuton turvantarkistus ja hätäpalvelu. Osa tuloksesta käytetään kartuttamaan yhtiön vakavaraisuutta ja näin varmistamaan asiakkaiden edun tulevaisuudessakin. Konsernin omistaja-asiakasasetusten kokonaisarvo nousi 82,5 miljoonaan euroon (81,0 milj. e), kun otetaan huomioon asiakashyvitykset, keskittämisalennukset, palveluedut ja yhteistyösopimusten perusteella maksetut alennukset. Lukuun sisältyy Tapiola Pankin kautta annetut edut, joiden määrä nousi 9,8 miljoonaan euroon (9,7 milj. e). Pankin edut annettiin keskittämisetuina ja markkinoita parempina korkoina.

Toimintaympäristö

Syksyllä 2008 kärjistynyt finanssikiiri on ollut keskeinen oire laajemmasta murroksesta, jossa koko maailmantalouden kasvumalli on uusiutumassa. Erityisesti viimeisen viidentoista vuoden aikana velkavetoinen toimintamalli kiihdytti maailmantalouden kehityksen irti kestävästä kasvu-urasta. Yhdysvalloissa kulutuskysynnän kasvu oli hyvin voimakasta ja liiaksi velalla rahoitettua. Euroopassa puolestaan vahva globaali kysyntä mahdollisti myös kilpailukyönsä menettäneen teollisen tuotantokapasiteetin ylläpidon.

Talous- ja luottokriisin seurauksena nämä epätasapainot purkautuvat. Yhdysvalloissa kulutuskysynnän merkitys alenee kotitalouksien korkeamman säästämistason vuoksi ja Euroopassa – erityisesti vientiriippuvaisissa maissa kuten Suomessa – on edessä mittava teollisuuden rakennemuutos. Kehittyvissä talouksissa kasvu nojaa jatkossa entistä enemmän kotimaiseen kysyntään.

Teollisuusmaissa – ja myös monissa suurissa kehittyvissä talouksissa – talouskriisiin on vastattu ennennäkemättömällä finanssi- ja rahapolitiikan elvytyksellä. Elvytystoimenpiteiden ansiosta yksityisten kysyntäerien romahdus on kyetty pysäyttämään ja 1930-luvun laman toisinto estämään. Suurimmissa talouksissa kokonaistuotanto on kääntynyt vuoden 2009 jälkipuoliskolla kasvuun. Maailmankaupan ja varastokysynnän elpymisen vuoksi talouskasvu voi vuoden 2010 alkupuolella olla yllättävänkin voimakasta. Kaiken kaikkiaan maailmantalouden elpyminen jäänee kuitenkin poikkeuksellisen hitaaksi, koska velkakuplan puhkeaminen rajoittaa kulutuksen ja investointien kehitystä useita vuosia.

Euroalueella kokonaistuotannon edellinen huipputaso saavutetaan mahdollisesti vasta vuonna 2013. Työttömyys pysyy siten lähivuosina korkeana ja yksityinen kysyntä pitkään talouden tuotantopotentiaalin alapuolella. Ylipäänsä talouden potentiaalinen kasvu-ura uhkaa teollisuusmaissa laskea väestön ikääntymisen ja alenevien investointiasteiden vuoksi noin prosenttiyksikön alemmas, euroalueella 1–1,5 prosentin ja Yhdysvalloissa noin 2 prosentin tuntumaan.

Kysyntäperäisiä inflaatiopaineita ei tällä hetkellä käytännössä ole. Inflaatio tosin voi kiihtyä energian ja raaka-aineiden hintojen nousun vuoksi (kuten tapahtui 2007–2008) tai ennen pitkää välttämättömien veronkorotusten takia. Rahan tarjonnan voimakas kasvattaminen ei toistaiseksi ole kiihdyttämässä kuluttajahintainflaatiota, koska pankkijärjestelmän ongelmien vuoksi raha ei edelleenkään välity normaalisti reaalityönteeseen. Rahan arvon aleneminen on kuitenkin tapahtunut suhteessa arvopapereiden hintoihin, mikä on näkynyt varallisuusarvojen nopeana palautumisena vuoden 2009 aikana.

Makrotalouden kehityksen perusnäkemysten mukaan talouskasvu elpyy lähivuosina hitaasti mutta suhteellisen vakaasti. Tasainen kehitys edellyttää kuitenkin talouspolitiikan onnistumista. Perusnäkemysten merkittävin riski on julkisen talouden elvytyksen lopettaminen ja rahapolitiikan kiristäminen ennen kuin yksityisten kysyntäerien elpyminen on kestäväällä pohjalla. Talouspolitiikan poikkeustoimia tarvitaan vielä vuonna 2010.

Vuoden alkupuolisko oli Suomen kiinteistösijoitusmarkkinoilla hiljainen. Kansainvälisen rahoituskriisin vaikutukset näkyivät Suomessa kaupankäyntiaktiiviteetin hiljentymisenä. Tuottovaatimuksien vuoden 2008 syksynä alkanut nousu jatkui syksyyn 2009. Sijoittajat olivat muuttuneet varovaisiksi talouden epävarmojen näkymien seurauksena. Koko vuoden kiinteistösijoitusvolyyymi laski selvästi verrattuna edelliseen vuoteen erittäin hiljaisen alkuvuoden takia. Loppuvuoden aikana markkinoilla alkoi näkyä hiljalleen viriävää sijoitusaktiiviteettia.

Velkaran saannin vaikeudet ja epävarmuus Suomen talouden näkymistä heijastuivat yhä markkinoille. Tämä on näkynyt mm. ulkomaalaisten sijoittajien vähentyneenä aktiivisuutena. Sijoituskiinteistöjen markkina-arvot ovat useilla osamarkkinoilla vuoden aikana laskeneet, mikä on vaikuttanut heikentävästi kokonaistuottolukemiin.

Kansainvälisillä kiinteistömarkkinoilla vuosi 2009 oli haasteellista aikaa. Useimmilla tärkeimmillä Euroopan osamarkkinoilla tehtyjen kiinteistösijoitusten volyymi oli aikaisempiin vuosiin verrattuna vähäistä ja kiinteistöjen arvot laskivat kaikissa toimitilatyypeissä. Vuoden puoliväliin mennessä tuottovaatimusten yli vuoden kestänyt nousu oli tasaantunut useimmilla osamarkkinoilla. Iso-Britanniassa tuottovaatimukset kääntyivät jo lievään nousuun ulkomaisten kiinteistösijoittajien aktivoituessa uusiin kiinteistösijoituksiin korkeiden alkutuottojen houkuttelevana. Odotukset taloustaantumasta aiheutuvasta vuokrien laskusta painoivat silti yhä kiinteistöjen arvoja.

Listattujen kiinteistösijoitusyhtiöiden osakkeiden kurssikehitys oli Euroopassa alkuvuonna positiivinen sijoittajien aktivoituessa listatulla kiinteistösektorilla.

Konsernirakenne

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolan konserniin kuuluvat emoyhtiön lisäksi tytäryhtiöt Tapiola Pankki Oy-konserni (omistusosuus 73,03 prosenttia), Alma Vakuutus Oy (100 %), Tieto-Tapiola Oy (51,1 %), Aura-Karelia Oy (100 %) sekä 13 (13) asunto- ja kiinteistöyhtiötä ja kuusi (6) muuta yhtiötä, jotka eivät harjoita liiketoimintaa.

Osakkuusyhtiöt ovat Suomen Vahinkotarkastus SVT Oy, Kiinteistö-Tapiola Oy ja neljä (4) kiinteistöyhtiötä sekä kolme (3) muuta yhtiötä, jotka eivät harjoita liiketoimintaa.

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva on Vahinko-Tapiolan tytäryhtiö, sillä sen kaikki takuusuuden omistajat ovat allekirjoitta-

neet takuusuusien omistajien väliseen sopimukseen lisäyksen, jonka mukaan Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolalla on halutesaan oikeus nimittää Turvan hallituksen enemmistö. Vahinko-Tapiolan osuus Turvan takuupääomasta on 83,83 prosenttia. Finanssivalvonnan edeltäjän Vakuutusvalvontaviraston antaman lausunnon mukaan Turvan tilinpäätöstietojen yhdisteleminen Vahinko-Tapiolan konsernitiilinpäätökseen ei ole tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Keskinäisen yhtiön takuupääoman omistajalla ei ole oikeutta yhtiön muuhun omaisuuteen kuin takuupääomaan ja yhtiökokouksen päätöksellä ylijäämävaroista maksettavaan takuupääoman korkoon, joka voi olla enintään 12 prosenttia vuodessa. Turvan takuupääoman määrä on 7 655 914,41 euroa.

Vahinkovakuutustoiminta

VAKUUTUSMAKSUTULO JA MAKSETUT KORVAUKSET

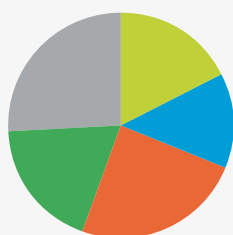
Vahinko-Tapiolan vakuutusmaksutulo kasvoi 4,0 prosenttia ja oli 675,1 miljoonaa euroa (648,9 milj. e). Ensivakuutuksen vakuutusmaksutulo kasvoi 3,9 prosenttia ja oli 629,5 miljoonaa euroa (606,1 milj. e). Maksettujen korvausten määrä oli 451,5 miljoonaa euroa (454,3 milj. e), missä on 0,6 prosenttia alenemaa edelliseen vuoteen nähden. Finanssialan Keskusliiton (FK) marraskuussa 2009 julkaiseman Arvio vakuutusmarkkinoiden kehityksestä 2009 -katsauksen mukaan alan maksutulon ennustetaan kasvavan 2 prosenttia. Ensivakuutuksen maksutulo kasvaneekin 2 prosenttia. Alan maksettujen korvausten arvioidaan lisääntyvän edellisvuodesta noin prosentin.

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vakuutusmaksutulo kasvoi 0,2 prosenttia 102,8 miljoonaan euroon (102,6 milj. e). Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen siirtoliikkeen kokonaistulos Vahinko-Tapiolalle vuodelta 2009 oli noin 1,5 miljoonaa euroa voitollinen eli kokonaisuudessaan siirroissa on onnistuttu varsin hyvin. Yhtiö on onnistunut hankkimaan maksutuloltaan suurempia vakuutuksia kuin mitä yhtiöstä lähtee pois. Erityisen hyvin on onnistunut suurasiakashankinta. Vuoden 2010 ennakoidaan olevan kilpailullisesti haasteellisen. FK arvioi alan vakuutusmaksutulon alenevan 4 prosenttia.

Vapaaehtoisen tapaturma- ja sairausvakuutuksen maksutulo oli 57,9 miljoonaa euroa (54,5 milj. e), mikä oli 6,1 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. FK arvioi, että alan vakuutusmaksutulo kasvaa yli 9 prosenttia.

Liikennevakuutuksen (moottoriajoneuvon vastuu) vakuutusmaksutulo nousi 5,1 prosenttia 144,5 miljoonaan euroon (137,5 milj. e). Vahinko-Tapiola oli moottoriajoneuvojen kolmanneksi suurin vakuuttaja rekisteröinneillä mitattuna 17,9 prosentin osuudellaan (20,1 % 12/2008). Autovakuutuksen (maa-ajoneuvot) vakuutusmaksutulo nousi 5,6 prosenttia 119,8 miljoonaan euroon (113,4 milj. e). FK arvioi alan vakuutusmaksutulon kasvavan liikennevakuutuksessa 2 prosenttia ja autovakuutuksessa 4 prosenttia. Moottoriajoneuvovakuutuksissa korvaus-

Maksutulo alueittain

■ Itäinen alue	17,5 % (16,5 %)
■ Lounainen alue	13,8 % (13,7 %)
■ Läntinen alue	24,3 % (24,6 %)
■ Pohjoinen alue	18,7 % (18,8 %)
■ Eteläinen alue	25,7 % (26,4 %)

meno on alentunut edellisvuodesta, jolloin tapahtui muutama vakava henkilövahinko enemmän kuin vuonna 2009.

Palo- ja omaisuusvakuutusten vakuutusmaksutulo oli 149,1 miljoonaa euroa (141,8 milj. e), mikä oli 5,1 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. FK arvioi, että alan vakuutusmaksutulo kasvaa 4 prosenttia. Korvausmeno on alentunut edelliseen vuoteen nähden, jolloin suurvahinkoja sattui poikkeuksellisen paljon. Vuonna 2009 on panostettu vahingontorjunnan ja riskinvalinnan tehostamiseen ja luotu niihin uusia välineitä.

Vastuuvakuutusten vakuutusmaksutulo oli 27,6 miljoonaa euroa (28,3 milj. e), missä oli laskua 2,3 prosenttia edelliseen vuoteen verrattaessa. FK arvioi, että alan vakuutusmaksutulo kasvaa 3 prosentilla.

Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista olivat 5,1 miljoonaa euroa (4,4 milj. e). Konkurssien määrän kasvu ja työttömyys näkyvät luottotappioiden määrän kasvuna.

Tulevan jälleenvakuutuksen vakuutusmaksutulo nousi 6,4 prosenttia ja oli 45,6 miljoonaa euroa (42,9 milj. e). Maksetut korvaukset alenivat 1,9 prosenttia 28,1 miljoonaan euroon (28,6 milj. e).

YHDISTETTY KULUSUHDE ILMAN PERUSTEKORKOKULUA JA LIIKEKULUT

Vahinko-Tapiolan konsernin vakuutusliiketoiminnan yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua oli 102,5 prosenttia (109,3 %). Riskisuhde oli 70,9 prosenttia (77,0 %), korvausten hoitokulusuhde oli 5,6 prosenttia (6,3 %) ja liikekulusuhde 26,0 prosenttia (26,0 %). Asiakasetujen vaikutus eliminoiden olisi yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua ollut 94,5 prosenttia (100,8 %).

Emoyhtiö Vahinko-Tapiolan yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua oli 102,7 prosenttia (109,5 %). Riskisuhde oli 70,9 prosenttia (77,2 %), korvausten hoitokulusuhde oli 6,0 prosenttia (6,6 %) ja liikekulusuhde 25,7 prosenttia

(25,7 %). Asiakasetujen vaikutus eliminoiden olisi yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua ollut 94,7 prosenttia (101,0 %). Tuloslaskelman liikekulut, nousivat 4,2 prosenttia 166,2 miljoonaan euroon (159,6 milj. e) ja korvaustoiminnan hoitokulut alenivat 3,3 prosenttia 39,7 miljoonaan euroon (41,1 milj. e). Tapiola-ryhmässä on käynnistetty tuottotehokkuusohjelma. Ohjelmalla tähdätään toisaalta prosessien kehittämisen avulla asiakaspalvelun parantamiseen, tehokkuuden lisäämiseen ja kustannussäästöihin toisaalta tuottopuolen kasvattamiseen. Tuottotehokkuusohjelma on edennyt suunnitelmien mukaisesti.

MUUT TUOTOT JA KULUT

Vahinko-Tapiolan palvelumyyntiä on mm. markkinointi-, tiedotus-, lakiasia-, henkilöstö- ja sisäisen tarkastuksen palveluiden tuottaminen Tapiola Pankille ja Tapiola Varainhoitoyhtiölle sekä Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Tapiolalle. Lisäksi Vahinko-Tapiola tuottaa mm. Ajoneuvohallintokeskukselle (AKE) ajoneuvojen rekisteröintipalveluja. Edellä mainittujen palvelujen myynnistä saatavat tuotot kirjataan tuloslaskelmaerään muut tuotot ja niiden tuottamisesta aiheutuneet kulut kirjataan tuloslaskelmaerään muut kulut. Liiketoimet on toteutettu tavanomaisin kaupallisin ehdoin.

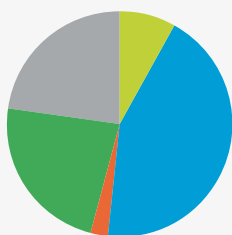
Emoyhtiö Vahinko-Tapiolan muut tuotot ja kulut kasvoivat nettomäärä 4,2 prosentilla 2,8 miljoonaan euroa (2,6 milj. e).

Vahinko-Tapiolan konsernin vakuutusliiketoiminnan muut tuotot ja kulut olivat nettomääräisesti 6,0 miljoonaa euroa (5,4 milj. e).

SIJOITUSTOIMINTA KÄYVIN ARVOIN – VAHINKOVAKUUTUS

Vahinko-Tapiolan emoyhtiön sijoitusten nettotuotto käyvin arvoon oli 7,2 prosenttia (-4,6 %). Sijoitustoiminnan nettotuotot käyvin arvoon olivat 180,8 miljoonaa euroa (-123,7 milj. e). Viiden vuoden keskimääräinen vuosituotto oli 5,1 prosenttia. Sijoitukset käyvin arvoon olivat 2 616,9 miljoonaa euroa (2 444,2 milj. e).

Sijoitusten jakauma ja tuottoprosentti 2009

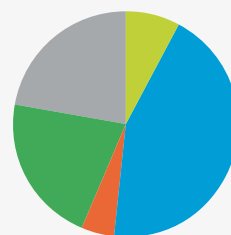

Käypä arvo 2 616,9 milj. euroa
Sijoitustoiminnan tuottoprosentti 7,2 %

Lainasaamiset	8,3 %	*4,2 %
Joukkovelkakirjalainat	43,5 %	*7,9 %
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	2,4 %	*2,4 %
Osakkeet ja osuudet	23,2 %	*19,7 %
Kiinteistösijoitukset	22,6 %	*-1,8 %

*Tuottoprosentti sijoituslajeittain

Sijoitusten jakauma ja tuottoprosentti 2008

Käypä arvo 2 444,2 milj. euroa
Sijoitustoiminnan tuottoprosentti -4,6 %

Lainasaamiset	7,8 %	*1,3 %
Joukkovelkakirjalainat	44,1 %	*7,5 %
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	4,8 %	*3,0 %
Osakkeet ja osuudet	21,4 %	*-28,8 %
Kiinteistösijoitukset	22,0 %	*-0,7 %

*Tuottoprosentti sijoituslajeittain

Osakesijoitukset

Vahinko-Tapiolan osakesijoitukset olivat 607,0 miljoonaa euroa (523,0 milj. e) eli 23,2 prosenttia (21,4 %) sijoituksista. Suomalaisien osakkeiden osuus oli 22,0 prosenttia noteeratuista osakesijoituksista, joita oli 388,3 miljoonaa euroa (221,5 milj. e). Osakesijoitukset tuottivat 19,7 prosenttia (-28,8 %).

Korkosijoitukset

Vahinko-Tapiolan korkosalkun markkina-arvo korkorahastot sekä rahamarkkinasijoitukset mukaan luettuina oli 1 200,4 miljoonaa euroa (1 193,7 milj. e) eli 45,9 prosenttia (48,9 %) sijoituksista. Valtion lainojen osuus korkosijoituksista oli 30 prosenttia (33 %), swap-hinnoiteltujen ja yritysainojen osuus 65 prosenttia (59 %) ja rahamarkkinasijoitusten noin 5 prosenttia (8 %). Salkun korkoriskiä kuvaava mittari eli niin sanottu modifioitu duraatio oli 4,27 (5,43). Korkosijoitusten tuotto oli korkorahastot sekä rahamarkkinasijoitukset mukaan luettuina 7,4 prosenttia (6,7 %).

Kiinteistösijoitukset

Vahinko-Tapiolan kiinteistösijoitukset olivat 591,7 miljoonaa euroa (537,2 milj. e) eli 22,6 prosenttia (22,0 %) sijoituksista. Suorien kiinteistösijoitusten osuus oli 17,4 prosenttia (17,6 %) ja epäsuorien kiinteistösijoitusten eli sijoitusrahastojen ja yhteissijoitusyritysten osuus oli 5,2 prosenttia (4,4 %). Kiinteistöjen tuotto käyvin arvoihin oli -1,8 prosenttia (-0,7 %). Kiinteistösijoitusten tuoton negatiivisuus selittyy sijoitusrahastojen ja yhteissijoitusyritysten tuotolla, joka oli -12,3 prosenttia (-19,1 %). Suorat kiinteistösijoitukset tuottivat 1,4 prosenttia (2,5 %). Kiinteistöjen keskimääräinen tyhjäaste oli 4,3 prosenttia (5,5 %).

Lainat

Vahinko-Tapiolan lainasaamiset olivat 217,8 miljoonaa euroa (190,3 milj. e) eli 8,3 prosenttia (7,8 %) koko sijoituskannasta. Lainakannan pääpaino oli yritysten tarpeisiin räätälöidyissä sijoituslainoissa. Lainasaamiset tuottivat 4,2 prosenttia (1,3 %).

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN TULOS

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolan konsernin vahinkovakuutustoiminnan liikevoitto kasvoi 141,9 miljoonalla eurolla edelliseen vuoteen nähden nouden 84,8 miljoonaan euroon (-53,1 milj. e). Arvostuserojen muutos kasvatti kokonaistulosta 67,1 miljoonalla eurolla 151,9 miljoonaan euroon (-198,3 milj. e).

Emoyhtiö Vahinko-Tapiolan liikevoitto kasvoi 135,8 miljoonalla eurolla edelliseen vuoteen nähden nouden 83,0 miljoonaan euroon (-52,8 milj. e). Arvostuserojen muutos kasvatti kokonaistulosta 66,1 miljoonalla eurolla 149,1 miljoonaan euroon (-195,2 milj. e).

VAKAVARAISSUUS – VAHINKOVAKUUTUSTOIMINTA

Vahinko-Tapiolan konsernin vakuutusliiketoiminnan vakavaraisuuspääoma, joka mittaa vakavaraisuutta ja kuvaa riskin-

kantokapasiteettia oli 1 347,5 miljoonaa euroa (1 173,5 milj. e). Vastuunkantokyky eli vakavaraisuuspääoma suhteessa vakuutusmaksutuottoihin oli katsauskauden lopussa 208,3 prosenttia (189,3 %).

Emoyhtiö Vahinko-Tapiolan toimintapääoma, joka kuvaa määrää jolla vakuutusyhtiön varat ylittävät velat ja muut niihin rinnastettavat sitoumukset, oli 759,8 miljoonaa euroa (650,2 milj. e). Toimintapääoman vähimmäismäärä oli 120,4 miljoonaa euroa (120,2 milj. e). Toimintapääomasuhde eli toimintapääoman määrä suhteessa sen vähimmäismäärään oli 6,3-kertainen (5,4-kertainen). Vahinko-Tapiolan vakavaraisuuspääoma oli 1 317,0 miljoonaa euroa (1 174,5 milj. e). Vastuunkantokyky oli katsauskauden lopussa 203,6 prosenttia (189,2 %). Vahinko-Tapiolan vakavaraisuusasemaa on pidettävä alalla erittäin vahvana.

VAHINKOVAKUUTUKSEN RISKIASEMA

Vahinko-Tapiolan hallituksella on kokonaisvastuu riskienhallinnasta. Hallitus määrittää eri toimintojen riskienhallinnan tavoitteet, riskinoton rajat, vastuut, mittarit ja valvontaperiaatteet. Yhtiössä laaditaan vuosittain sijoitus- ja riskienhallintasuunnitelmat, jotka hyväksytään hallituksessa. Hallitus seuraa säännöllisesti riskienhallinnan tilaa ja keskeisimpien riskien kehitystä.

Liiketoimintayksiköt tunnistavat ja analysoivat toimintaa tai tavoitteita uhkaavat riskit sekä strategia- ja vuosisuunnittelun yhteydessä että päivittäisessä toiminnassa. Riskeihin varautumisen tärkeys arvioidaan analysoimalla niiden toteutumisen todennäköisyyden lisäksi mahdollisesta realisoitumisesta aiheutuvia vaikutuksia. Toimitusjohtaja ja liiketoimintayksiköiden johtajat vastaavat omaan toimintaansa liittyvien riskienhallintatoimenpiteiden toteuttamisesta.

Riskienhallinnan valvonta on vastuutettu aina muulle kuin operatiivisesta toiminnasta vastaavalle taholle. Sisäinen tarkastus tukee johtoa ja hallitusta valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisessa ja kehittämisessä. Hallintoneuvostojen yhteistyövaliokuntaa avustava Tarkastusvaliokunta valvoo ja arvioi osaltaan riskejä.

Vahinko-Tapiolan toiminnan merkittävimmät riskit ovat vahinkovakuutustoiminnan vakuutusriskit, sijoitustoimintaan liittyvät markkinariskit, operatiiviset riskit ja liiketoimintariskit. Vahinkovakuutustoiminnan merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät vakuutus tuotteiden hinnoitteluun, inflaatioon, kuolleisuudessa tapahtuviin muutoksiin, ammattitaituihin ja jälleenvakuutus suojiin. Markkinariski johtuu varojen markkina-arvojen vaihtelusta, sisältäen mm. korkojen, osakekurssien tai valuuttakurssien muutoksen aiheuttaman vaihtelun. Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Oikeudelliset riskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Liiketoimintariskit sisältävät mm. toimintaympäristöön liittyvät riskit kuten markkina-aseman, kilpailutilanteen tai asiakaskäyttötymisen muutokset ja strategiaan ja operatiivisiin valintoihin liittyvät riskit.

Riskienhallinnan periaatteissa ei ole tapahtunut muutoksia edelliseen vuoteen nähden.

Vahinko-Tapiolan riskienhallinnasta ja merkittävimmistä riskeistä kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa Riskit ja riskienhallinta -osiossa.

Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta

Vuodelle 2009 oli tunnusomaista rahastopääomien kasvu. Vuoden 2008 aikana sijoitusvaroja ohjautui merkittävästi rahastopääomista pankkien määräaikaistileille, ja tämä sijoitusten virta kääntyi arvopaperimarkkinoiden tervehtymisen myötä.

LUOTTOLAITOSTOIMINTA

Luottolaitostoiminnan osalta Pankin taseen kasvu hidastui alan yleisen kehityksen mukaisesti. Konsernin pankkitoiminnan saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä nousivat 183,0 miljoonaa euroa 1 154,6 miljoonaan euroon (971,6 milj. e.) ja talletuskanta kasvoi 43,1 miljoonaa euroa 1 231,0 miljoonaan euroon (1 187,9 milj. e.). Pankin luottoriskit eivät lisääntyneet merkittävästi. Yli 90 päivää hoitamattomana olleiden luottojen määrä oli vuoden lopussa samalla tasolla kuin vuoden alussa. Luottotappioita ja arvonalentumistappioita kirjattiin luotoista 0,6 miljoonaa euroa (1,1 milj. e.). Luottotappioiden osuus määrästä oli 0,6 miljoonaa euroa. Luottotappioiksi kirjattiin perinnässä olevat saamiset, joista perintätoimisto on tehnyt tappiokirjausehdotukset. Samoin kirjattiin luottotappioiksi muut järjestämättömät saamiset, joiden poistamiselle saamisista on pankin perintätoiminnon ja riskienhallintatoiminnon mukaan ollut objektiiviset edellytykset. Luottojen arvojen alentamisella arvioidaan luottosalkun arvo ja samalla varaudutaan tuleviin luottotappioihin. Luottoryhmien ja yksittäisten luottojen arvonalennukset tehtiin pankin hallituksen hyväksymällä menettelyllä.

Lainojen keskimääräinen marginaali on noussut rahoitusmarkkinoiden kiristymisen myötä, mikä osaltaan vaikutti nostettujen luottojen määrään alkuvuodesta. Lainojen kysyntä elpyi kuitenkin vuoden mittaan asuntokaupan piristymisen myötä. Luotonannossa pankki on pyrkinyt asiakaslähtöiseen hinnoitteluun. Myös markkinakorot ovat olleet ennätyskellisen alhaalla. Tämä on hieman aikaisempia korkeammilla marginaaleillakin johtanut alhaisiin kokonaiskorkoihin. Vaikka korkomarginaalit ovat talouden epävarmuudesta johtuen kasvaneet, ovat kokonaiskorot laskeneet, ja se on omalta osaltaan lisännyt luottojen kysyntää.

Luotto- ja sijoituspalvelutoiminnan korkokate aleni 1,1 prosenttia edellisestä vuodesta 13,0 miljoonaan euroon (13,2 milj. e.). Tapiola Prime -korkoa muutettiin tilikauden aikana viidesti. Korko oli vuoden alussa 4,5 prosenttia ja lopussa 1,95 prosenttia. Markkinakorkojen lasku on jatkunut vuonna 2009, ja näin ollen

myös pankkien primekorot ovat laskeneet. Antolainauksen keskiporko oli tilikauden lopussa 2,18 prosenttia (4,93 %). Ottolainauksen keskiporko oli vastaavasti 1,24 prosenttia (3,85 %). Kokonaisuutena marginaali kaventui yleisen korkotason laskiessa. Yleisestä korkojen laskusta huolimatta pankki nosti asiakkaidensa käyttötileille maksettavaa korkoa toukokuussa 0,3 prosentista 0,5 prosenttiin. Samassa yhteydessä säästötilin korkoehdotuksia parannettiin.

Luotto- ja sijoituspalvelutoiminnan palkkiotuotot olivat nettomääräisesti 11,5 miljoonaa euroa (9,1 milj. e), missä on nousua 27,1 prosenttia edelliseen vuoteen nähden. Rahastoliiketoiminnan palkkiotuotot nousivat 17,2 prosenttia 9,4 miljoonaan euroon (8,0 milj. e). Omaisuudenhoidon palkkiotuotot kasvoivat 3,5 prosenttia 2,9 miljoonaan euroon (2,8 milj. e). Pankkitoimintaan liittyvät palkkiotuotot kasvoivat 45,6 prosenttia 3,2 miljoonaan euroon (2,2 milj. e).

SIOITUSPALVELUTOIMINTA

Sijoituspalvelutoiminnan osalta vuosi 2009 muodostui sijoitussellisesti erittäin positiiviseksi. Periaatteessa kaikki riskilliset omaisuusluokat tuottivat positiivisen tuoton. Näin poikkeuksellisen hyvän markkinakehityksen taustalla oli maalimanlaajuiset voimakkaat keskuspankkien ja julkisen vallan elvytystoimien käynnistämä maailmantalouden orastava elpyminen sekä finanssimarkkinoilta alkunsa saaneen kriisin helpottuminen. Hyvä sijoitusvuosi näkyi Tapiola Varainhoito Oy:n hoitamien asiakassalkkujen sekä sijoitusrahaston positiivisena tuottokehityksenä. Sijoitusrahastojen sijoituksellinen menestys oli erinomainen sekä absoluuttisesti että suhteutettuna otettuun riskiin. Tapiola Varainhoidon rahastojen tuotto suhteessa otettuun riskiin oli vuoden 2009 lopussa Eufex Oy:n tehokkuusanalyysin mukaan korkein suomalaisista rahastoyhtiöistä (lähde: www.eufex.fi 5.1.2010). Oikeaan osuneen markkinaallokaatiopainotuksen ansiosta myös valtakirjasalkuissa kyettiin saavuttamaan merkittävää lisätuottoa, mikä heijastui korkeana asiakastytyvyytenä.

Konsernin varainhoitoliiketoiminnan hallinnoimien sijoitusrahastojen rahastopääomat nousivat vuoden 2009 aikana 553,2 miljoonaa euroa 1 391,2 miljoonaan euroon (838,0 milj. e). Hallinnoitujen asiakasvarojen määrä nousi 674,5 miljoonaa euroa 3 629,0 miljoonaan euroon (2 954,5 milj. e).

LUOTTOLAITOS- JA SIOITUSPALVELUTOIMINNAN TULOS

Luotto- ja sijoituspalvelutoiminnan kulu-tuotto -suhde oli 1,0 (1,0). Hallintokulut nousivat 11,4 prosenttia 21,3 miljoonaan euroon (19,2 milj. e) ja liiketoiminnan muissa kuluissa oli kasvua 19,4 prosenttia, ja ne olivat 1,8 miljoonaa euroa (1,5 milj. e).

Vahinko-Tapiolan konsernin luotto- ja sijoituspalvelutoiminnan liiketappio oli 0,3 miljoonaa euroa (0,5 milj. e).

LUOTTOLAITOS- JA SIOITUSPALVELUTOIMINNAN RISKIASEMA

Tapiolan Pankin ja Tapiola Varainhoidon riskienhallinta perustuu Tapiola-ryhmässä määriteltyihin riskienhallinnan käsitteisiin, riskienhallinnan tehtävään, tavoitettiin ja riskinottohalukkuuteen sekä viranomaismääräyksiin pankkitoiminnan erityisvaatimukset huomioiden. Tavoitteena on edistää asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvuutta ja tukea liiketoiminnan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista. Riskienhallinnassa korostetaan hyvää vakavaraisuutta.

Vastuullisen yritystoiminnan periaatteiden mukaisesti Tapiola Pankki huolehtii ja tiedottaa riskeistään sekä niiden hallinnasta siten, että asiakkaat ja muut sidosryhmät luottavat Tapiola Pankkiin kumppaninaan.

Pankkikonsernin riskienhallintaa kehittää ja valvoo riskienhallintatoimikunta. Tapiola-ryhmän sisäinen tarkastus on suorittanut valittujen riskienhallinnan osa-alueiden tarkastuksen pankin hallituksen ohjeistuksen mukaisesti.

Pankilla on vahvistettu riskienhallintastrategia ja vuosittain laadittava riskienhallintasuunnitelma. Riskienhallinta on ohjeistettu hallituksen hyväksymänä pankin toimintaohjeisiin. Pankin hallituksessa riskitilannetta seurataan kuukausittain. Erityinen kokonaisvaltainen arvio riskienhallinnasta tehdään kerran vuodessa.

Pankin riskinottoprofiili on matala. Luototuksessa ja pääoma-markkinoilla riskinottoa vältetään. Pankkiliiketoiminnan ollessa vielä alkuvaiheessa merkittävimmät toiminnalliset riskit liittyvät tietojärjestelmien virheettömyyden ja turvalliseen toimintaan ja ulkoistettuihin palveluihin.

Tietojärjestelmäriskkejä hallitaan tietoturvaohjeistuksella, jatkuvuussuunnittelulla ja varakonejärjestelyin. Tietoturvaohjeissa on erityisesti huomioitu verkkopankkitoiminta. Rekrytoinnissa on korostettu ammattitaitoa, joten toimihenkilöillä on pankkialan työkokemus. Tämän lisäksi pankin oma koulutus on ollut kattavaa.

Hallituksen hyväksymät sisäisen tarkastuksen ja valvonnan periaatteet on kirjattu pankin ohjekirjaan. Lisäksi pankin hallitus hyväksyy vuosittain sisäisen tarkastuksen toimintasuunnitelman. Pankki ostaa sisäisen tarkastuksen palvelut omasta organisaatiostaan riippumattomalta yhtiöryhmän sisäisen tarkastuksen yksiköltä. Sisäinen valvonta suunnitellaan ja toteutetaan toimintoittain. Siitä vastaavat kunkin toiminnon johtoryhmän jäsenet.

Varainhoidon riskienhallintaa kehittää ja valvoo Tapiolan pankkikonsernin riskienhallintatoimikunta. Tapiola-ryhmän sisäinen tarkastus on suorittanut valittujen riskienhallinnan osa-alueiden tarkastuksia hallituksen ohjeistuksen mukaisesti.

Yhtiöllä on vahvistettu riskienhallintapolitiikka ja vuosittain laadittava riskienhallintasuunnitelma, joka kattaa sekä toiminnalliset että strategiset riskit. Operatiivisten riskien hallinnasta on lisäksi Finanssivalvonnan standardin mukaiset periaatteet, joita toimintavuonna päivitettiin erityisesti jatkuvuussuunnittelun osalta uuden järjestelmäympäristön vaatimalla tavalla.

Yhtiön hallituksessa riskitilannetta seurataan kuukausittain. Erityinen kokonaisvaltainen arvio riskienhallinnasta tehdään kerran vuodessa.

Luotto- ja sijoituspalvelutoiminnan riskienhallinnasta ja merkittävimmistä riskeistä kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa Riskit ja riskienhallinta -osiossa.

TAKUUPÄÄOMA

Vahinko-Tapiolan takuupääoman määrä on 1 765 973 euroa. Takuupääoma jakautuu 210 takuusuuteen nimetyille henkilöille asetettuun takuusuuteen. Jos takuupääomaa korotetaan, annetaan korotusta vastaava määrä edellä mainitunlaisia takuusuuksia. Yhtiön takuusuuksien omistajilla on etuoikeus uusien takuusuuksien saamiseen entisten takuusuusien suhteessa. Takuusuudet tuottavat yhtäläisen oikeuden yhtiöön.

Takuupääoman omistajat ja näiden osuudet takuupääomasta olivat 31.12.2009 seuraavat:

	Takuu- osuuksia	%-osuus
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola	168	80
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Tapiola	42	20
Yhteensä	210	100

Vakuutus- ja rahoitusryhmittymän vakavaraisuus

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola ja sen tytäryhtiö Alma Vakuutus Oy sekä konsolidoimaton tytäryhtiö Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva; Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola tytäryhtiöineen sekä rahoitusalan yritykset: Tapiola Pankki Oy ja sen tytäryhtiö Tapiola Varainhoito Oy muodostavat Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitetun ryhmittymän. Finanssivalvonnan 24.11.2009 antaman päätöksen mukaan Turvan sisällyttäminen ryhmittymän lisävalvontaan ei ole tarpeellista ryhmittymän valvonnan tavoitteiden kannalta, ja siten se voidaan jättää ottamatta huomioon ryhmittymän vakavaraisuutta laskettaessa. Seuraavalla sivulla olevassa laskelmassa vuosi 2008 on saatettu vertailukelpoiseksi.

VAKAVARISUUDEN HALLINTA

Vakavaraisuuden hallinta on osa ryhmittymän riskienhallintaa. Keskinäisen yhtiömuodon vuoksi vakavaraisuuden hallinnassa korostetaan asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvaa varmistamista hyvällä vakavaraisuudella. Vakavaraisuuden hallinta perustuu ennakoivaan ja kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan, jonka lähtökohtana ovat strategisen ja operatiivisen toiminnan suunnitelmat. Ryhmittymän ja sen yhtiöiden vakavaraisuustilannetta ja niiden kehittymistä seurataan säännöllisesti ja kattavasti lakisääteisillä ja sisäisillä vakavaraisuus- ja -riskiraporteilla. Osana toiminnansuunnittelua kartoitetaan merkittävimmät riskit

ja niiden toteutumisen todennäköisyys ja mahdollisen realisoitumisen merkitys ryhmittymälle ja sen yhtiöille. Nämä mahdollistavat sen, että ryhmittymän yhtiöt voivat ennakoivasti toteuttaa

tarvittavia vakavaraisuutta vahvistavia ja ylläpitäviä toimenpiteitä. Ryhmittymän vakavaraisuuden hallinnasta kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa Riskit ja riskienhallinta -osiossa.

Vakuutus-rahoitusryhmittäin vakavaraisuus	31.12.2009	31.12.2008
1. + Ryhmittymän vakuutusyritysten omien varojen määrä		
2. - Ryhmän vakuutusyritysten välinen moninkertainen pääoman käyttö Keskinäinen takuu- ja osakepääoma omistus; pääomalainat	1 102,3 -92,5	973,2 -135,8
I Ryhmittymän vakuutusyritysten oikaistu omien varojen määrä	1 009,7	837,4
3. + Rahoitusalan yritysten omien varojen yhteenlaskettu määrä	84,0	80,2
4. - Ryhmittymän rahoitusalan yritysten välinen moninkertainen pääoman käyttö Keskinäinen osakepääoman omistus (vakuutusyritykset)	-104,1	-104,1
II Rahoitusalan tytär- ja omistusyritysten omien varojen oikaistu määrä	-20,1	-23,9
III Rahoitus- ja vakuutusalan omiin varoihin hyväksyttävien erien rajoitukset		
IV Ryhmittymän omat varat (I+II+III) milj. e	989,6	813,5
5. + Ryhmittymän vakuutusyritysten omien varojen vähimmäismäärä	238,3	233,1
6. + Rahoitusalan yritysten yhteenlaskettu omien varojen vähimmäismäärä	45,2	38,2
V Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä milj. e	283,5	271,3
VI Ryhmittymän vakavaraisuus (IV-V) milj. e	706,1	542,2
Ryhmittymän omien varojen määrä suhteessa omien varojen vähimmäismäärään	3,5	3,0

Laki rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta edellyttää, että ryhmittymän omien varojen määrän on jatkuvasti oltava vähintään yhtä suuri kuin ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä. Laskelman perusteella voidaan todeta, että ryhmän vakavaraisuus on 3,5-kertainen minimääräänsä nähden.

Vahinko-Tapiolan hallinto ja johtaminen

Tapiola-ryhmän hallintomalli perustuu omistaja-asiakkuuteen. Tapiolan osakkaita ovat vakuutuksenottajat ja takuusuusien omistajat. Kaikki takuusuudet ovat ryhmän keskinäisten yhtiöiden omistuksessa.

YHTIÖKOKOUS

Vakuutuksenottajat käyttävät päätösvaltaansa yhtiökokouksessa. Siellä mm. valitaan vakuutusyhtiön hallintoneuvoston jäsenet ja päätetään tilinpäätöksen vahvistamisesta sekä vastuuvapaudesta hallintoelinten jäsenille ja toimitusjohtajalle. Vahinko-Tapiolan yhtiökokouksessa kullakin vakuutuksenottajalla on yksi ääni kultakin edellisenä kalenterivuonna maksetun täyden 170 euron suuruiselta vakuutusmaksun osalta, kuitenkin vähintään yksi ääni. Takuusuuden omistajalla on 400 ääntä kultakin takuusuudelta.

Vahinko-Tapiolan yhtiökokous pidettiin 23.4.2009. Kokouksessa vahvistettiin tilinpäätös vuodelta 2008, valittiin yhtiöiden tilintarkastajat sekä hallintoneuvostoihin uusia jäseniä. Vahinko-Tapiolan hallintoneuvoston erovuorossa olleista jäsenistä valittiin uudelleen Heli Alanko, Matti Hilli, Lauri Hintikka, Olavi Kuusela, Juha Marttila, Jussi Miilukangas ja Markku Koskinen. Uusina jäseninä valittiin toimitusjohtaja Kasper Saari (Royal Ravintolat Oy), toiminnanjohtaja Antti Sahi (Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y) ja toimitusjohtaja Juha Nurmi (Lemminkäinen Talon Oy).

Tilintarkastajien määrää vähennettiin yhteen. Tilintarkastajaksi valittiin KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy, vastuullisena tilintarkastajana Juha Tuomala. Tilintarkastusyhteisölle maksetut palkkiot toimeksiantoryhmittäin esitetään tuloslaskelman liitteessä 3.4.

HALLINTONEUVOSTO

Yhtiökokous valitsee hallintoneuvoston. Valinta tehdään vakuutuksenottajien ja hallintoneuvostojen yhteistyövaliokunnan ehdotusten perusteella. Hallintoneuvostojen jäsenten toimikausi on kolme vuotta.

Vahinko-Tapiolan hallintoneuvostoon kuuluu 23 jäsentä. Vahinko-Tapiolan hallintoneuvoston puheenjohtaja on Diacor Terveyspalvelut Oy:n hallituksen puheenjohtaja, säätiön johtaja, sosiaalineuvos Antti Lemmetyinen Espoosta ja varapuheenjohtaja maatalous- ja metsätieteiden tohtori Juha Marttila Simosta.

Vahinko-Tapiolan hallintoneuvosto päätti 1.6.2009 pidetyssä kokouksessa, että Asmo Kalpala jatkaa yhtiöryhmän pääjohtajana 31.12.2012 saakka. Hallintoneuvostot valitsivat Tapiolan hallituksen 1.1.2010 alkavaksi kolmivuotiskaudeksi.

Hallitukseen kuuluivat vuonna 2009

- pääjohtaja Asmo Kalpala, hallituksen puheenjohtaja
- yhtiöryhmän johtaja Arto Jurttila
- yhtiöryhmän johtaja Jari Saine
- yhtiöryhmän johtaja Antti Calonius ajalla 1.1.-31.5.2010. Antti Calonius siirtyy sopimuksensa mukaan eläkkeelle 1.8.2010 alkaen.

ja varajäsenet

- johtaja Jari Eklund
- johtaja Markku Paakkanen
- yhtiöryhmän johtaja Jari Sundström. Jari Sundström siirtyy yritysluottamuksesta vastaavan Antti Caloniuksen seuraajaksi ja hallituksen jäseneksi 1.6.2010 alkaen.

Hallintoneuvosto kokoontui kolme kertaa vuonna 2009. Kokouksiin osallistui keskimäärin 79,4 prosenttia jäsenistä. Hallintoneuvoston jäsenille maksetut palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset esitetään tuloslaskelman liitteessä 3.3.2.

HALLINTONEUVOSTOJEN YHTEISTYÖVALIOKUNTA

Vahinko- ja Henki-Tapiolan hallintoneuvostojen puheenjohtajista ja varapuheenjohtajista muodostuu näiden yhtiöiden toimintaa valvova yhtiöjärjestyksen mukainen yhteistyövaliokunta. Hallintoneuvostojen yhteistyövaliokunta ei ole yhtiöoikeudellinen elin, eikä sillä ole päätösvaltaa, vaan päätökset tehdään hallintoneuvostoissa. Hallintoneuvostojen yhteistyövaliokunnan puheenjohtaja on Vahinko-Tapiolan hallintoneuvoston puheenjohtaja, johtaja Antti Lemmetyinen. Yhteistyövaliokunnan varapuheenjohtajana on vuonna 2009 toiminut Yritysten Henki-Tapiolan hallintoneuvoston puheenjohtaja, toimitusjohtaja Marjut Nordström. Yhteistyövaliokunta kokoontui vuonna 2009 yhdeksän kertaa. Kokouksiin osallistui keskimäärin 92 prosenttia jäsenistä.

YHTEISTYÖVALIOKUNNAN PERUSTAMAT VALIOKUNNAT

Tarkastusvaliokunnan valvontatehtäviin kuuluu mm. vakavaraisuuden, riskienhallinnan sekä lakien ja määräysten noudattamisen valvonta; taloudellisen raportoinnin valvonta; tilintarkastajien työn ja riippumattomuuden seuranta; sekä sisäisen tarkastuksen, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arvioinnit. Tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana toimi kauppatieteiden lisensiaatti Jouko Havunen ja jäsenenä toimitusjohtaja Marjut Nordström sekä maatalous- ja metsätieteiden tohtori Juha Marttila. Tarkastusvaliokunta kokoontui vuonna 2009 viisi kertaa. Kokouksiin osallistui keskimäärin 93 prosenttia jäsenistä.

Palkitsemisvaliokunnan tehtäviin kuuluu mm. valmistella ehdotukset vakuutusyhtiöiden hallitusten jäsenten ja varajäsenten palkitsemis- ja etuusasioissa ja toimi- ja työsuhteasioissa sekä kokonaisjärjestelmänä että yksittäistapauksissa hallintoneuvostojen puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien päätettäväksi yhteistyövaliokunnan kokouksessa; kehittää vakuutusyhtiöiden hallituksen jäsenten ja varajäsenten palkitsemisjärjestelmää käyttäen myös hyväksi ulkopuolista benchmarking-tietoa sekä seurata koko Tapiola-ryhmän johdon ja henkilöstön palkitsemisjärjestelmän kehittämistä. Palkitsemisvaliokunnan puheenjohtajana toimi hallituksen puheenjohtaja Antti Lemmetyinen ja jäsenenä toiminnanjohtaja Marita Ruohonen sekä toimitusjohtaja Jouko Virranniemi. Palkitsemisvaliokunta kokoontui vuonna 2009 kahdeksan kertaa. Kokouksiin osallistui 100 prosenttia jäsenistä

Koska hallintoneuvostojen puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat päättävät yhteistyövaliokunnan kokouksessa ylimmän johdon palkitsemisesta on palkitsemisasiat kuitenkin käsitelty yhteistyövaliokunnassa samassa laajuudessa kuin palkitsemisvaliokunnassa. Tästä syystä ja tehostaakseen toimintaansa yhteistyövaliokunta päätti kokouksessaan 16.12.2009 lakkauttaa palkitsemisvaliokunnan ja siirtää sen tehtävät yhteistyövaliokunnalle.

HALLITUS

Hallitus huolehtii hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Se mm. vahvistaa strategiasuunnitelmat ja toimintaperiaatteet sekä vuosittaiset toimintasuunnitelmat. Vahinko-Tapiolan hallitukseen kuuluu neljä varsinaista jäsentä ja kolme varajäsentä. Hallituksen varsinaiset jäsenet ovat päätoimisia ja samoja henkilöitä sekä Vahinko-Tapiolassa että Tapiolan henkivakuutusyhtiöissä.

Hallintoneuvosto valitsi kokouksessaan 16.11.2006 hallituksen kolmivuotistoimikaudelle, joka alkoi 1.1.2007.

Hallituksen kuuluivat vuonna 2009

- pääjohtaja Asmo Kalpala, hallituksen puheenjohtaja
- yhtiöryhmän johtaja Antti Calonius
- yhtiöryhmän johtaja Arto Jurttila
- yhtiöryhmän johtaja Jari Saine, varapuheenjohtaja

ja varajäsenet

- johtaja Jari Eklund
- johtaja Markku Paakkanen

Hallitus kokoontui 15 kertaa vuonna 2009. Kokouksiin osallistui 93,3 prosenttia jäsenistä. Varsinaisilla jäsenillä on hallitustehtäviensä lisäksi vastuu yhtiöryhmän palveluista eri asiakasryhmille: yksityistalouksille sekä yrityksille, suurasiakkaille ja yhteisöille sekä pankki-, säästö- ja sijoittaja-asiakkaille. Hallitukselle maksetut palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset ovat tuloslaskelman liitteessä 3.3.2.

TOIMITUSJOHTAJA

Vahinko-Tapiolan toimitusjohtajana toimii filosofian maisteri, SHV Juha-Pekka Halmeenmäki. Varatoimitusjohtaja on kauppatieteiden maisteri Jukka Kinnunen. Vuonna 2009 toimitusjohtajalle maksetut palkat ja luontoisedut olivat yhteensä 211 515 euroa ja vuoden 2008 tuloksista maksettu tulospalkkio 22 939 euroa. Johdon tulospalkkio perustuu toisaalta yhtiökohtaisten kolmen vuoden strategisten tavoitteiden (määrä enintään 30 prosenttia) sekä toisaalta vuositavoitteiden (määrä enintään 40 prosenttia) toteutumiseen. Toimitusjohtajan eroamisikä on 63 vuotta. Toimisuhteen ennaikaisesta päättymisestä on sovittu 12 kuukauden palkkaa vastaava korvaus.

ASIAKASLOHKOJOHTORYHMÄT

Tapiola-ryhmässä on kolme asiakaslohkojohtoryhmää, joiden puheenjohtajana toimii kullekin asiakasryhmälle palveluista vastaava hallituksen jäsen. Asiakaslohkojohtoryhmän tehtävänä on kehittää ja koordinoita yhtiöryhmän asiakaspalvelua ja varmistaa lisäarvon tuottaminen omistaja-asiakkaille. Sijoitustoimintaa kehittää ja valvoo sijoitustoiminnan johtoryhmä, jossa toimitusjohtaja käyttää myös yksittäisissä sijoitusasioissa päätösvaltaa hallituksen vahvistamissa rajoissa. Lisäksi ryhmässä toimii yhteisiä asioita ja palveluja linjaavia johtoryhmiä ja myös toimitusjohtajaa avustava yhtiön johtoryhmä.

NEUVOTTELUKUNNAT

Asiakaskunnan edustajista valituilla neuvottelukunnilla on tärkeä rooli asiakkaiden ja yhtiöryhmän välisenä, hallintoa täydentävänä vuorovaikutuskanavana. Niiden tehtävänä on mm. edistää asiakasnäkökulman esilläpitoa yhtiöryhmän toiminnassa ja tehdä hallituksille aloitteita palvelujen kehittämiseksi. Neuvottelukuntien jäsenistö edustaa monipuolisesti yhtiöryhmän asiakaskuntaa.

Neuvottelukunnissa on sääntöjen mukaan 9–15 jäsentä, joiden toimikausi on kolmivuotinen. Yhtiöryhmän hallitusten yhteinen kokous nimittää neuvottelukunnat vuosittain, sillä erovuorossa on joka vuosi kolmasosa jäsenistä. Jäseniä neuvottelukunnissa on yhteensä noin 340.

Vuonna 2009 Tapiolassa toimineet neuvottelukunnat

Alueelliset neuvottelukunnat

Lounais-Suomen alue
Läntinen alue
Kaakkois-Suomen alue
Itä-Suomen alue
Pohjois-Suomen alue

Muut neuvottelukunnat 2009

Maa- ja metsätalouden neuvottelukunta
Kuluttaja- ja elinkeinoelämän neuvottelukunnat
Tapiola Pankin neuvottelukunta

Asiamestojen neuvottelukunta

SISÄINEN TARKASTUS

Sisäinen tarkastus avustaa ylintä johtoa toiminnan ohjauksessa, valvonnassa ja varmistamisessa suorittamalla toimitaan kohdistuvaa tarkastusta. Se arvioi toiminnan suoritusastea, tehokkuutta, sisäisen ohjauksen ja valvonnan riittävyyttä, riskienhallinnan tarkoituksenmukaisuutta sekä lakien, viranomaismääräysten ja sisäisten ohjeiden noudattamista. Sisäinen tarkastus on organisoitu pääjohtajan alaisuuteen.

VALVOVA VIRANOMAINEN

Vahinko-Tapiola on julkisen valvonnan alainen vahinkovakuutusyhtiö, jota valvoo Suomen Pankin yhteydessä toimiva Finanssivalvonta. Finanssivalvonta valvoo ja tarkastaa, että vakuutuslaitokset noudattavat lakia ja hyvää vakuutustapaa ja käyttävät toiminnassaan asianmukaisia menettelytapoja. Se seuraa ja arvioi valvottaviensa taloudellista asemaa, johtamis-, valvonta- ja riskienhallintajärjestelmiä, toimintaedellytyksiä sekä toimintaympäristön muutoksia.

Vahinko-Tapiolan tytäryhtiö Tapiola Pankki Oy on julkisen valvonnan alainen luottolaitos, jota valvoo Suomen Pankin yhteydessä toimiva Finanssivalvonta. Valvontatyössään se arvioi valvottavien taloudellista tilaa, riskiasemaa, riskinkantokykyä sekä riskien hallintajärjestelmiä. Se korostaa omistajien ja johdon vastuuta valvottavan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Valvonnalla pyritään varmistamaan, että valvottavilla on riittävät taloudelliset ja muut edellytykset harjoittaa toimintaa ja että ne noudattavat päätöksenteossään asianmukaisia menettelytapoja.

Tarkemmat tiedot eri hallintoelimitystä, niiden jäsenet ja tehtävät on luettavissa internet-osoitteesta www.tapiola.fi/www/Tapiola_ryhma/Tapiola_yrityksena/Hallintomalli

Henkilöstö

HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ JA RAKENNE

Vakuutusyhtiöiden henkilöstö on työsuhteessa sekä Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolaan että Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiolaan. Yhtiöryhmäpalvelut tuottavat palvelut Tapiola-ryhmän eri juridisille yhtiöille, Vahinko-Tapiola tuottaa pääkonttoripalvelut ja Henki-Tapiola alueelliset ja verkkoliiketoimintapalvelut. Palveluntuottajien ja niitä tarvitsevien yhtiöiden kesken on tehty yhteisistä palveluista ostopalvelusopimukset.

Vahinkovakuutusyhtiön toiminnoille palkkasummien suhteessa jaettu henkilömäärä oli tilikaudella keskimäärin 1 504 henkeä (1 557 henkeä). Vahinkoyhtiön yksiköiden henkilömäärä oli keskimäärin 619 henkeä (645 henkeä).

Tapiola Pankki Oy:n palveluksessa oli keskimäärin 109 henkilöä (105 henkilöä), Tapiola Varainhoito Oy:n palveluksessa oli keskimäärin 49 henkilöä (43 henkilöä), Tieto-Tapiola Oy:n palveluksessa oli keskimäärin 404 henkilöä (397 henkilöä) ja Aura-Karelia Oy:n palveluksessa oli keskimäärin 18 henkilöä (19 henkilöä).

Vahinko-Tapiolan konsernin palkkasummaan suhteutettu keskimääräinen henkilömäärä oli 2 072 henkeä (2 125 henkeä).

PALKITSEMINEN

Tapiola-ryhmän johdon ja ylempien toimihenkilöiden palkat perustuvat finanssitoimialan benchmarking-tietoa hyödyntäen tehtyyn Hay-vaativuusarviointiin ja pisteytykseen.

Tulospalkkiojärjestelmä on keskeinen osa Tapiolan palkitsemisjärjestelmiä. Se koskee koko organisaatiota ja toimii osana johtamisjärjestelmää. Pääkonttorin toimihenkilöiden tulospalkkion määrä on enintään 7 prosenttia vuosipalkkasummasta. Toteumat ovat olleet keskimäärin 4 prosenttia. Tavoitteet johdetaan yhtiöryhmän strategiasta, ja ne voivat olla joko tiimi- tai yksilökohtaisia. Tavoitteiden saavuttaminen arvioidaan tuloskeskustelussa. Alueorganisaation palkkausjärjestelmissä on erilaisia tuloksellisuudesta palkitsevia osia, joiden osuus vaihtelee muutamasta prosentista noin puoleen kokonaispalkasta.

Lisäksi Tapiola-ryhmän vuonna 1991 perustettuun henkilöstörahoon siirretään vuosittain toteutuneiden tavoitteiden mukainen voittopalkkioerä. Vahinko-Tapiolan osuus Tapiolayhtiöiden henkilöstörahoon siirrettävästä voittopalkkiosta oli 603 075 euroa. Voittopalkkiosirto on laskettu ennakoarvion mukaisena ja sisältyy tuloslaskelmaerään muut kulut. Kumulatiivisesti Tapiola-ryhmä on siirtänyt henkilöstörahoon sen toiminnan aikana yhteensä 25,9 miljoonaa euroa.

Tapiola-ryhmän ylin johto, johon kuuluvat pääjohtaja, hallituksen päätoimiset jäsenet, varajäsenet, toimitusjohtajat ja varatoimitusjohtajat, kuuluu johdon tulospalkkiojärjestelmän piiriin. Lisäksi johdon tulospalkkiojärjestelmän piirissä ovat muut johtajat, yksikönjohtajat, aluejohtajat ja apulaisjohtajat tai heihin rinnastettavat. Johdon tulospalkkio perustuu toisaalta yhtiökohtaisten kolmen vuoden strategisten tavoitteiden (maksimitaso tehtävästä riippuen enintään 70 prosenttia vuosiansiosta) sekä toisaalta vuositavoitteiden (maksimitaso tehtävästä riippuen enintään 50 prosenttia vuosiansiosta) toteutumiseen. Toteumat ovat olleet keskimäärin noin 35 prosenttia enimmäismäärästä.

Vahinko-Tapiolalle A.M. Bestin luokitusarvosana A (Excellent)

A.M. Best on antanut Vahinko-Tapiolalle luokitusarvosanan kolme kertaa ja se on pysynyt vuosien 2006–2009 aikana muuttumattomana A (Excellent). A.M. Bestin lehdistötiedotteen mukaan Vahinko-Tapiolan saamaan erinomaiseen luokitukseen vaikutti erityisesti yhtiön korkea vakavaraisuus ja vahva riskien kantokyky. Luokituslaitoksen mukaan Vahinko-Tapiolan vakavaraisuus on säilynyt edelleen korkealla tasolla siitä huolimatta, että yhtiön vuoden 2008 tulos oli negatiivinen mm. sijoitusomaisuuden arvojen heikkenemisen vuoksi.

Luokitusarvosanaa tarvitaan liiketoiminnassa sekä vakuutus- että pankkitoiminnassa asiakkaan tai yhteistyökumppanin sel-

laista edellyttäessä. Yrityskuvan ja maineen kannalta hyvä luokitusarvosana lisää luotettavuutta ja arvostusta. Vahinko-Tapiolan erinomaiseen luokitukseen vaikuttaa erityisesti yhtiön korkea vakavaraisuus ja vahva riskien kantokyky sekä hyvä yrityskuva Suomen markkinoilla. A.M. Bestin luokitusarvosanaa A (Excellent) vastaa esimerkiksi Standard & Poor'sin AA (Very Strong) ja Moody'sin Aa (Excellent), (lähde: Swiss Re, Sigma No.4/ 2003)

Tilikauden merkittävimpiä tapahtumia

VAHINKOVAKUUTUSLIIKETOIMINTA

Vuonna 2009 kannattavuus oli pääfokuksessa ja kannattavuuden parantamiseen tähtäävät toimenpiteet onnistuivat varsin hyvin. Asiakas- ja riskivalintaohjeita tarkennettiin kaikilla asiakaslohkoilla. Asiakasrajapinnassa työskentelevät saivat käyttöönsä uusia työkaluja, joilla he pystyvät paremmin arvioimaan ja hinnoittelemaan asiakkaan riskejä. Tästä hyötyvät myös asiakkaamme.

Tapiola-ryhmässä käynnistettiin ns. tuottotehokkuusohjelma, jonka avulla pyritään saavuttamaan tehokkuutta tuottojen kasvattamista unohtamatta. Henkilömäärän ja kustannusten kasvu onnistuttiin pysäyttämään.

Vuoden aikana otettiin käyttöön sähköisiä työvälineitä, joista esimerkkinä henkilöasiakkaiden käyttöön otettu uusi verkko-kauppapalvelu. Lisäksi jatkettiin jo käytössä olevien välineiden edelleen kehittämistä.

Tapiola-ryhmän alueorganisaatiota tiivistettiin 1.10.2009 alkaen. Tapiolan alueorganisaatio koostuu viidestä alueesta, jotka ovat Eteläinen alue, Itäinen alue, Läntinen alue, Pohjoinen alue ja Lounainen alue. Tapiolan paikallisuusalueiden määrä pysyi entisellään 28:ssä.

Tapiola-ryhmä perusti Kokkolaan uuden asiakaspalvelukeskuksen, joka työllistää kokonaisuudessaan 60–70 henkilöä. Keskus laajensi Tapiolan puhelin- ja verkkoasiakaspalvelua, ja se aloitti toimintansa joulukuussa. Asiakaspalvelukeskus huolehtii asiakkaiden puhelinpalvelusta ja vastaa myös internetin ja sähköpostin kautta tuleviin yhteydenottoihin. Kokkolaan keskittään jatkossa esimerkiksi ajanvaraustoiminta ja ruotsinkielisten asiakkaiden palvelu. Tapiola-ryhmällä on entuudestaan asiakaspalvelukeskukset Espoossa ja Kuopiossa.

Vahinko-Tapiolassa tuli ilmi vahinkotarkastukseen ja korvaustoimintaan liittyviä epäselvyyksiä ja selkeitä väärinkäytöksiä, joiden osalta tehtiin tutkintapyyntö Poliisin talousrikosyksikköön.

On syytä epäillä, että Vahinko-Tapiolaa on erehdytetty maksamaan ylisuuria tai täysin perusteettomia laskuja vahinkotahtumiin liittyen työsuoritteista useille suomalaisille yrityksille. Vahinko-Tapiolalle on aiheutunut taloudellisia menetyksiä aiheettomien korvausten muodossa.

LUOTTOLAITOSTOIMINTA

Pankin Tuotanto-toiminto käsittää pankin treasury-, korttiliike-, verkkopankki- ja testaustoiminnan sekä pankin varsinaisen tietoteknisen tuotannon.

Treasury-liiketoiminnan kehittäminen käynnistyi tammi-kuussa 2009. Tilikauden aikana toiminta painottui tulevien treasury-järjestelmien valintaan ja käyttöönoton suunnitteluun.

Markkinakorkojen laskusta ja alan yleisestä käytännöstä poiketen tiliehtoja parannettiin. Tapiola-tilissä otettiin käyttöön toistaiseksi voimassa oleva 0,5 prosentin minimikorko päiväsaldolle. Lisäksi säästötilin minimikoroksi määriteltiin 0,2 prosenttia ja säästötilin ylintä korkoporrasta nostettiin. Asunto-säästöpalkkiotilin lisäkoroksi asetettiin 3,0 prosenttia.

Asiakkailla tarjottiin mahdollisuus tehdä pääomaturvattuja sijoitustalletuksia, joissa osa tuotosta perustuu valituille osakeindekseille. Tarjotut tuotteet olivat Sijoitustalletus Pohjoinen, Sijoitustalletus Ilmasto, Sijoitustalletus Kulutustuotteet ja Sijoitustalletus Elintarvikkeet. Alhaisen kysynnän vuoksi osakeindeksilainoja ei toteutettu vuonna 2009.

Vuoden aikana rakennettiin kapasiteettia, jolla pankki tarjoaa joustavan ja monipuolisen palvelun eläkesäästämiseen uuden lainsäädännön mukaisten pitkäaikaisäästämissopimuksien muodossa.

Kuukausittain toimitetut Arjen katsaukset saivat hyvin huomiota mediassa. Katsauksia käsiteltiin myös MTV3:n + 55-studio-ohjelmissa.

Siirtyminen eurooppalaiseen maksuliikenteeseen jatkui, ja kevästä 2009 lähtien verkkopankista pystyi vastaanottamisen lisäksi myös tekemään SEPA (Single Euro Payments Area) -tilisiirtoja. Loppuvuodesta saatiin tuotantoon SEPA-pohjaiset eräsiirtopalvelut yrityksille. Lisäksi laadittiin yksityiskohtainen suunnitelma lähivuosien SEPA-hankkeista. Maksupalvelulain vaatimuksia ryhdyttiin työstämään. Kesästä 2009 lähtien asiakas pystyi maksamaan euromääräisiä maksuja verkkopankista myös SEPA-alueen ulkopuolelle.

Yritysten maksuliikenteen osalta merkittävin uusi hanke oli pankin mikroyrityksille suunnatut palvelut, jotka käynnistyivät 1.1.2010. Mikroyrityshankkeeseen liittyen pankille rakennettiin maksupääte- ja rahahuoltopalvelut.

VARAINHOITOLIIKETOIMINTA

Vuonna 2009 perustettiin toukokuun lopussa uusi sijoitusrahasto Tapiola Suoja, joka ensimmäisenä toimintavuotenaan keräsi lähes 17 miljoonan euron pääoman ja 562 osuudenomistajaa. Nyt Tapiolan rahastoperheessä on yhteensä 26 sijoitusrahastoa, joista löytyvät sijoitusrahastot korko- ja yhdistelmärahastoista osakerahastoihin vastaamaan asiakkaiden erilaisiin sijoitustarpeisiin.

Uusina varainhoitopalveluina lanseerattiin sekä Private- että Suoja-varainhoitokonseptit. Kummatkin uudet varainhoitomallit saavuttivat erinomaisen suosion, ja kasvuodotukset saavutettiin tavoitteiden mukaisesti.

LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITYS

Vakuutustoiminta

Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) vuonna 2004 asettama, liikennevakuutuslainsäädännön kokonaisuudistamista valmisteellut työryhmä luovutti mietintönsä 11.1.2008, joka oli lausuntokierroksella keväällä 2008. Pyrkimyksenä on liikennevakuutuslainsäädännön selkeyttäminen ja ajanmukaistaminen. Työryhmä ehdottaa uuden liikennevakuutuslain säätämistä ja nykyisen säädöksen kumoamista. Uusi liikennevakuutuslaki koskisi kaikkien moottoriajoneuvojen vakuuttamista pakollisella liikennevakuutuksella ja liikennevakuutuksesta maksettavia korvauksia. Vakuuttamisvelvollisuus on tarkoitus kytkeä moottoriajoneuvon rekisteröimisvelvollisuuteen. Lisäksi liikennevahinkojen korvaamista ja korvauspiiriä on tarkoitus uudistaa. Vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönnin seuraamuksia on tarkoitus muuttaa siten, että laiminlyönteihin voidaan puuttua nykyistä tehokkaammin. Uudistus parantaisi vakuuttamisvelvollisten sekä vahinkoa kärsineiden asemaa ja oikeuksia. Laki liikenneturvallisuusmaksusta ja laki Liikennevakuutuskeskuksesta on tarkoitus uudistaa samassa yhteydessä sosiaali- ja terveysministeriössä virkamiestyönä. Hallituksen esitys valmisuu ministeri Hyssälän mukaan alkuvuodesta 2010.

Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) laajapohjaisen kolmikantatyöryhmän mietintö (STM 2008:46) tapaturmavakuutuslainsäädännön kokonaisuudistuksen suuntaviivoista (ns. TAU I) julkistettiin syksyllä 2008. Työryhmä ehdotti mm. että tapaturmavakuutuslain, ammattitautilain, valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta ja tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain säännökset yhdistettäisiin samaan lakiin. Sen soveltamisalan tulisi olla mahdollisimman yhdenmukainen ansioperusteisen työeläketurvan kanssa. Työryhmä ehdotti lisäksi mm. vakuutusmaksusääntelyn vähentämistä kilpailun lisäämiseksi. Rajattomaan korvausvastuuseen liittyvien jälleenvakuutusongelmien ratkaisemiseksi esitettiin, että tietyt, erikseen päätettävän korvausrajan (esim. 75 milj. euroa) ylittävät vahingot siirrettäisiin rahoitettavaksi jakojärjestelmällä. Työnantaja- ja työntekijäjärjestöillä oli eriviä näkemyksiä mm. siitä, tulisiko työpaikan ja kodin välisten matkojen enää vastaisuudessa kuulua työtapaturmavakuutuksen piiriin. Erimielisiä oltiin myös mm. ansionmenetykskorvausten määräytymisperiaatteista sekä kosteusvauriomikrobeihin liittyvien sairauksien ja psyykkisten tekijöiden aiheuttamien sairauksien korvaamisesta.

Lokakuussa 2009 työmarkkinaosapuolet pääsivät sopimukseen kokonaisuudistuksen jatkotyön käynnistämisestä (TAU II). Samalla sovittiin, että kodin ja työpaikan väliset matkat säilyvät jatkossakin tapaturmavakuutuksen piirissä ja että em. maksusääntelyä ja korvauskattoa koskevat muutokset toteutetaan erillishankkeena mahdollisimman nopealla aikataululla. STM:n johdolla kolmikantavalmistelussa valmistellaan hallituksen esityksen muotoon ehdotus tapaturma- ja ammattitautilainsäädännön kokonaisuudistukseksi. Työryhmätyö pyritään saamaan valmiiksi vuoden 2011 loppuun mennessä siten, että uusi lainsäädäntö voisi olla voimassa 2014–2015.

Vakuutuslainsäädännön muuttamista koskeva hallituksen esitys (HE 63/2009) annettiin eduskunnalle toukokuussa 2009. Siinä ei esitetä merkittäviä periaatteellisia uudistuksia. Esi-tyksen tavoitteena on poistaa epäselvyydet ja ongelmat, joita vakuutuslainsäädännön käytännön soveltamisessa on tullut ilmi. Työryhmä ehdottaa, että vakuutusalan yhteisten vastuunvalinta-periaatteiden mukaisia menettelysääntöksiä noudatetaan vakuutushakemuksia hylättäessä ja irtisanottaessa. Vakuutus-yhtiö on velvollinen perustelemaan päätöksensä silloin, kun se irtisanoo vakuutuksen tai hylkää vakuutushakemuksen. Perusteen on oltava lain ja hyvän vakuutustavan mukainen. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi erityissäännös vakuutusyhtiön velvollisuudesta antaa vakuutuksen hakijalle tietoja sijoitus-sidonnaisista vakuutuksista. Tietoja annettaessa vakuutusyhtiön tulisi kiinnittää huomiota asiakkaan sijoittamisen tavoitteisiin ja aiempaan sijoittamiskokemukseen. Lisäksi työryhmä ehdottaa tarkennettavaksi sääntöksiä lain soveltamisalasta, vakuutus-yhtiön takautumisoikeudesta, ryhmäetuvakuutuksista, edun-saajamääräyksestä, korvausvaatimuksen vanhentumisesta sekä kanneajasta. Lakiesityksen eduskuntakäsittely on viivästynyt ja se saataneen päätöksen vasta helmi-maaliskuussa 2010. Näin ollen uudet säännökset voivat tulla voimaan aikaisintaan syys-kuussa 2010.

International Accounting Standards Boardin (IASB) edeltäjä käynnisti vuonna 1997 vakuutuslaskentahankkeen. Vakuutus-laskentastandardi päätettiin kehittää, sillä aikaisemmin ei ole ollut vakuutuslaskentaa koskevaa IFRS-standardia, ja vakuu-tussopimukset on jätetty muiden keskeisten standardien ulko-puolelle (esim. rahoitusinstrumentit; aineettomat oikeudet). Vakuutuslaskentaa koskevat kirjauskäytännöt ovat kirjavia ja poikkeavat usein muiden toimialojen käytännöistä. Hankkeessa käsitellään laskentaperiaatteita sekä vakuutuksenottajien että -antajien näkökulmasta. Vuoden 2007 toukokuussa IASB julkaisi keskusteluasiakirjan, johon pyydettiin kommentteja marraskuun 2007 puoliväliin mennessä. IASB aloitti keskusteluasiakirjaan saatujen vastausten analysoinnin vuoden 2008 ensimmäisellä neljänneksellä. Lokakuussa 2008 FASB (the Financial Accounting Standards Board, USA:n tilinpäätösstandardeja antava elin) päätti osallistua projektiin. Luonnos standardiksi (Exposure Draft, ED) julkaistaneen vuoden 2010 toisella vuosineljännek-sellä ja lopullinen standardi kesäkuussa 2011.

Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission välillä saavu-tettiin keväällä 2009 yhteisymmärrys komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi vakuutus- ja jälleenvakuutuslainsäädännön soveltamisesta ja harjoittamisesta (Solvenssi II -direktiivi). Direktiivin tavoitteena on edistää vakuutusalan parempaa sääntelyä ja eurooppalaisten vakuutus-markkinoiden yhdistymiskehitystä, parantaa vakuutuksenotta-jien ja edunsaajien suojaa sekä lisätä eurooppalaisen vakuutus-alan kansainvälistä kilpailukykyä. Direktiivi asettaa uudet riskiperusteiset vakavaraisuusvaatimukset vakuutus- ja jälleenvakuutusyrityksille, määrittelee vakuutusvalvonnan yhtenäiset eurooppalaiset menettelytavat sekä säätää vakuutusyhtiöiden

tiedonantovelvollisuudesta vakuutetuille ja valvontaviranomai-selle kuten myös tietojen yleisistä julkistamisvelvoitteista.

Uudistuneen vakavaraisuussäätelyn tarkoituksena on aikaisempaa tehokkaammin turvata vakuutuksenottajien edut ja ottaa vakuutusyhtiöiden erilaiset tosiasialliset riskit entistä asianmukaisemmin huomioon yhtiöille asetettavia velvoit-teita määritettäessä. Uudistus kannustaa kehittyneempien ja asianmukaisten riskienhallintajärjestelmien käyttöönottamiseen vakuutusyrityksissä. Täytäntöönpano-sääntönsillä määritel-lään muun muassa vakuutusyhtiöille asetettavien vakavarai-suusvaatimusten taso sekä huomattava määrä yksityiskohtaisia teknisiä laskentasääntöjä. Direktiivi asettaa vakuutusyhtiöiden vakavaraisuusvaatimukselle kaksi määrällistä tasoa, 1) vähim-mäispääomavaatimuksen (MCR) ja 2) vakavaraisuuspääoma-vaatimuksen (SCR). Vakavaraisuuspääomavaatimus heijastaa sitä pääomamäärää, joka vakuutusyrityksellä on oltava, jotta se kestäisi merkittäviä ennakoimattomia tappioita ja kykenisi olemaan riittävän luotettava vakuutuksenottajien kannalta. Vähimmäispääomavaatimus osoittaa tason, jonka alittaminen vaarantaa huomattavasti vakuutuksenottajien etuja. Tämän tason alittaminen laukaisee tiukat valvontatoimet. Nämä tasot määritellään 2-tason täytäntöönpanosääntönsillä. Direktiivi yhtenäistää jäsenvaltioiden valvontakäytäntöjä. Se sisältää mää-räyksiä valvontaviranomaisten toimivaltuuksille asetettavista vähimmäisvaatimuksista. Direktiivin mukaan valvontaviranomai-selle tulee antaa varsin laaja päätäntävalta useiden kysymys-ten osalta. Direktiivi sisältää myös nykyistä täsmällisemmät ja laajemmat yhtiön sisäistä hallintoa sekä raportointi- ja tiedon-julkistamisvelvoitteita koskevat säännökset. Lisäksi direktiivissä on säännökset vakuutusyritysryhmien valvonnan uudistami-sesta. Direktiivi parantaa huomattavasti ryhmien kokonais-riskien valvontaa. Direktiivi ratkaisee rajat yli toimivien ryhmien valvontaan pitkään liittyneet epäselvyydet koskien eri maiden valvojen toimivaltojen jakoa. Täytäntöönpanosääntönsien vaiku-tus vakuutusalan lainsäädäntöön, määräyksiin ja ohjeisiin ei ole kuitenkaan vielä yksityiskohtaisesti arvioitavissa, koska niiden valmistelu on yhä kesken.

Solvenssi II -direktiivi on saatettava kansallisesti voimaan 31.10.2012 mennessä. Direktiivin implementointia varten sosiaali- ja terveysministeriö asetti laajapohjaisen työryhmän 15.10.2009, jonka toimikausi päättyi 31.12.2011. Lisäksi on tarkoitus käsitellä ja ratkaista eräitä sellaisia kysymyksiä, jotka nykyisessä vakuutusyhteisöä sääntelyssä on koettu ongel-mallisiksi tai jotka muuten ovat jääneet aikaisemmin ratkaise-matta. Tällaisia kysymyksiä ovat muun muassa vakuutusyhtiö-lain rakenne, kohtuusperiaate, yhteistakuuerä, tasotusmäärä sekä vakuutusyhtiölain ja vakuutusyhdistyslain yhdistäminen.

Vahinko-Tapiola on jo useiden vuosien ajan aktiivisesti seurannut EU:n tasolla meneillään olevaa vakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta koskevan sääntelyn kehittämishanketta, ns. Solvenssi II -hanketta. Hankkeen yhteydessä on tehty jäsen-maiden yhtiöitä koskevia selvityksiä siitä, miten suunnitellut muutokset tulisivat vaikuttamaan yhtiöiden vakavaraisuusase-

maan. Tällaisia selvityksiä on tehty jo viisi ja niissä kaikissa Vahinko-Tapiola on ollut mukana. Vahinko-Tapiolan erittäin vahva vakavaraisuusasemasta johtuen yhtiöllä ei tule olemaan vaikeuksia täyttää uusia määräyksiä.

Pankki- ja rahoituslainsäädäntö

Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat 16.9.2009 direktiivimuutoksen 2009/111/EY direktiivien 2006/48/EY ja 2006/49/EY muuttamisesta (ns. CRD 2 -paketti). Muutokset tulee saattaa kansalliseen lainsäädäntöön 31.10.2010 mennessä, ja ne astuvat voimaan 31.12.2010. Keskeiset muutokset liittyvät interbank -erien sekä ryhmän sisäisten erien asemaan asiakasriskirajoja sovellettaessa. Muutoksia ehdotetaan myös pääomalaikatyyppisten instrumenttien enimmäisrajoihin omissa varoissa. Lisäksi luottojen arvopaperistamiseen liittyviä pääomavaatimuksia tiukennetaan. Muutoksilla pyritään myös kansainvälisten konsernien valvonnan tehostamiseen säätämällä ns. valvontakollegioiden perustaminen pakolliseksi. Lisäksi on tarkoitettu selkiyttävä rajat ylittävien ryhmien valvontaa.

Komissio on myös antanut 13.7.2009 direktiiviehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2006/48/EY ja 2006/49/EY muuttamisesta (ns. CRD 3 -paketti). CRD 3 -paketti on saatettava voimaan 1.1.2011 mennessä. Muutokset liittyvät erityisesti kaupankäyntivarastoa ja uudelleen arvopaperistamista koskevien pääomavaatimusten tiukennuksiin sekä palkitsemisjärjestelmiä koskevien periaatteiden ja valvontamenettelyjen täsmennyksiin.

Sisämarkkinoiden toimintaa on tarkoitettu edistää ja tehostaa maksujärjestelmiä luomalla ns. yhtenäisen eurooppalainen maksualue. Tämä edellyttää ao. säännösten yhdenmukaistamista eri jäsenvaltioissa.

Maksupalvelulain säännökset koskevat erityisesti maksupalvelutarjoajan tiedonantovelvollisuutta, maksupalvelusopimusten tekemistä ja ehtoja, maksupalvelujen toteuttamista sekä niiden tarjoamiseen ja käyttöön liittyviä oikeuksia, velvollisuuksia ja vastuita. Tämä helpottaa pankkialalla myös SEPA -maksuvälineiden käytännön toteutusta ja käyttöönottoa. Suomessa direktiivin täytäntöönpano jakautuu maksupalvelulain ja maksulaitoslain antamiseen. Jäsenvaltioiden piti saattaa direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä viimeistään 1.11.2009. Suomessa maksupalvelulakia ja maksulaitoslakia koskevat esitykset on annettu eduskunnalle 2.10.2009. Maksupalvelulain on tarkoitus tulla voimaan 1.5.2010.

Vastuullinen yritystoiminta

Tapiola-ryhmä raportoi yhteiskuntavastuustaan jo seitsemännen kerran. Teemalla ”Vastuu tavaksi” viitataan siihen, että yhteiskuntavastuu on osa Tapiola-ryhmän strategista suunnittelua ja toiminnan tavoitteita. Raportti on laadittu kansainvälisen raportointistandardin Global Reporting Initiativen (GRI) mukaan. Raportti on vuodesta 2007 ollut laajuudeltaan tasoa A+. Tasolla

viitataan raportoinnin täydellisyyteen; siinä on käsitelty kaikkia raportointijärjestelmän edellyttämiä asioita, jotka yhtiö on arvioinut olennaisiksi. Tapiola raportoi myös tärkeimpien sidosryhmiä kiinnostavia kysymyksiä. GRI-indeksit on merkitty tekstiin analyttikoita varten. Raporttia 2009 ei ole varmennettu, mutta se noudattaa jo vakiintunutta käytäntöä.

Tapiolan yhteiskuntavastuun pohjana ovat yhtiöryhmän yhteiset arvot: asiakkaiden etu, yhdessä menestyminen ja vastuu tavaksi. Keskinäisyys yhtiömuotona asettaa Tapiolalle erityisiä avoimuuden ja vastuullisuuden vaatimuksia, koska asiakkaat ovat myös omistajia. Ulkopuolisten tutkimusten mukaan eri sidosryhmät myös pitävät Tapiolaa yhtenä vastuullisuuden edelläkävijöistä Suomessa.

Tapiola raportoi taloudellisen vaikutuksensa sekä valtakunnallisesti että alueellisesti. Sosiaalinen vastuu kattaa paitsi vastuun asiakkaista ja henkilöstöstä, myös vastuun yhteiskunnalle, johon Tapiolan kaltainen yritys on monin säikein yhteydessä. Vastuu ympäristöstä käsitellään asiakaspalvelun, omistuskiihteistojen ja toimistotyön näkökulmasta. Ympäristövastuussa koetaan olevan eniten kehitettävää, sillä vaikka yhtiöryhmän suora vaikutus ympäristöön on verraten vähäinen, sen epäsuora vaikutus asiakassuhteiden kautta on merkittävä. Ilmastonmuutoksesta aiheutuvien ongelmien torjuminen vaatii tarttumaan asiaan uudella tavalla.

Vahinkovakuutusyhtiöillä on tärkeä yhteiskunnallinen tehtävä lakisääteisen työtaturma- ja liikennevakuutuksen toimeenpanijoina. Vakuutusyhtiöt tarjoavat lisäksi mahdollisuutta sosiaaliturvan täydentämiseen vapaaehtoisilla vakuutuksilla.

Taloudellisen vastuun osalta Vahinko-Tapiola haluaa olla vakavaraisuudeltaan maan parhaisiin kuuluva vahinkovakuutusyhtiö, mikä varmistaa pitkäjänteisen sijoitus- ja asiakasetupolitiikan. Myös konsernin finanssipalveluyritysten toimintaperiaatteina ovat kustannustehokkuus ja vakaa taloudellinen pohja.

Sijoitustoiminnassa tärkein periaate on turvaavuus ja tuottavuus. Sijoituskohteita valittaessa Vahinko-Tapiola pyrkii välttämään kohteita, joiden arvomaailma on ristiriidassa sen omien arvojen kanssa.

Sosiaaliseen vastuullisuuteen katsotaan kuuluvan Vahinko-Tapiolan vastuu ihmisistä ja yhteisöistä sekä toiminta yhteistyöverkoissa. Tapiola noudattaa pitkäjänteistä, vastuullista henkilöstöpolitiikkaa. Yhtiön johto ja henkilöstön edustajat pyrkivät tiiviissä yhteistyössä kehittämään yhtiön toimintaa, jotta työpaikkojen määrää voitaisiin lisätä tehokkuutta pitkällä aikajänteellä kuitenkin parantaen.

Ympäristötoimintaa Tapiola-ryhmässä koordinoi ympäristöryhmä, jonka hallinto on järjestetty osaksi Tapiola-ryhmän yritysturvallisuutta. Vakuutus- ja finanssitoiminta ei toimialana juurikaan rasita ympäristöä. Tapiola-ryhmän ympäristötoiminta jakautuu kolmeen tulosalueeseen: ympäristöpalvelut, omistuskiihteistöt ja toimistoympäristö. Vahinko-Tapiola on merkittävä kiihteistöjen omistaja ja rakennuttaja, joten sijoituspäätöksillä on välillisiä vaikutuksia ympäristöön. Alueoimistoihin on nimitetty alueiden ympäristövastaavat.

Tapiola-ryhmän yhteiskuntavastuuraportti 2008 on luettavissa internet-osoitteessa: www.tapiola.fi. Raportti vuodelta 2009 valmistuu toukokuussa.

Tulevaisuuden näkymät

VAHINKOVAKUUTUSLIIKETOIMINNAN TULEVAISUUDEN NÄKYMISTÄ

Vuonna 2010 alkavan uuden kolmivuotisen strategiajakson pääteema on kannattavuus ja vakavaraisuus, joten se on myös vuoden 2010 pääteema.

Käynnissä on hankkeita, joilla pyritään vaikuttamaan asiakaspysyvyyteen ennakoimalla asiakkaan elämäntilanteen muutoksia ja tarjoamaan heille palvelua silloin, kun he sitä tarvitsevat.

Vuoden 2010 aikana valmistuu useita projekteja. Suurimmat niistä liittyvät sähköiseen asiointiin ja uuden yritysvarakuutuslaitteen markkinoille tuloon.

Yhteistyötä autokorjaamojen ja hoitolaitosten kanssa kehitetään tavoitteena tarjota entistäkin parempaa palvelua asiakkaille ja samalla tehostaa toimintoja. Jo vuonna 2009 Tapiola-ryhmä ja Pirkanmaan sairaanhoitopiiri sopivat yhteistyöstä, jonka mukaan tapaturmissa ja liikenneonnettomuuksissa päähän loukkaantuneet, Tapiolassa vakuutetut henkilöt tutkitaan lievissäkin tapauksissa aivovamman varalta. Vammojen arvioinnit tehdään Tampereen yliopistollisen sairaalan (TAYS) aivovammapoliklinikalla. Sopimuksen myötä lievänkin päävamman saaneet ohjataan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tutkimuksiin, joissa selvitetään aivovamman mahdollisuus ja vakavuus. On todettu, että lievilläkin aivovammoilla voi olla vakavat seuraukset, jotka johtavat pahimmillaan työkyvyttömyyteen. Sopimus on merkittävä inhimilliseltä kannalta. Kun hoito päästään aloittamaan nopeasti, kuntoutumisennustekin on parempi.

SIIJOITUSTOIMINNAN NÄKYMÄT

Koska yksityiset kysyntätekijät ovat edelleen hauraalla pohjalla, keskuspankeilla ei ole kiirettä nostaa korkoja. Rahamarkkinakorot pysyvät todennäköisesti vielä pitkään matalina ja mahdollinen vähittäinen nousu toteutuu hitaasti. Pitkät korot ovat laskeneet jo niin alas, että joukkolainasijoitusten korkoriskiä on pidettävä huomattavana. Toisaalta myös koroissa ei makrotalouden tilan perusteella ole suuria nousupaineita ja sijoitukset valtioiden velkapapereihin voivat toimia vakuutusena ikävien taloussylytysten varalta.

Osakemarkkinoiden suhteelliset näkymät ovat edelleen varsin suotuisat. Maailmantalouden paraneva kasvunäkymä, alhaiset korot sekä erittäin matala inflaatio ovat tekijöitä, jotka yleensä ovat ennakoineet osakkeiden ylituottoa korkomarkkinoihin verrattuna. Osakemarkkinoiden kannalta merkittävä riskitekijä piilee kuitenkin kasvuodotusten ja toteutuneen kehityksen välisessä erossa, joka on tällä hetkellä historiallisen suuri. Mikäli tuleva kasvukehitys ei onnistu lunastamaan odotuksia, myös osakemarkkinoiden hinnoittelussa voidaan nähdä merkittäviä tasokorjauksia.

Vuonna 2010 Suomen kiinteistömarkkinoilla kiinteistösijoitusten tuottovaatimusten muutoksen odotetaan tasaantuvan. Kiinteistösijoitusten volyymin uskotaan kääntyvän lievään nousuun hiljaisen edellisvuoden jälkeen. Velkarahoituksen saaminen on yhä useille sijoittajille haasteellista, vaikka pahin kriisi rahoitusmarkkinoilla on jo ohitettu. Suurimmat kiinteistömarkkinoita koskevat riskit liittyvät vuoden 2010 yleiseen talouskehitykseen. Reaalitalouden näkymät tulevat vaikuttamaan vuokramarkkinoihin vuokrien laskupaineiden ja nousevien tyhjyyssasteiden kautta. Sijoituskiinteistöjen tuoton odotetaan yllä mainituin perusteluin jäävän 2000-luvun huippuvuosia heikommaksi. Euroopan kiinteistömarkkinoilla tuottovaatimusten nousun odotetaan päättyvän ja kääntyvän lievään nousuun useilla osamarkkinoilla. Alhainen korkotaso, parantuvat talouden näkymät sekä kiinteistösijoitusten houkutteleva alkutuottotaso tulevat lisäämään kiinteistösijoitusten volyymiä Euroopassa. Suurimmat kiinteistömarkkinoiden riskit liittyvät orastavan talouskasvun pysyvyyteen. Vuokramarkkinoilla taantuman vaikutukset reaalitalouteen heijastuvat yhä paineena vuokrien laskuun yritysten etsiessä edullisempia toimitiloja.

LUOTTO- JA SIIJOITUSPALVELUTOIMINNAN TULEVAISUUDEN NÄKYMISTÄ

Asuntokauppa on vilkastunut ja asuntojen hinnat laskuvaiheen jälkeen kääntyneet varovaiseen nousuun. Rahamarkkinoilla oleva likviditeetti on laskenut korkotason historiallisesti ottaen ennätysalaiseksi, mikä heikentää korkokatteen kehitystä. Pankkien uusien luottojen marginaalit eivät enää kasva, ja pankkisuhteen vaihtamiselle syntyy kysyntää. Tapiola Pankki panostaa edelleen asiakashankintaan kehittämällä tilanteeseen sopivia palvelukokonaisuuksia. Pankin luottokannan odotetaan edelleen kasvavan alan yleistä kasvuvauhtia nopeammin. Varainhankinnan suhteen pankin asema on turvattu riittävin taloudellisin puskurein myös rahamarkkinoiden häiriötilanteiden edelleen jatkuessa.

Pankin tulostavoite vuodelle 2010 on voitollinen. Kasvutavoite ja tuotekehityspanostukset huomioiden voiton määrä on maltillinen.

Tapiola Varainhoidon tulevaa vuotta leimaa valtioiden voimakas velkaelvytys lähes kaikissa OECD-maissa. Tämä on menneen syksyn aikana myötävaikuttanut talouden kääntymiseen selvään nousuun. Koska kuitenkin työttömyys on jatkanut kasvuaan, on vielä epäselvää, miten kestävää nousu on. Näyttää ilmeiseltä, että valtioiden on tulevan tai sitä seuraavien vuosien aikana pyrittävä tasapainottamaan budjettejaan sekä menoja vähentämällä että verotulojen lisäyksellä. Tämänkaltaisen kehitys saattaa taittaa orastaneen kasvun. Yllämainittua ympäristöä ajatellen on tärkeää, että varainhoitovalikoimamme sisältää ratkaisuja, joiden kautta sekä voidaan olla mukana talouden kasvavilla sektoreilla että toimia asiakkaiden varoja suojaavasti epävakaisissa oloissa.

Tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolan tilinpäätös on laadittu kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölakien sekä vakuutusyhtiöitä valvovien viranomaisten päätöksiä, määräyksiä ja ohjeita noudattaen.

Aineettomien hyödykkeiden arvostus ja jaksotus

Muut pitkävaikutteiset menot

Muina pitkävaikutteisina menoina on aktivoitu huoneistojen perusparannusmenot sekä atk-järjestelmien suunnittelumenot. Ne esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä.

Sijoitusten arvostus ja jaksotus

Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon.

Kiinteistöosakkeet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon.

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoihin on voitu tehdä arvonorotus, mikäli niiden arvo on tilikauden päättyessä ollut pysyvästi alkuperäistä hankintamenoa olennaisesti suurempi. Sijoitusomaisuudeksi katsottavan kiinteistön tai kiinteistöosakkeen arvonorotuksen vastaerä on tuloutettu tuloslaskelmassa vuodesta 1978 lähtien, ja sitä aikaisemmin tehdyt arvonorotukset on kirjattu sidottuun omaan pääomaan arvonorotusrahastoon. Käyttöomaisuudeksi katsottavan sijoituksen vastaerä on kirjattu sidottuun omaan pääomaan arvonorotusrahastoon.

Sijoituksista aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan käyvän arvon noustessa (tulosaikusteisesti) enintään alkuperäiseen hankintamenoonsaakka.

Osakkeet ja osuudet

Osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisinä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan osakkeiden ja osuuksien arvoon siltä osin kuin käypä arvo ylittää kirjanpitoarvon.

Lainaksi annetut arvopaperit sisältyvät taseeseen. Tiedot lainaksi luovutetuista arvopapereista esitetään taseen liitetiedoissa.

Rahoitusmarkkinavälineet

Rahoitusmarkkinavälineitä ovat joukkovelkakirjalainat ja muut rahamarkkinainstrumentit. Rahoitusmarkkinavälineet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintahinnan erotus on jaksotettu korkotuotoiksi tai niiden vähennyksiksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä on kirjattu rahoitusmarkkinavälineen hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Korkotason vaihtelusta tai muista syistä aiheutuneet arvonalennukset on kirjattu. Samoin on kirjattu

arvonalennuksen palautukset, mikäli rahoitusmarkkinavälineen käypä arvo on myöhemmin noussut yli alennetun hankintamenon, enintään alkuperäiseen hankintamenoonsaakka.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset esitetään taseessa nimellisarvon tai tätä pysyvästi alemman todennäköisen arvon määräisinä.

Johdannaissopimukset

Johdannaissopimuksia käytetään ensisijaisesti sijoitussalkkujen suojaukseen. Kirjanpidollisesti johdannaisia kuitenkin käsitellään pääasiassa ei-suojaavina, vaikka johdannaiset toimivat tehokkaina suojauksina.

Tilikauden aikana sopimusten sulkemisesta tai raukeamisesta syntyneet voitot ja tappiot on kirjattu tilikauden tuotoksi tai kuluksi.

Ei-suojaavat sopimukset

Ei-suojaavan tai ei-suojaavasti käsitellyn johdannaissopimuksen käyvän arvon ja sitä korkeamman kirjanpitoarvon negatiivinen erotus kirjataan kuluksi. Realisoitumattomia tuottoja ei kirjata. Toimintapääomasta vähennetään ei-suojaavien johdannaissopimusten mahdollinen enimmäistappio.

Suojauslaskennan soveltaminen

Suojauslaskentaa käytettäessä johdannaisen negatiivinen arvomuutos jätetään kirjaamatta kuluksi siltä osin kuin suojaattavan kohteen arvonnousu kattaa sen. Se osa johdannaisen negatiivisesta arvomuutoksesta, joka ylittää suojaattavan kohteen arvonnousun, kirjataan kuluksi. Johdannaissopimuksen käyvän arvon ja sitä alemman kirjanpitoarvon erotus kirjataan tuotoksi suojaattavasta tase-erästä kuluksi kirjattuun määrään asti. Jos suojaattavasta tase-erästä ei tuloslaskelmaan kirjata arvomuutosta, ei suojaavasta sopimuksesta kirjata arvostustuottoa tai -kuluja.

Saamisten arvostus

Vakuutusmaksusaamiset

Vakuutusmaksusaamiset esitetään taseessa enintään todennäköisen arvon määräisinä. Vakuutusmaksusaamisten nimellisarvosta on vähennetty kokemusperäinen raukeaminen, jolloin saadaan niiden todennäköinen arvo. Saaminen, josta ei todennäköisesti saada maksusuoritusta, kirjataan luottotappioksi.

Ulkomaanrahamääräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muutettu Suomen rahaksi Euroopan Keskuspankin tilinpäätöspäivänä julkaisemaan kurssiin. Muiden sijoitusten osalta on käytetty hankinta-ajankohdan kurssia tai sitä alemmaa tilinpäätöspäivän kurssia.

Valuuttakurssierot on kohdistettu kyseisten tulojen ja menojen oikaisueriksi. Rahojen ja pankkisaamisten sekä talletusten valuuttakurssierot samoin kuin erät, joita ei ole voitu kohdistaa suoraan tulon tai menon oikaisuksi, on kirjattu sijoitustoiminnan valuuttakurssivoitoksi tai -tappioksi.

Poistot

Rakennusten ja niiden ainesosien, kaluston, aineettomien oikeuksien ja pitkävaikutteisten menojen hankintameno on aktivoitu, ja se kirjataan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi.

Arvioidut poistoajat ovat hyödykeryhmäkohtaisesti keskimäärin seuraavat:

Aineettomat hyödykkeet

Huoneistojen peruskorjaukset	5 v
Atk-järjestelmien suunnittelukustannukset	10 v

Kiinteistöt

Asuin-, toimisto- ja hotellirakennukset	40–50 v
Tavaratalo- ja myymälärakennukset	30–40 v
Teollisuus-, varasto- ym. rakennukset	20–30 v
Rakennusten ainesosat 25 %:n menojäännöspoisto	

Kalusto

Konttorikoneet ja -kalusto yms. 25 %:n menojäännöspoisto

Rakennusten olennaisten perusparannusten vaikutus pitoaikaan arvioidaan erikseen.

Tuloutettujen arvonorotusten osalta on tehty poistot kyseisen erän pitoajan mukaan.

Kirjanpidossa tehtyjen kokonaispoistojen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertynyt erotus merkitään taseen vastattiin erään ”Tilinpäätössiirtojen kertymä, poistoero” ja tilikauden aikainen poistoeron lisäys tai vähennys esitetään tuloslaskelmassa erikseen.

Atk-järjestelmien suunnittelukustannusten poisto aika on vuonna 2008 pidennetty aikaisemmasta viidestä vuodesta kymmeneen vuoteen, mikä vastaa järjestelmien taloudellista vaikutusaikaa.

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Poistoero

Ks. kohta ”Poistot”

Vapaaehtoiset varaukset

Kirjanpito- ja verolainsäädännön perusteella on tehty tulosvaiikutteisia varauksia.

Pakolliset varaukset

Tuotoista on vähennetty pakollisina eläkevarauksina veloitteista vastaisuudessa aiheutuvat eläkemenot ja mahdolliset työttömyyseläkemenot, jotka kohdistuvat päättyneeseen tai aikaisempaan tilikauteen. Muina varauksina tuotoista on vähennetty kesken-eräisten vahinkojen viivästyskorkovaraukset.

Välittömät verot

Tuloslaskelmassa välittömät verot on esitetty suoriteperusteisesti.

Laskennalliset verovelat/-saamiset

Verotettavan tulon ja kirjanpidon tuloksen väliin jaksotuseroihin ja muihin väliaikaisiin eroihin liittyvät laskennalliset verovelat/-saamiset esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa. Liitetiedoissa esitetään arvostuseroista laskettu laskennallinen verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana. Tunnuslukuja laskettaessa on otettu huomioon yhden vuoden laskennalliset verovelat.

Muut velat

Muut velat kuin vakuutus tekninen vastuovelka merkitään taseeseen nimellisarvoon.

Sijoitusten käypien arvojen määrittäminen

Kiinteistösijoitukset

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoina käytetään markkina-perusteisia käypiä arvoja. Kiinteistösijoitusten arvioinnissa sovelletaan IFRS:n (International Financial Reporting Standards), IVS:n (International Valuation Standards) sekä hyvän kiinteistöarviointitavan (ns. AKA-kriteerit) mukaisia arviointiperiaatteita ja niiden arviointimenetelmille asettamia vaatimuksia.

Asuntokohteet arvioidaan vertailukauppoihin perustuvalla kauppaa arvomerenetelmällä. Toimitilakohteet arvioidaan kassavirtaan perustuvalla tuottoarvomerenetelmällä tai kauppaa arvomerenetelmällä, mikäli kauppahinta-aineisto on edustava. Erikoiskohteet arvioidaan kohteeseen parhaiten soveltuvalla markkinaperusteisella arviointimenetelmällä. Valtion asuntolainoin lainoitettujen kiinteistösijoitusten käypänä arvona pidetään aravavuokra-asuntojen ja aravavuokratalojen käytöstä, luovutuksesta ja omaksi lunastamisesta annetun lain (1190/1993) 10 §:n mukaista luovutuskorvausta.

Arvonmäärityksen tekee vakuutusvalvontaviraston edellyttämällä tavalla joko ulkopuolinen auktorisoitu kiinteistöarvioitsija tai Kiinteistö-Tapiola Oy:n asiantuntijat ulkopuolisen auktorisoidun kiinteistöarvioitsijan ohjeistamana ja auditoimana.

Osakkeet, osuudet ja rahoitusmarkkinavälineet

Noteerattujen arvopapereiden sekä sellaisten arvopapereiden, joille on olemassa markkinat, käypänä arvona on käytetty vuoden viimeistä kaupantekokurssia tai sen puuttuessa ostokurssia. Muiden sijoitusten osalta on käypänä arvona käytetty todennäköistä luovutushintaa, kirjanpitoarvoa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa. Pääomasijoitusrahastojen käypänä arvona on käytetty hankintamenoa tai hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arviota rahaston käyvästä arvosta.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset

Lainasaamisten, talletusten ja jälleenvakuutustalletesaamisten käypänä arvona on käytetty nimellisarvoa ottaen huomioon

mahdollinen luottotappiovaaran edellyttämä nimellisarvon alentaminen todennäköiseen arvoon.

Selostus henkilökunnan eläketurvasta ja eläkemenojen jaksottamisesta

Henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty TyEL-perusvakuutuksella Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Tapiolassa ja lisäeläketurva Yritysten Henkivakuutus Oy Tapiolassa.

Eläkevakuutusmaksut on kirjattu kuluksi suoriteperusteisesti.

Selostus vastuuelan vähennyseristä ja korvausvastuun laskennassa käytetystä korkoutuksesta

Vakuutusmaksuvastuu

Vakuutusmaksuvastuu sisältää tilivuonna ja aikaisempina vuosina kertyneestä vakuutusmaksutulosta sen osan, jota vastaava riski kohdistuu tilivuoden jälkeiseen aikaan. Samanlainen jaksotus tehdään myös tulevan jälleenvakuutuksen palkkioihin. Vakuutusmaksuvastuun määrä lasketaan tilastollisin menetelmin. Vakuutusmaksuvastuusta ei ole vähennetty vakuutusten aktivoituja hankintamenoja eikä vakuutusmaksuvastuuseen sisälly siirtovastuun täydennyseriä.

Korkoutusta sovelletaan ainaismetsä- ja ainaispalovakuutuksen vakuutusmaksuvastuun laskennassa, jolloin on käytetty 4,5 prosentin laskuperustekorkoa

Korvausvastuu

Korvausvastuu sisältää tilivuoden jälkeen yhtiön suoritettavaksi tulevat korvausmäärät, jotka aiheutuvat tilivuonna tai aikaisemmin sattuneista vahingoista ja muista vakuutustapahtumista. Korvausvastuuseen sisältyy tasoitusmäärä. Tasoitusmäärä on runsasvahinkoisten vuosien varalle laskettu puskuri, jolla pyritään varmistamaan vastuuelan riittävyys myös silloin, kun vastuuelkaan oleellisesti vaikuttavat tekijät heilahtelevat epäsuotuisasti.

Vakuutusvalvontaviranomainen vahvistaa tasoitusmäärälle laskentasäännöt yhtiökohtaisesti.

Korkoutusta sovelletaan ainoastaan eläkemuoitoisten korvausten korvausvastuun laskennassa, jolloin on käytetty 3,0 prosentin laskuperustekorkoa.

Konsernitilinpäätös

Vahinko-Tapiolan konserniin sisältyy mm. pankki- ja sijoituspalveluja tarjoava Tapiola Pankki Oy -konserni, lakkautettujen jälleenvakuutus sopimusten hoitoyhtiö Alma Vakuutus Oy ja atk-palveluja tuottava Tieto-Tapiola Oy. Tapiola Pankki -al konserniin kuuluu sen tytäryhtiö Tapiola Varainhoito Oy. Lisäksi pankki on osakkaana Ab Compass Card Oy Ltd:ssä.

Konsernitaseessa esitetään erikseen vakuutusalan ja rahoitusalan toimintojen varat ja velat ja konsernituloslaskelmassa vastaavasti erikseen vakuutusalan ja rahoitusalan toimintojen tuotot ja kulut. Konsernin palveluyritysten taseet ja tuloslaskelmat on yhdistelty siihen toimialaan, jolle palvelu on tuotettu. Toimialojen tuloslaskelmien ja taseiden eliminointierinä esitetään vakuutus- ja rahoitusalan yritysten keskinäiset liiketapahtumat.

Sellaisten konserniyritysten tilinpäätökset, joihin sovelletaan luottolaitostoiminnasta annetun lain 9 lukua tai vakuutusyhtiölain 8 lukua, yhdistellään konsernitilinpäätökseen muuttamatta näiden säännösten edellyttämiä tilinpäätösperiaatteita.

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turvan kaikki takuuosuusomistajat ovat allekirjoittaneet takuuosuusomistajien väliseen sopimukseen lisäyksen, jonka mukaan Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolalla on halutessaan oikeus nimittää Turvan hallituksen enemmistö. Näin ollen Turva on Vahinko-Tapiolan tytäryhtiö. Vahinko-Tapiolan osuus Turvan takuupääomasta on 83,8 prosenttia. Turvan tilinpäätöstietoja ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen kirjanpitolain 6 luvun 3 §:n 1 kohdan perusteella, jonka mukaan tytäryrityksen tilinpäätös saadaan jättää yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen, jos yhdisteleminen on tarpeetonta oikean ja riittävän kuvan antamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Keskinäisen yhtiön takuupääoman omistajalla ei ole oikeutta yhtiön muuhun omaisuuteen kuin takuupääomaan. Turvan takuupääoman määrä on 7 655 914,41 euroa. Valvova viranomainen antoi asiasta päätöksensä 9.11.2004 eikä sillä ole ollut huomauttamista asiantilan johdosta.

Konsernitilinpäätökset on laadittu emoyhtiön ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien, taseiden ja liitetietojen yhdistelminä, joista on eliminoitu yhtiöiden väliset saamiset ja velat, tuotot ja kulut, voitonjako, konsernin sisäiset myyntivoitot/-tappiot sekä keskinäinen omistus.

Konsernin ja sisäinen osakeomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmää käyttäen. Vähemmistön osuus omasta pääomasta ja tuloksesta esitetään erikseen tuloslaskelmassa ja taseessa. Tilikauden aikana hankitut tytäryhtiöt yhdistellään hankintahetkestä lähtien ja myydyt tytäryhtiöt luovutushetkeen saakka.

Osakkuusyrietykset eli yritykset, joiden äänivallasta konserni omistaa 20–50 % on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Asunto- ja keskinäisiä kiinteistöyhtiöitä ei yhdistellä osakkuusyrietyksenä konsernitilinpäätökseen, vaikka äänivalta- ja omistusrajat täytyisivätkin. Ei-keskinäiset kiinteistöosakkuusyhteisöt on yhdistelty konsernitilinpäätökseen osakkuusyhteisöinä.

Vuodesta 2009 alkaen on laskennalliset verosaamiset kirjattu konsernituloslaskelmassa ja -taseessa. Vuosi 2008 on saatettu vertailukelpoiseksi vuoden 2009 kanssa.

Vapaaehtoisten varausten ja poistoeron muutos on jaettu laskennallisen verovelan muutokseen ja tulokseen. Vastaavat tase-erät on jaettu laskennalliseen verovelkaan ja omaan pääomaan vähemmistöosuus huomioiden.

Vakuustustoimialan tytäryhtiöosakkeiden arvonkorotukset on asunto- ja kiinteistöyhtiöiden osalta kohdistettu konsernissa tytäryhtiöiden kiinteistöjen arvonkorotuksiksi.

Eliminoinnin yhteydessä muodostunut konserniaktiiva on pääsääntöisesti kohdistettu tytäryhtiön ao. omaisuuserille, erien käypä arvo huomioon ottaen, ja konserniaktiiva poistetaan suunnitelman mukaan kuten vastaava erä. Kohdistamaton

konserniliikearvo esitetään taseen vastaavissa aineettomissa hyödykkeissä omana eränään ja se poistetaan suunnitelman mukaan viidessä vuodessa. Konsernireservi esitetään taseen vastattavissa omana eränään ja se tuloutetaan enimmillään viidessä vuodessa.

Konsernin sisäistä ensivakuutusliikettä ei ole eliminoitu. Keskinäisen Vakuutusyhtiön Tapiolan konsernitilinpäätöksessä konsernin sisäinen jälleenvakuutus, tasoitusmäärää lukuun ottamatta, sen sijaan on eliminoitu.

Riskit ja riskienhallinta

RISKIENHALLINNAN YLEISET PERIAATTEET TAPIOLA-RYHMÄSSÄ

Vahinko-Tapiola noudattaa Tapiola-ryhmässä noudatettavaa riskienhallintapolitiikkaa. Siinä on kuvattu menettelytapoina ne yleiset periaatteet, joita sovelletaan pysyväisohjeina Tapiola-ryhmän riskienhallinnan järjestämisessä.

1. Riskienhallinnan lähtökohdat

Tapiolan riskienhallinta perustuu Tapiolassa määriteltyihin riskienhallinnan käsitteisiin, tehtävään, tavoitetaan ja riskinottohalukkuuteen sekä viranomaismääräyksiin. Tavoitteena on edistää asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvuutta ja tukea liiketoiminnan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista. Hyvä vakavaraisuus korostuu keskinäisen yhtiömuodon vuoksi.

Riskienhallinta on aktiivista ja ennakoivaa toimintaa, joka tunnistaa, arvioi, rajoittaa, hyödyntää ja valvoo liiketoiminnan uhkia sekä uusia mahdollisuuksia, mitkä johtuvat muuttuvista ulkoisista ja sisäisistä olosuhteista tai Tapiolan omasta strategiasta tahtotilasta.

- Tapiolan riskinottohalukkuus perustuu seuraaville periaatteille.
- Riskinotto tukee strategian ja operatiivisten suunnitelmien taloudellista ja toiminnallista toteutumista.
 - Riskit eivät vaaranna yksittäisen yhtiön, toiminnon tai ryhmän toimintaa tai talouden vakautta.
 - Tapiolan yhtiöt ja toiminnot pysyvät niille määritellyissä riskirajoissa.
 - Riskien vaikutukset ryhmän kaikkiin organisaatio-osiin kyetään tunnistamaan.
 - Tapiolan organisaatio-osien väliset riskisidokset ovat selkeät.

Vastuullisen yritystoiminnan periaatteiden mukaisesti Tapiola huolehtii ja tiedottaa riskeistään sekä niiden hallinnasta siten, että asiakkaat ja muut sidosryhmät luottavat Tapiolaan kumppaninaan.

2. Riskienhallinnan pääalueet

Tapiola-ryhmän vakuutustoiminnan, pankkitoiminnan ja varainhoidon riskiluokituksessa käytetään ylätasolla seuraavaa kolmijakoa:

- toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyvät riskit
- taloudelliset riskit
- toiminnalliset riskit

Toiminnalliset riskit

- Operatiiviset riskit
- Prosessiriskit
- Henkilöstöriskit
- Järjestelmäriskit
- Juridiset riskit
- Tapahtuma-/vahinkoriskit

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyvät riskit

- Strategisen tahtotilan valintojen riskit
- Markkina-asemaan, kilpailutilanteeseen ja asiakaskäyttämiseen liittyvät riskit
- Yleiseen taloudelliseen kehitykseen liittyvät riskit

Taloudelliset riskit

- Vakuutusriskit
- Markkinariskit
- Luottoriskit
- Likviditeettiriskit
- Keskittymisriskit

Toiminnan valintoihin liittyvät riskit

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyviä riskejä ovat mm.

- strategisen tahtotilan valintoihin liittyvät riskit
- markkina-aseman, kilpailutilanteen tai asiakaskäyttäytymisen muutokset
- yleiseen taloudelliseen kehitykseen liittyvät riskit

Taloudelliset riskit muodostuvat pääasiassa vakuutus-, markkina-, luotto-, likviditeetti- ja keskittymisriskeistä. Näitten riskialaluokkien sisällöt poikkeavat toisistaan riippuen siitä, onko kysymys vakuutustoiminnasta, pankkitoiminnasta tai varainhoidosta.

- Vakuutusriskillä tarkoitetaan vakuutus sopimuksiin liittyvää riskiä, joka johtuu vakuutusten asiakas-, riskin- ja vastuuvälintään liittyvästä riskistä ja vastuuvälän riittävyysriskistä.
- Markkinariskillä tarkoitetaan varojen markkina-arvojen tai vastuiden määrien vaihtelusta aiheutuva riskiä, joka johtuu taloudellisen muuttujan kuten koron, osakekurssin, valuuttakurssin tai kiinteistön arvon muutoksesta.
- Luottoriski liittyy vastapuolen maksukyvyttömyyteen tai muuhun laiminlyöntiin sopimuksen mukaisten velvoitteiden täyttämässä tai vastapuolen luottoluokituksen muutokseen.
- Likviditeettiriskillä tarkoitetaan sitä, että yhtiöllä ei ole riittävästi likvidejä varoja käytettävissä tulevien velvoitteiden täyttämiseksi tai että varojen muuttaminen likvideiksi on mahdollista vain ylimääräisillä kustannuksilla.
- Keskittymisriskillä tarkoitetaan sitä, että yhtiö- tai yhtiöryhmätasolla on suuri määrä samaan vastapuoleen tai samoista vastapuolista muodostuvaan kokonaisuuteen liittyviä varoja, vastuuta, taseen ulkopuolisia sitoumuksia ja/tai asiakasriskejä.

Toiminnalliset riskit jakaantuvat operatiivisiin riskeihin ja toiminnan valintoihin liittyviin riskeihin. Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Juridiset / oikeudelliset riskit ja tapahtuma-/vahinkoriskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Toiminnan valintoihin liittyviä riskejä ovat erilaisiin liiketoiminnan muutostilanteisiin liittyvät riskit (esim. uuden tuotteen tai palvelun käyttöönotto, muutokset jakelukanavissa).

3. Riskienhallintaprosessit

Tapiolan tavoitteena on hallita riskejä kokonaisvaltaisesti osana strategista ja operatiivista toiminnanohjausta. Riskienhallinta tulee järjestää kattavasti siten, että asiakaslohkojen, yhtiöiden ja muiden toimintojen väliset riskisidokset ovat selkeät ja yksiselitteiset ja että riskien syy- ja seuraussuhteet sekä merkitys tunnistetaan.

Kokonaisvaltaisessa riskienhallinnassa riskienhallinta kytkeytyy yrityksen strategiaan, taloudellisiin ja toiminnallisiin tavoitteisiin. Riskien tarkastelunäkökulma kääntyy yksittäisistä toiminnoista ja niihin liittyvistä riskeistä koko yrityksen tasolle. Riskienhallinnan keskeiseksi päämääräksi muodostuu yrityksen taloudellisen ja toiminnallisen kokonaisuuden optimointi riskienhallinnan keinoin.

Riskien lähteet, hallinta ja toimenpiteet

3.1. Riskienhallinta strategisen suunnittelun ja toteuttamisen yhteydessä

Toimintaympäristöön ja Tapiolan strategiseen tahtotilaan liittyvät merkittävät riskit kartoitetaan ja niiden toteutumisen todennäköisyys sekä mahdollisen realisoitumisen merkitys arvioidaan perusteellisesti strategiaprosessin yhteydessä kolmen vuoden välein. Päivitys tehdään vuosittain syksyisin samaan aikaan toiminnallisten ja taloudellisten riskien päivitysten kanssa. Menettelynä on ohjeistettu itsearvionti, joka kattaa Tapiolan yhtiöryhmäkokonaisuuden, asiakaslohkot ja yhtiöt sekä ns. tukistrategiat. Menettely toteutetaan strategiaprosessin vastuutuksen ja toteuttamisjärjestyksen mukaisesti.

Tunnistettujen riskien vähentämiseksi ja pienentämiseksi sekä mahdollisuuksien hyödyntämiseksi strategiaprosessin Tapiola-ryhmäkokonaisuuden, asiakaslohkosten ja yhtiöiden vastuulliset tahot suunnittelevat ja ottavat käyttöön riskienhallintatoimenpiteitä. Ne toteutetaan Tapiola-ryhmän organisaatio-osien vuosi- ja jakso-ohjelmissa.

3.2. Taloudellisten riskien hallinta

Taloudellisten riskien hallinta perustuu riskien jatkuvaan ja ohjeistettuun tunnistamiseen, arviointiin, raportointiin ja valvontaan. Eri riskien hallintaan liittyvät tahot kuten aktuaari-, talous-, riskienhallinta-, sijoitus- ja controller-verkostotoiminnot tunnistavat ja arvioivat taloudellisia riskejä ja raportoivat niistä säännönmukaisesti ja kattavasti. Taloudellisten riskien kohdalla viranomaisten määräykset ja heille toimitettavat raportit ja muut selvitykset ohjaavat keskeisesti riskienhallinnan ja sisäisen riski-raportoinnin järjestämistä Tapiola-ryhmän eri yhtiöissä.

3.3. Toiminnallisten riskien hallinta

Vuosisuunnittelussa käytetään ohjeistettua itsearviointimenettelyä, jonka tavoitteena on

- kartoittaa vuosittain merkittävimmät riskit, jotka liittyvät taktisiin valintoihin, niihin liittyviin kilpailuympäristöihin tai ovat oman toiminnan operatiivisia riskejä
- arvioida riskien toteutumisen todennäköisyys ja merkitys sekä
- priorisoida riskit sekä tuottaa vuosi- ja jaksosuunnitelmiin toimenpiteitä riskien poistamiseksi ja vähentämiseksi sekä mahdollisuuksien hyödyntämiseksi.

Itsearviointimenettely toteutetaan vuosisuunnitteluprosessin vastuutuksen ja toteuttamisjärjestyksen mukaisesti. Riskienhallintatoimenpiteet toteutetaan eri liiketoimintayksiköiden vuosi- ja jakso-ohjelmissa.

Toiminnallisten riskien hallinnassa on lisäksi omat menettelyt ja ohjeistukset seuraavilla osa-alueilla

- prosessiriskien hallinta
- juridisten riskien hallinta
- hankkeiden ja projektien riskienhallinta
- turvallisuusriskien hallinta
- tietoturvariskien hallinta
- yhtiöryhmänä toimimisen riskienhallinta.

Varautumissuunnittelun avulla pyritään ehkäisemään ennalta häiriö- ja kriisitilanteiden syntyminen sekä luomaan edellytykset hallita näitä tilanteita ja niiden seurauksia. Lisäksi Tapiolan omilla vakuutuksilla hallitaan Tapiola-ryhmän kaikkien organisaatio-osien vakuutettavissa olevia riskejä.

4. Riskienhallinnan toteuttamisen ja valvonnan vastuut

Yhtiöiden hallituksilla on kokonaisvastuu yhtiöiden riskienhallinnan järjestämisestä. Hallitukset määrittävät eri toimintojen riskienhallinnan tavoitteet, riskinoton rajat, vastuut, mittarit ja valvontaperiaatteet. Hallitukset vahvistavat vuosittain yhtiöiden riskienhallintasuunnitelmat, varmistavat niiden huomioimisen toimintasuunnitelmissa ja valvovat riskienhallintasuunnitelmien noudattamista. Hallitukset seuraavat säännöllisesti yhtiöidensä riskienhallinnan tilaa ja keskeisimpien riskien kehitystä.

Yhtiöiden toimitusjohtajat ja yhtiöiden muu johto vastaavat yhtiöiden riskienhallintasuunnitelmien käytännön valmistelusta, toteuttamisesta ja toteuttamisen seurannasta. Lohkojohtoryhmien, yhtiöiden johtoryhmien, sijoitustoiminnan johtoryhmien, muiden johtoryhmien ja riskienhallintaan liittyvien eri toimikuntien työjärjestyksissä on määritelty näiden tehtävät riskienhallinnassa ja -valvonnassa. Yhtiöiden liiketoimintayksiköt tunnistavat ja analysoivat toimintaa tai tavoitteita uhkaavat riskit sekä strategia- ja vuosisuunnittelun yhteydessä että päivittäisessä toiminnassa. Liiketoimintayksiköt vastaavat omaan toimintaansa liittyvien riskienhallintatoimenpiteiden toteuttamisesta.

Jokainen Tapiolassa työskentelevä henkilö vastaa riskienhallinnan toteuttamisesta omassa työssään ja on velvollinen kertomaan havaitsemistaan riskeistä tai riskienhallinnan kehittämiskohteista ensisijaisesti omalle esimiehelleen tai muille riskienhallinnan vastuuhenkilöille.

Riskienhallinnan valvonta on vastuutettu aina muulle kuin operatiivisesta toiminnasta vastaavalle taholle. Eri riskienhallintaan liittyvät tahot kuten aktuaari-, compliance-, controller-verkosto-, talous-, riskienhallinta- ja sijoitustoiminnot avustavat yhtiöiden johtoa ja hallituksia riskienhallinnan valvonnan ja riskien seurannan käytännön toteuttamisessa.

Sisäinen tarkastus tukee yhtiöiden johtoa ja hallituksia valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisessa ja kehittämisessä arvioimalla määrääjain riskienhallinnan toteutumista ja menettelytapoja. Hallintoneuvostojen yhteistyövaliokuntaa avustava Tarkastusvaliokunta valvoo ja arvioi osaltaan riskejä. Lisäksi tilintarkastus valvoo riskienhallinnan toteuttamista.

Riskienhallinnan kolme tasoa

TASO 1 Liiketoimintajohto • Liiketoimintayksiköt	TASO 2 Aktuaarit • Compliance-toiminnot • Controller-verkosto • Talouspalvelut ja keskitetty riskienhallintatoiminto	TASO 3 Sisäinen tarkastus • Tarkastusvaliokunta • Tilintarkastajat
--	--	---

Tavoitteena on hallita liiketoiminnan riskejä lainsäädännön ja Tapiolan toimintapolitiikkojen mukaisesti.

Tavoitteena on tukea liiketoimintaa riskienhallintaprosessin toteuttamisessa sekä kehittää Tapiolan valmiuksia riskienhallinnassa.

Tavoitteena on valvoa ja raportoida hallituksille ja johdolle, että riskit ja vakavaraisuusasema täyttävät lainsäädännön vaatimukset ja Tapiolan tavoitteet niille.

Tavoitteena on varmistaa riskienhallintaprosessin toimivuus lainsäädännön ja Tapiolan toimintapolitiikkojen vaatimusten mukaisesti.

5. Raportointi

Raportoinnin tavoitteena on tuottaa luotettavaa, kattavaa ja ajan tasalla olevaa taloudellista informaatiota päätöksenteon pohjaksi. Taloudellisen informaation oikeellisuus varmistetaan riittävän ajantasaisella ja tiheällä raportoinnilla, säännöllisillä täsmäytysrutiineilla, kattavilla ja ajan tasalla olevilla dokumentaatioilla raportoinnissa käytettävistä laskentamenetelmistä ja järjestelmistä sekä sillä, että liiketoimintojen päätöksenteko ja raportointitoiminnot on organisatorisesti eriytetty.

Yhtiöiden hallitusten, johtoryhmien, sijoitustoiminnan johtoryhmien ja riskienhallintaan liittyvien eri toimikuntien työjärjestyksissä on määritelty säännönmukaisesti käsiteltävät raportit ja lausunnot, jotka käsittelevät kattavasti keskeisimpiä riskejä ja niiden riskienhallintaa. Valvontaviranomaisten antamissa määräys- ja ohjekokoelmissa määritellään viranomaisille toimitettavat riskeihin ja riskienhallintaan liittyvät raportit ja muut selvitykset.

Merkittävistä toteutuneista riskeistä tai 'läheltä piti tilanteista' tulee raportoida seuraavalle ylemmälle riskienhallinnasta vastaavalle taholle ja tarvittaessa hallitukselle.

VAKAVARAIJUUDEN HALLINNAN YLEISET PERIAATTEET VAHINKO-TAPIOLAN VAKUUTUS- JA RAHOITUSRYHMITYMÄSSÄ

Vakavaraisuuden hallinta on osa Vahinko-Tapiolan Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitetun ryhmittymän (Tapiola-ryhmittymän) kokonaisvaltaista riskienhallintaa. Sen tavoitteena on varmistaa pääomien riittävä määrä ja laatu turvaamaan toiminta myös odottamattomien tappioiden varalta. Vakavaraisuuden hallinta perustuu ennakoivaan ja kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan, jonka lähtökohtana ovat strategisen ja operatiivisen toiminnan suunnitelmat. Keskinäisen yhtiömuodon vuoksi vakavaraisuuden hallinnassa korostuu asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuva varmistaminen hyvällä vakavaraisuudella. Nämä mahdollistavat sen, että Tapiola-ryhmittymän yhtiöt voivat ennakoivasti toteuttaa toimenpiteitä, jotka joko vähentävät liiketoiminnan riskejä vähentäen siten lisä-

tappioiden vaaraa tai jotka parantavat liiketoiminnan kannattavuutta vahvistaen siten vakavaraisuusasemaa. Tällaisia toimenpiteitä ovat mm.

- sijoitusjakauman muuttaminen vähemmän riskilliseksi joko aktiivisilla tai passiivisilla toimenpiteillä
- jälleenvakuutuksen lisääminen
- riskinvalinnan tarkentaminen ja riskivastaavan hinnoittelun tehostaminen
- liikekulujen vähentäminen / kustannustehokkuuden lisääminen.

Lähtökohtana vakavaraisuuden hallinnalle on voimassa oleva vakavaraisuutta koskeva lainsäädäntö. Nämä vaatimukset tulevat Tapiola-ryhmittymän osalta rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa koskevasta laista, vakuutusyhtiöiden osalta vakuutusyhtiölaista ja rahoitusalan yritysten osalta luottolaitostoimintaa ja sijoituspalvelutoimintaa koskevista laista. Näiden lisäksi vakavaraisuuden hallinnassa otetaan huomioon sisäiset tavoitteet Tapiola-ryhmittymälle ja sen yhtiöiden vakavaraisuudelle sekä valmisteilla olevat uudet vakuutusyhtiöitä koskevat vakavaraisuusvaatimukset (Solvenssi II).

Tapiola-ryhmittymässä vakavaraisuuden hallintaan käytetyt menetelmät ja toimintatavat ovat tehostuneet viime vuosina. Tähän on vaikuttanut vuonna 2006 aloitettu kokonaisvaltaisen riskienhallinnan kehittämisen hanke (ERM-hanke), jonka tavoitteena on ollut luoda Tapiola-ryhmittymään kokonaisvaltainen riskienhallinta, jossa pyritään riskienhallinnan parhaimpiin käytäntöihin samalla täyttäen viranomaisten vaatimukset ja jossa pyritään sellaisiin ratkaisuihin, joilla on merkittäviä liiketoiminnallisia etuja. Tämän hankkeen käynnistämiseen on vaikuttanut parhaillaan valmisteilla oleva vakuutusyhtiöitä koskeva EU:n laajuinen vakavaraisuusvalvontauudistus Solvenssi II. Vakavaraisuuden hallinnan kehittämiseen Tapiola-ryhmittymässä on kiinnitetty huomioita myös vuoden 2008 syksyllä globaalisti ja historiallisen voimakkaaksi kehittyneen finanssikriisin seurauksena.

Vakavaraisuuden hallinta siirtymäaikana Solvenssi I:stä Solvenssi II:een on hyvin haasteellinen erityisesti sen takia, että esimerkiksi korkotason muutos vaikuttaa Tapiola-ryhmittymän vakuutusyhtiöiden Solvenssi I:n vakavaraisuusasemaan eri tavalla kuin Solvenssi II:n. Lisäksi mm. tasoitusmäärän, vastuuvelan diskonttauksen ja henkivakuutuksen harkinnanvaraisten etujen käsittelyn takia kuva yksittäisen ryhmän vakuutusyhtiön tai koko ryhmittymän vakavaraisuusasemasta Solvenssi I:n ja Solvenssi II:n mukaan voi olla hyvin erilainen. Tällä hetkellä vakavaraisuuden hallinnassa painotetaan voimassa olevia Solvenssi I:n mukaisia vaatimuksia

Vakavaraisuutta koskevien vaatimuksien ja tavoitteiden täyttämisen lisäksi vakavaraisuuden seuranta ja hallinta pyritään järjestämään seuraavien periaatteiden mukaisesti:

Vakavaraisuuden seuranta ja hallinta

- kattaa kaikki liiketoiminnan ja toimintaympäristön olennaiset riskit
- ottaa huomioon strategiset ja operatiiviset suunnitelmat sekä vastavuoroisesti vaikuttaa strategiseen ja operatiiviseen tavoiteasetantaan
- kattaa sekä lyhyen että pitkän aikavälin
- kattaa normaalin (liiketoimintasuunnitelmien mukaisen) ja poikkeustilanteiden mukaisen toiminnan.

Tapiola-ryhmittymän ja sen yhtiöiden vakavaraisuutta seurataan säännöllisesti neljännesvuosittaisella hallitusten vakavaraisuusraportilla. Raportti sisältää lakisääteisten vakavaraisuusvaatimusten lisäksi sisäisten vakavaraisuusmittareiden arvot laskentahetkellä sekä niiden kehityksen eri skenaarioissa. Skenaariot sisältävät vaihtoehtoisia kehityskulkuja talouden ja sijoitusmarkkinoiden kehittymiselle. Markkinariskien vaikutusta Tapiola-ryhmittymän ja sen vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuteen valvotaan ja hallitaan taseenhallintakomitean kuukausittaisella (tai tarvittaessa useammin) markkinariskiraportilla (ks. jäljempää Markkinariskien hallinta -osio). Näiden lisäksi strategia- ja vuosisuunnittelun yhteydessä kartoitetaan merkittävimmät toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyvät riskit ja toiminnalliset riskit sekä niiden toteutumisen todennäköisyys ja mahdollisen realisoitumisen merkitys Tapiola-ryhmittymälle ja sen yhtiöille.

VAHINKO-TAPIOLAN LIIKETOIMINNAN RISKIT

Vahinko-Tapiolan toiminnan merkittävimmät riskit ovat sijoitustoimintaan liittyvät markkinariskit, vahinkovakuutustoiminnan vakuutusriskit, toiminnalliset riskit, toimintaympäristöön liittyvät riskit kuten markkina-aseman, kilpailutilanteen tai asiakaskäyttäytymisen muutokset ja strategiaan valintoihin liittyvät riskit. Markkinariski johtuu varojen markkina-arvojen vaihtelusta, sisältäen mm. korkojen, osakekurssien tai valuuttakurssien muutoksen aiheuttaman vaihtelun. Vahinkovakuutustoiminnan merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät vakuutustuotteiden hinnoitteluun ja riskienvalintaan, inflaatioon, korkotason vaihteluun, kuolleisuudessa tapahtuviin muutoksiin, ammattitaitteihin

ja jälleenvakuutusuojiiin. Toiminnalliset riskit jakaantuvat operatiivisiin riskeihin ja käytännön toiminnan valintoihin liittyviin riskeihin.

VAKUUTUSRISKIEN RISKIENHALLINTA

1. Riskien määrittely ja riskienhallintastrategiat

Keskeisimmät vakuutusriskit liittyvät vakuutustuotteiden hinnoitteluun ja riskienvalintaan, inflaatioon, korkotason vaihteluun, kuolleisuudessa tapahtuviin muutoksiin, ammattitaitteihin ja jälleenvakuutusuojiiin.

Hinnoitteluriskillä tarkoitetaan sitä, että vakuutusmaksut eivät riitä kattamaan vakuutussopimuksista aiheutuvia korvaus-suorituksia ja liikekuluja. Tärkeimmät hinnoitteluriskit liittyvät käytettyjen tariffimallien riskimaksujen riittävyteen sekä kannattavuuden ja vahinkojen seurannan prosesseihin sekä niiden huomioon ottamiseen vakuutusten hinnoittelussa ja merkintäpolitiikassa.

Vahinko-Tapiolan vakuutusten merkintäpolitiikka määrittelee sallitut vakuutusriskit. Vahinko-Tapiolan taloudellisen pääoman mallin avulla määritetään eri lajeille kannattavuustavoitteet. Lisäksi hinnoittelustrategia ohjaa riskivastaavaa ja oikeudenmukaista hinnoittelua.

Inflaatoririski liittyy kassavirraltaan pitkäkestoisiin vahinkoihin. Tällaisia ovat esimerkiksi henkilövahinkojen sairaanhoitoon ja kuntoutukseen liittyvät korvaukset. Inflaatoririski toteutuu, mikäli maksettavien korvausten taso nousee inflaation takia korkeammaksi kuin on hinnoittelussa ja korvausvastuun laskennassa oletettu. Tällöin vakuutusmaksut ja korvausvastuu osoittautuvat riittämättömiksi.

Ammattitaittiriski vakuutetaan osana lakisääteistä tapaturmavakuutusta ja sen vakuuttamista koskee paitsi tapaturmavakuutuslaki myös erillinen ammattitaittilaki, joka määrittelee ammattitautiin. Kyseessä on työsuhteeseen liittyvä terveydellinen haitta, joka ei ole työtapaturmien kaltainen lyhyenä aikana syntynyt vamma. Ammattitaudit syntyvät yleensä usean vuoden kestävästä altistumisesta seurauksena ja ne ilmenevät usean vuoden kuluttua itse altistumisesta. Ammattitauti on sairaus, joka on aiheutunut pääasiallisesti fyysikaalisesta, kemiallisesta tai biologisesta tekijästä. Ammattitautiriskin vakuuttaminen aiheuttaa erityisesti hinnoitteluriskin eli riskin siitä, riittävätkö vakuutusmaksut kattamaan ammattitaudeista aiheutuvat korvaussuoritukset ja liikekulut. Lisäksi ammattitaitteihin liittyy vastuuvelan riittävyysriski, joka toteutuu, mikäli korvausvastuuseen varattu määrä ei riitä varausvuonna tuntemattomina olevien ja myöhemmin ilmenevien ammattitautien korvausten suorittamiseen.

Korkotason vaihtelusta aiheutuva riski liittyy eläkeuotoisiin korvauksiin. Korvausvastuuta laskettaessa näistä aiheutuvat tunnettujen vahinkojen pitkäkestoiset kassavirrat diskontataan perustekorolla. Riski toteutuu, mikäli tulevaisuudessa ei saada vähintään perustekorona mukaista tuottoa näitä velkoja kattavalle omaisuudelle.

Kuolevuusriski tarkoittaa korvausmenon arviointiin liittyvää epävarmuutta, joka johtuu tulevan kuolevuuskehityksen arvioinnin epävarmuudesta. Kuolevuusriskillä ei tarkoiteta yksittäisistä vahinkotapahtumista aiheutuvaa katastrofivahinkoriskiä. Vahinkovakuutuksessa kuolevuusriski koskee lähinnä lakisääteisen tapaturma-, liikenne- ja potilasvakuutuksen vastuuvelkaan sisältyvien eläkemuoitoisten korvausten pääoma-arvoista muodostuvaa eläkevastuuta. Nämä eläkevastuut ovat pääosin elinikäisiä. Eläkevastuiden kuolevuusriski realisoituu silloin, jos kuolevuus osoittautuukin tulevina vuosina oletettua alhaisemmaksi, jolloin eläkkeitä joudutaan maksamaan oletettua pitempään.

Vastuuvelan laskuperusteissa määritellään eri vakuutusluokien vastuuvelan määräytymisperiaatteet. Laskuperusteet ovat korkotason ja kuolevuuden osalta sekä muilta määräytymisperiaateiltaan turvaavat. Vastuuvelan riittävyttä seurataan vuosittain ja tarvittaessa perusteisiin tehdään tarkistuksia.

Jälleenvakuutusuojiin liittyvät riskit koskevat jälleenvakuutuksenantajien luotettavuutta, suojien hankkimisessa noudatettavia hajautusperiaatteita ja suurten yksittäisten riskikohteiden merkinnässä noudatettavia periaatteita, erityisesti koskien jälleenvakuutusuojan varmistamista ennen ensivakuutusrisikin merkitsemistä. Lisäksi EML-arvioihin (Estimated Maximum Loss) liittyvät arviointivirheet voivat toteutuessaan olla huomattavan vahingollisia.

Jälleenvakuutusuojiin liittyvää riskiä hallitaan Vahinko-Tapiolan hallituksen vahvistamien jälleenvakuutusohjelman ja jälleenvakuutusuojien hankintaohjeen avulla.

2. Riskienhallintaprosessit

Vakuutusten merkintäpolitiikan ja hinnoittelustrategian sekä taloudellisen pääoman mallin avulla määriteltyjen tavoitteiden toteutumisesta vastaavat Vahinko-Tapiolan liiketoimintayksiköt. Vakuutus tuotteiden hinnoittelun riskivastaavuuteen kiinnitetään erityistä huomiota. Suurimpien asiakkaiden osalta riskiä arvioidaan enenevässä määrin yrityksen omien tilastotietojen perusteella.

Hinnoitteluun ja vakuutusmaksutasoon liittyviä riskejä hallitaan raportointi- ja laskentajärjestelmien jatkuvalla kehittämisellä. Järjestelmien avulla saadaan oikeaa ja ajan tasalla olevaa informaatiota, jotta tarvittavat muutokset maksutasossa saadaan mahdollisimman nopeasti korjattua. Korvauskuluihin liittyviä riskejä hallitaan myös merkitsemällä erityisen riskialttiita vakuutusriskejä joko rajoitetusti tai jättämällä ne kokonaan merkitsemättä.

Vastuuvelan riittävyysriski liittyy erityisesti vakuutuslajeihin, joissa maksetaan pitkäaikaisia jatkuvia eläkemuoitoisia korvauksia. Näistä suurin osa on lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ja liikennevakuutuksen korvauksia. Näiden osalta korvausvastuun määrittämisessä käytetään Tapaturmavakuutuslaitosten liiton ja Liikennevakuutuskeskuksen yhteistyössä kehittämää kuolevuusmallia. Vuoden 2003 tilinpäätöksestä alkaen käytössä olleessa ns. kohorttimallissa eläkkeensaajan kuolevuuteen vai-

uttaa ikä, sukupuoli ja syntymävuosi. Malli ottaa huomioon nuorempien ikäluokkien eliniän pidentymisen.

Korkoriskin hallitsemiseksi korkoutus suoritetaan turvavasti siten, että käytettävä laskuperustekorko ei ylitä vastuuta kattavan omaisuuden turvavasti määrättyä sijoitustuoton tasoa vahinkojen keskimääräisenä arvioituna selviämisaikana.

Lakisääteisissä vakuutuslajeissa eläkkeiden yhteydessä maksettavia indeksikorotuksia ei varata vastuuvelkaan. Niiden vuotuinen rahoitus tapahtuu jakojärjestelmällä, johon kaikki lakisääteisiä vakuutuslajeja harjoittavat vakuutusyhtiöt lain mukaan osallistuvat. Vastaavasti lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ja liikennevakuutuksen sairaanhoitokustannusten ja lääkinnällisen kuntoutuksen kustannusten osalta yhtiön tarvitsee varautua korvausvastuussa inflaatorisikiin ainoastaan 10 vuoden ajan vahingon sattumisesta. Tämän jälkeen kustannukset rahoitetaan jakojärjestelmällä. Liikennevakuutuksessa järjestely koskee vuonna 2005 ja tämän jälkeen sattuneiden vahinkojen sairaanhoitokustannuksia ja lääkinnällisen kuntoutuksen kustannuksia, kun taas ennen vuotta 2005 sattuneiden vahinkojen sairaanhoitokustannukset ja lääkinnällisen kuntoutuksen kustannukset siirtyvät rahoitettavaksi jakojärjestelmällä vuoden 2014 jälkeen.

Joidenkin vahinkolajien lopullisten korvausten selviäminen kestää useita vuosia. Tällaisia ovat erityisesti henkilö- ja vastuuvakuutusten korvaukset. Osana vastuuvelan laskuperusteita esitetään keskeneräisten ja tuntemattomien vahinkojen korvausvastuun määräytyminen. Tämä korvausvastuun osa määrätään tilastollisten ja matemaattisten menetelmien avulla. Korvausvastuun riittävyttä seurataan vuosittain ja tarvittaessa laskuperusteisiin tehdään muutoksia.

Ensivakuutettujen riskien jälleenvakuutusuojia ja -ohjelmia suunniteltaessa otetaan huomioon vakuutuskannan rakenne, vakuutusluokkien erilaiset volyymit, riskien mahdollinen kumulaatio sekä yhtiön vakavaraisuusasema. Näiden tekijöiden perusteella asetetaan vakuutusluokkakohtaiset omapidätysrajat, jotka määrittelevät suurimmat omalla vastuulla pidettävät määrät yksittäisissä riskeissä. Vahinko-Tapiola hyväksyy jälleenvakuuttajiksi vain luottoluokituksestaan riittävän vakavaraisia yhtiöitä. Suurin osa jälleenvakuutuksesta on sijoitettu yhtiöihin, joiden luottoluokitus on Standard & Poor'sin mukaan vähintään A. Jälleenvakuutusuojat hankitaan hajautetusti, riittävän useilta jälleenvakuutuksen antajilta.

Vahinko-Tapiolan hallitus on asettanut limiitit sille, kuinka paljon yksittäisen jälleenvakuuttajan osuus voi olla koko menevästä jälleenvakuutuksesta tai yksittäisestä jälleenvakuutusosuudesta. Suurin osa jälleenvakuutuksesta on suhteellista. Jälleenvakuutuksen saatavuuteen ja suojien aukottomuuteen liittyviin riskeihin varaudutaan tiiviillä ensivakuutuksen ja jälleenvakuutuksen yhteistyöllä tekemällä ensivakuutus sopimuksiin ja -tarjouksiin tarvittavat muutokset ajoissa.

Asiakasriskejä pienennetään asiakasvalintaohjeilla, niiden noudattamisen seurannalla, vahinkorekisterin käytöllä sekä esimerkiksi vakuutusutukijoiden toiminnalla. Suurien riskikes-

kittymien vaikutuksia minimoidaan säännöllisellä keskittymien tarkastelulla hallituksessa.

Pyrittäessä entistä parempaan asiakasvalintaan ja riskivastavaan hinnoitteluun, yhtenä tärkeänä keinona ovat liiketoimintayksiköiden ylläpitämät merkintä- ja hinnoitteluvaltuudet.

Tapiolan tutkimusryhmä tutkii, torjuu ja ennaltaehkäisee vakuustoimintaan kohdistuvaa vakuutusrikollisuutta. Asiakastietojen tarkistaminen ennen asiakasvalintaa ja epäselvien vahinkojen selvittely ovat tärkeä osa tutkimusryhmän toimintaa. Vakavampien tapausten hoito siirretään viranomaisille. Tehokkaalla asiakasvalinnalla on tarkoitus pitää luottotappiot ja korvauskulut tavoitteiden mukaisella tasolla.

3. Vakuutustekninen vastuuvetä

Vakuutusyhtiölain perusteella vakuutusyhtiöllä on oltava turvaavat laskuperusteet vakuutusteknisen vastuuvetän määrittämiseksi. Vastuuvetän on oltava aina riittävä siten, että yhtiö pystyy kohtuudella arvioiden vastaamaan sitoumuksistaan. Vastuuvetän laskennassa noudatettavista periaatteista säädetään tarkemmin vakuutusyhtiölaissa. Vakuutusteknisen vastuuvetän laskuperusteet annetaan tiedoksi Finanssivalvonnalle ennen tilikauden päättymistä.

Vakuutusmaksuvastuu määrätään ns. siirtovastuuna vakuutusluokakohtaisten kertoimien avulla. Kertoimet on johdettu pro rata -säännön mukaisesti. Näin ollen siirtovastuu kuvaa sitä osuutta vakuutusmaksutulosta, joka vastaa tuleviin tilivuosin kohdistuvien vakuutuskausien osuutta tilivuoden aikana alkaneiden sopimusten vakuutuskausista.

Yksittäisten suurten vahinkojen tilinpäätöshetken jälkeen maksettavaksi tulevat korvaukset varataan vahinkokohtaisesti kunkin liiketoimintayksikön korvausasiantuntijoiden toimesta noudattaen vakuutusmatemaatikon antamia kirjallisia ohjeita. Raja, jonka ylittävät korvaukset varataan yksilöllisesti, määrittyy lähinnä kunkin vakuutusluokan ja/tai vahinkolajin volyymin perusteella.

Eläkemuotoisten korvausten korvausvastuuta määrittäessä käytetään kuolleisuusmallina Tapaturmavakuutuslaitosten liiton ja Liikennevakuutuskeskuksen toimesta yhtiöiden tietoon saatamaa laskentamallia.

Ns. muiden tunnettujen ja tuntemattomien vahinkojen korvausvastuu (kollektiivivaraus) määrätään tilastollisesti noudattaen tavanomaisia aktuaarillisia menetelmiä. Menetelmissä käytetään hyväksi korvaushistoriasta muodostettuja, vahinkojen selviämistä kuvaavia ns. run-off-kolmioita. Muiden kuin lakisääteisten vakuutuslajien eläkemuotoisten korvausten kollektiivivaruksen laskennassa inflaation oletetaan olevan tulevina vuosina sama kuin mitä se on keskimäärin ollut arvioinnissa käytettyjen menneiden vuosien aikana. Lakisääteisissä vakuutuslajeissa eläkemuotoisten korvausten indeksikorotukset rahoitetaan jakojärjestelmällä, johon osallistuvat kaikki kyseisiä lajeja harjoittavat vakuutusyhtiöt. Kollektiivivaruksen turvaavuutta lisätään varaamalla varmuuslisä osaksi kollektiivivarausta.

Ennen tilinpäätöshetkeä sattuneiden vahinkojen tulevaisuudessa tapahtuvaa käsittelyä varten tehdään korvausten hoitokuluvaraus. Varaus määrätään vakuutusluokakohtaisesti suhteellisenä osuutena varsinaisen korvausvastuun kokonaismäärästä.

Korkoutusta käytetään ainoastaan eläkemuotoisten korvausten vahinkokohtaisten varausten ja ainaisvakuutusten vakuutusmaksuvastuun laskennassa. Laskuperustekorot ovat vastaavasti 3,0 ja 4,5 prosenttia.

4. Vakavaraisuus

Vahinko-Tapiolan vakavaraisuutta seurataan vakuutusyhtiölain ja Finanssivalvonnan määräysten mukaisilla laskelmilla sekä tilinpäätöksen että kunkin osavuosikatsauksen yhteydessä. Hallituksen työjärjestyksen mukaisesti, vastuullinen vakuutusmatemaatikko raportoi vakavaraisuustilanteen hallitukselle neljä kertaa vuodessa.

Vahinko-Tapiola on jo useiden vuosien ajan aktiivisesti seurannut EU:n tasolla meneillään olevaa vakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta koskevan sääntelyn kehittämishanketta, ns. Solvenssi II -hanketta. Hankkeen yhteydessä on tehty jäsenmaiden yhtiöitä koskevia selvityksiä siitä, miten suunnitellut muutokset tulisivat vaikuttamaan yhtiöiden vakavaraisuusasemaan. Tällaisia selvityksiä on tehty jo neljä, ja niissä kaikissa Vahinko-Tapiola on ollut mukana. Vahinko-Tapiolan erittäin vahvasta vakavaraisuusasemasta johtuen yhtiöllä ei tule olemaan vaikeuksia täyttää uusia määräyksiä.

5. Määrällisiä tietoja vakuutusteknisestä vastuuelasta

Seuraavissa taulukoissa on esitetty vakuutusteknisen vastuuelan rakenne.

	31.12.2009	31.12.2008	Muutos (%)
Vakuutustekninen vastuuelka			
Vakuutusmaksuvastuu	215	213	1
Tunnetut eläkeluotoiset vahingot	569	542	5
Muu varsinainen korvausvastuu	601	569	6
Vahinkojen selvittelyvastuu	101	88	14
Yhteensä	1 486	1 413	5
Jälleenvakuuttajien osuus	-33	-33	0
Yhteensä omalla vastuulla	1 453	1 380	5
Tasoisuusmäärä	557	524	6
Yhteistakuuerä	18	17	4
Vakuutustekninen vastuuelka	2 028	1 922	6
Varsinainen vastuuelka vakuutusluokkaryhmittäin			
Lakisääteinen tapaturma	483	446	8
Moottoriajoneuvojen vastuu	616	581	6
Omaisuus*	129	125	3
Vastuu	66	64	4
Muu ensivakuutus	150	149	0
Ensivakuutus yhteensä	1 444	1 365	6
Tuleva jälleenvakuutus	41	48	-13
Vahinkovakuutus yhteensä	1 486	1 413	5
Jälleenvakuuttajien osuus	-33	-33	0
Varsinainen vastuuelka	1 453	1 380	5

**) Sisältää vakuutusluokkaryhmät tulipalo ja muut luonnonvoimat, muut omaisuudelle aiheutuneet vahingot ja muut varallisuusvahingot.*

MARKKINARISKIEN HALLINTA

1. Lähtökohdat ja toimintaperiaatteet

Vahinko-Tapiola toteuttaa sijoitustoimintaansa tavoitteena vakavaraisuuden turvaaminen ja tuoton maksimointi hallitulla riskipolitiikalla. Sijoitusten allokaatiota ohjaavat vakavaraisuuden, vastuuelan rakenteen ja katekelvottomuuden asettamat rajat sekä pääoman tuottovaatimukset. Pitkällä aikavälillä sijoitustuottojen on ylitettävä asiakashyvityspolitiikan mukaiset kokonaistuottotavoitteet. Sijoitustoiminnalla pyritään pitkällä aikavälillä kaikissa olosuhteissa hyvään ja vakaaseen tuottoon pääomariskejä välttäen.

Sijoitukset hajautetaan riittävästi eri instrumenttiluokkien välillä ja sisällä. Yksittäisiä riskejä sekä vastuita ohjataan limiitein ja sijoituskriteerein. Sijoitustoiminnan on turvattava riittävä likviditeetti kaikissa olosuhteissa. Sijoituskannan on oltava myöskin riittävän yksinkertainen.

2. Markkinariskien hallinnan organisointi

Vahinko-Tapiolaan perustettiin taseriskien hallintakomitea (ALCO) vuonna 2007. Komitea on yhtiön hallitukselle suoraan raportoiva taseriskien hallinnan ja seurannan asiantuntijaelin, joka vastaa siitä, että yhtiön taseriskien hallinta on asianmukaisesti järjestetty. ALCO laatii yhtiön hallitukselle määräajoin esityksen strategisesta markkinariskinotosta ja sitä koskevista limiiteistä. Limiitit kattavat sekä sijoitusten hintariskit että korko-

riskit mukaan lukien vastuuelan ominaisuudet ja vaatimukset. ALCO seuraa asettamia riskilimiittejä sekä riskinoton tuloksellisuutta ja raportoi toiminnastaan yhtiön hallitukselle.

Hallitus nimittää sijoitustoiminnan johtoryhmän, joka vastaa sijoitustoiminnan käytännön organisoimisesta ja operatiivisesta markkinariskien valvonnasta.

ERM-toimikunta vastaa hallitukselle riskienhallinnan järjestämisestä sekä riskien ja vakavaraisuuden valvonnasta.

Sijoitustoiminnan ohjeistuksen noudattamista valvoo sisäinen tarkastus.

3. Riskienhallintaprosessit

Riskienhallintaprosessi perustuu ohjeistukseen (sijoitussuunnitelma, johdannaispolitiikka sekä tasehallintakomitean raamitukset sijoitussuunnitelmaan), sen operatiivisen noudattamisen valvontaan, säännölliseen riskiraportointiin ja itsearviointiin.

Yhtiön hallitus vahvistaa vuosittain sijoitussuunnitelman, jossa määritellään sijoituskannan tavoitejakauma ja tuotto-odotukset, instrumenttikohdattaiset vaihteluvälit, hajautus- ja likviditeettitavoitteet, päätös- ja toimivaltuudet sekä kuvataan toimintaympäristöä. Hajautusperiaatteilla pyritään turvaamaan riittävä tuottotaso kaikissa markkinaolosuhteissa sekä instrumenttiluokkien sisällä että niiden välillä. Hajautusperiaatteet koskevat eri toimialoja, maita ja sijoituskohteita. Yksittäisiä riskejä sekä vastuita ohjataan limiitein ja sijoituskriteerein. Riittävä

likviditeetti turvataan sijoitusrakenteella. Sijoitussuunnitelmassa käydään myös läpi tulos- ja riskianalyysi.

Johdannaisten käytön osalta on kirjoitettu tarkempi hallituksen vahvistama johdannaispolitiikka, jossa kerrotaan johdannaisten käytön periaatteet.

Johdannaisten avulla rajoitetaan muun muassa osake-, valuutta- ja korkosijoituksiin liittyviä riskejä. Riittäväällä analysoinnilla, hajautuksella, johdannaisilla sekä vastapuoliriskien limiitteillä pyritään turvaamaan toimintavapaus kaikissa markkinaolosuhteissa. Kiinteistöihin liittyviä riskejä analysoidaan erikseen.

Yleisesti käytettyjen markkinariski- ja raportointimenetelmien avulla seurataan sijoitustoiminnan riskejä ja tuottoja. Näiden raporttien avulla seurataan säännöllisesti niin korko-, kiinteistö- kuin osakesijoitusten kehitystä ja riskejä sekä valvotaan myös sijoitussuunnitelmassa määriteltujen toimintaperiaatteiden noudattamista.

3.1. Markkinariskien ja vakavaraisuuden hallinta

Markkinariskien vaikutusta yhtiön vakavaraisuuteen valvotaan ja hallitaan tällä hetkellä kahden eri järjestelmän mukaisesti: nykyinen vakavaraisuuskäytäntö (Solvenssi I) ja arviolta 2012 voimaan tuleva Solvenssi II -vakavaraisuuskehikko. Lisäksi vakavaraisuutta valvotaan voimassa olevien ryhmittymiä koskevien vakavaraisuussäännösten mukaisesti. Nykyinen vakavaraisuuskäytäntö on lyhyellä tähtämellä merkitsevämpi ja rajoittavampi järjestelmä. Merkittävin muutos vakavaraisuuslaskennassa tulee olemaan se, että varojen ohella myös vastuuvelka arvostetaan markkinaehtoisesti käypään arvoon Solvenssi II:ssa. Tällöin vastuuvelan arvo riippuu erityisesti korkotasosta ja korkoriskien hallinnan merkitys korostuu. Yhtiössä on alettu seuraamaan Solvenssi II -vakavaraisuutta sisäisesti ja tämän hetken viranomaisvaatimusten mukaisessa raportoinnissa (henkityhtiöiden ennakoiva valvonta ja Solvenssi II kvantitatiiviset vaikuttavuustutkimukset) 2008 alusta lähtien. Yhtiössä on meneillään mittavat hankkeet sisäisten Solvenssi II -mallien kehittämiseksi sekä riskienhallinnan että liiketoiminnan tarpeisiin.

Lähtökohtana markkinariskien hallitsemiselle on, että yhtiön vakavaraisuus on turvattu riittäväällä todennäköisyydellä seuraavan vuoden ajan. Sijoitusten arvonmuutosriskiä seurataan jatkuvasti todennäköisyyksimallilla, joka perustuu sijoitusten historialliseen arvonvaihteluun ja sijoitusluokkien väliseen arvonmuutosten riippuvuuteen (korrelaatioon). Riskiä seurataan käyttämällä arvonvaihteluna (volatiliiteettina) sekä pitkän aikavälin keskimääräisiä arvoja että lyhyemmältä aikaväliltä estimoituja riskitunnuslukuja. Erityisesti osaketuottojen volatiliiteetti ja samalla odotettavissa oleva osakesijoitusten riskitaso ovat nousseet huomattavan korkealle tasolle syksyn 2008 aikana.

Sijoitustoimintaa ohjataan normaalia tiukemmin tarvittaessa ns. liikennevaloperiaatteiden mukaisesti jatkuvaan markkinaris-

kiseurantaan perustuen. Vihreä valo tarkoittaa tilannetta, jossa omaisuudenhoitajat saavat ja voivat toimia normaalien sijoitussuunnitelman limiittien mukaisesti. Keltainen valo liittyy tilanteeseen, jossa sijoitussuunnitelman puitteissa tapahtuvat sijoitusmarkkinariskien lisäykset tai neutraali sijoitusallokaatio eivät ole enää taseen riskillisyyden kannalta hyväksyttäviä. Punainen valo tarkoittaa tilannetta, jossa taseen riskillisuus on liian korkea ja tarvitaan riskinvähentämistoimia. Keltaisen ja punaisen valon riskiasemassa määritellään tiukennetut rajoitukset sijoitusriskeille sekä mahdolliset tarvittavat riskien vähentämistoimenpiteet. Kokonaisriski mitoitetaan siten, että toimintapääoma säilyy turvaavalla tasolla myös riskien toteutuessa.

4. Määrällisiä tietoja sijoituskannan riskirakenteesta

Sijoitusten herkkyyksianalyysi, joka kuvaa instrumenttien arvoissa tilinpäätöshetkellä tapahtuvan muutoksen vaikutusta vakavaraisuuspääomaan.

	31.12. 2009	Muutoksen vaikutus		
		Osake- kurssit -20 %	Kiinteis- töjen arvo -10 %	Korko- taso +1 % -yksikkö
Vakavaraisuuspääoma, milj. e	1 315,7	-121,4	-59,2	-54,7
Vakavaraisuusaste %	89,4	-8,2	-4,0	-3,7
Sijoitusten tuotto-%	7,1	-4,8	-2,3	-2,1

TOIMINNALLISTEN RISKIEN HALLINTA

1. Riskien määrittely ja riskienhallintastrategia

Toiminnalliset riskit jakaantuvat operatiivisiin riskeihin ja toiminnan valintoihin liittyviin riskeihin. Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Juridiset / oikeudelliset riskit ja tapahtuma-/vahinkoriskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Toiminnan valintoihin liittyviä riskejä ovat erilaisiin liike-toiminnan muutostilanteisiin liittyvät riskit (esim. uuden tuotteen tai palvelun käyttöönotto, muutokset jakelu-kanavissa).

2. Riskienhallintaprosessit

Vuosisuunnittelussa käytetään ohjeistettua itsearviointimenetelyä, jonka tavoitteena on

- kartoittaa vuosittain merkittävimmät riskit, jotka liittyvät taktisiin valintoihin, niihin liittyviin liiketoimintakilpailuympäristöihin tai ovat oman toiminnan operatiivisia riskejä
- arvioida riskien toteutumisen todennäköisyys ja merkitys sekä
- priorisoida riskit sekä tuottaa vuosi- ja jaksosuunnitelmiin toimenpiteitä riskien poistamiseksi ja vähentämiseksi sekä mahdollisuuksien hyödyntämiseksi.

Yhtiön hallituksella on kokonaisvastuu toiminnallisten riskien hallinnasta. Vuosisuunnittelun yhteydessä toteutettavasta toiminnallisten riskien itsearviointimenettelystä, sen riskienhallintasuunnitelmista ja niiden vaatimista kehittämistoimenpiteistä vastaavat liiketoiminnallisen vastuualueensa osalta asiakaslohkosten yhtiöryhmäjohtajat, toimitusjohtaja ja liiketoimintayksiköiden johtajat. Taluspalvelut vastaavat tämän kokonaiskoordinoinnista koko Tapiola-ryhmässä. Controller-verkoston jäsenet koordinoivat liiketoimintayksikkönsä osalta toiminnallisten riskien itsearviointiprosessia ja avustavat riskienhallinnasta vastuussa olevaa johtoa sen suorittamisessa.

Toiminnallisten riskien hallinnassa on omat menettelynsä ja vastuutuksensa prosessiriskien, juridisten riskien, hankkeiden ja projektien riskien, turvallisuusriskien ja tietoturvariskien hallintaan. Yhtiön omilla vakuutuksilla hallitaan vakuutettavissa olevia riskejä.

3. Kuvaus olennaisista toiminnallisista riskeistä

Olennaiset toiminnalliset riskit liittyvät usein toiminnan valintoihin ja niihin liittyviin liiketoimintakilpailuympäristöihin sekä puutteisiin toimintaprosesseissa. Vuosisuunnittelun itsearviointimenettelyn avulla pyritään tunnistamaan ja arvioimaan merkittävimmät toiminnalliset riskit. Lisäksi suurimpien riskien kohdalla määritellään toimenpiteet ja vastuutukset, joilla pyritään hallitsemaan niitä.

Operatiivinen toiminta vakuutusyhtiössä perustuu hyvin vahvasti tietojärjestelmiin, joten erityistä huomiota kiinnitetään järjestelmä- ja tietoturvariskien hallintaan. Vakuutuslaitoksille on säädetty velvollisuus ennalta varautua markkinoiden toimivuuden kannalta välttämättömien toimintojen ylläpitämiseen poikkeusoloissa. Varautumissuunnitelmien laatimisella tähdätään siihen, että pystyttäisiin poikkeusoloissa turvaamaan mm. rahaliikenteen toimivuus, eläkkeiden maksatus ja välttämätön vakuutus- ja korvaustoiminta. Käytännössä tämä tarkoittaa ennakkosuunnitelmia, organisatoristen toimintavalmiuksien luomista ja toiminnan jatkumisen turvaamiseksi etukäteen tehtäviä materiaalisia varajärjestelyjä

RISKIENHALLINNAN KEHITTÄMINEN VALMISTAUDUTTAESSA SOLVENSSI II: EEN

Vakuutusyhtiöiden vakavaraisuusvalvontajärjestelmän uudistamiseksi on EU:ssa parhaillaan meneillään Solvenssi II -hanke, joka koskee henki- ja vahinkovakuutusyhtiöitä. Tämän hankkeen tavoitteena on luoda kokonaisvaltaisesti vakuutustoiminnan riskit huomioon ottava valvontajärjestelmä, joka tulee voimaan tämän hetkisten arvioiden mukaan 2012. Solvenssi II -hankkeessa on hyvin keskeisessä osassa uusien yhtiön omasta riskiprofiilista riippuvien määrällisten vakavaraisuusvaatimusten kehittäminen.

Solvenssi II:n mukainen vakavaraisuusjärjestelmä tulee koostumaan kolmesta pilarista:

- Pilari 1: Määrälliset vakavaraisuusvaatimukset
- Pilari 2: Laadulliset vaatimukset riskienhallinnalle ja sisäiselle valvonnalle sekä vaatimukset siitä, että yhtiö pystyy kokonaisvaltaisesti arvioimaan ja hallitsemaan vakavaraisuutensa ja risksensä. Säännökset valvojen valvontaprosessista.
- Pilari 3: Julkistamisvaatimukset vakavaraisuudesta ja riskeistä.

Tapiolassa on käynnistetty vuonna 2006 kokonaisvaltaisen riskienhallinnan kehittämishanke. Osana tätä ja valmistautumista Solvenssi II:een Tapiola on osallistunut aktiivisesti keskusteluun Solvenssi II:n sisällöstä eri foorumeilla kansainvälisen keskinäisten yhtiöiden edunvalvontajärjestön AMICE:n, Suomen Finanssialan Keskusliiton ja aktuaarijärjestöjen kautta. Lisäksi Vahinko-Tapiola ja Henki-Tapiola on osallistunut Solvenssi II:n kvantitatiivisiin vaikuttavuustutkimuksiin (QIS). Näissä tutkimuksissa merkittävä määrä vakuutusyhtiöistä EU:n alueella on testannut eri vaihtoehtoja pilari 1:n vakavaraisuusvaatimukseksi. Tulosten perusteella Vahinko-Tapiola täyttää selkeästi valmisteilla olevat vakavaraisuusvaatimukset.

Kokonaisvaltaisen riskienhallinnan hankkeessa on tavoitteena kehittää Tapiolalle riskienhallinnan parhaimpia käytäntöjä, jotka tuottavat selkeitä liiketoiminnallisia etuja samalla kuitenkin täyttäen viranomaisten vaatimukset. Tällä hetkellä vahinkoyhtiössä on menossa sisäisten liiketoimintamallien kehittämisprojekti. Tässä projektissa on tavoitteena luoda laskentamenetelmät ja toimintamallit, joiden avulla pystytään sekä hallitsemaan että hyödyntämään liiketoiminnassa erityisesti taloudellisia riskejä (sijoitustoimintaan ja vakuutustoimintaan liittyvät markkina- ja vakuutusriskit).

Tämän lisäksi tässä hankkeessa on kehitetty ja tehostettu riskienhallinnan organisointia ja hallintoa. Tapiolassa toimii controller-verkosto, jonka jäsenien tehtäviin kuuluu mm. avustaa oman liiketoimintayksikön/yhtiön johtoa riskienhallinnan valvonnan ja riskien raportoinnin käytännön toteuttamisessa. Kokonaisvaltaisen riskienhallinnan (ERM) toimikunta seuraa ja valvoo Vahinko-Tapiolan riskejä ja vakavaraisuutta sekä vastaa Vahinko-Tapiolan riskienhallinnan kehittämisestä. Sen tehtävänä on vastata mm. yllä mainitun kokonaisvaltaisen riskienhallinnan kehittämishankkeen läpiviennistä siten, että liiketoiminnallisten hyötyjen lisäksi hankkeen avulla täytetään Solvenssi II:n vaatimukset. Vahinko-Tapiolan taseenhallintakomitea (ALCO) vastaa yhtiöiden taseriskien hallinnasta ja sen valvonnasta ja raportoinnista hallitukselle.

Osana riskienhallinnan kehittämistä Tapiola-ryhmän riskienhallintapolitiikka ja sisäisen valvonnan politiikka on uudistettu. Näissä politiikoissa määritellään yleiset periaatteet, joita sovelletaan Tapiola-ryhmän riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisessä.

Tunnuslukujen laskentaperiaatteet

1) Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

1.1 Liikevaihto =

Vahinkovakuutuksen liikevaihto:

- + Vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta
- + Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
- + Muut tuotot

1.2 Liikevoitto tai -tappio ja kokonaistulos

Vahinkovakuutusyhtiön tulosanalyysi

Vakuutusmaksutuotot

Korvauskulut

Liikekulut

Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut

Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta

Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonorotukset. Niiden oikaisut ja arvon muutokset

Muut tuotot ja kulut

Osuus osakkuusyriyten voitoista tai tappioista ¹⁾

Liikevoitto tai -tappio

Tasoitusmäärän muutos

Voitto tai tappio ennen satunnaisia eriä

Satunnaiset tuotot

Satunnaiset kulut

Voitto tai tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja

Tuloverot ja muut välittömät verot

Vähemmistöosuudet ¹⁾

Tilikauden voitto tai tappio

¹⁾ koskee konsernitilinpäätöstä

Kokonaistulos

+ Liikevoitto/-tappio

+/- Taseen ulkopuolisten arvostuserojen, käyvän arvon rahaston ja arvonorotusrahaston muutos

1.3 A Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvo)

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoihin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon kauden aikana tapahtuneet kassavirrat.

Kauden tuotto lasketaan ns. mukautettua Dietz'in kaavaa (aika- ja rahapainotettua kaavaa) käyttäen niin, että sitoutunut pääoma laskeaan lisäämällä kauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun.

1.3 B Sijoitustoiminnan nettotuottoerittely

- + Sijoitustoiminnan suorat nettotuotot kirjanpidossa
- + Arvonmuutokset kirjanpidossa
- + Arvostuserojen muutos.

1.4 Sijoitusjakauma käyvin arvo

Korkorahastoista pitkän koron rahastot sisältyvät joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot rahamarkkinasijoituksiin.

Sijoitukset sijoitusrahastoihin ja niihin rinnastettaviin muihin yhteissijoitusyhtiöihin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin luetaan kiinteistösijoituksiin.

Johdannaisten siirtyvissä erissä olevat laskennalliset arvostuserot ja ennakkomaksuissa olevat preemiot kohdistetaan alla olevalle omaisuuserälle.

Sijoituksiin ei oteta mukaan sijoituksiin liittyvä kauppahintasaamisia ja -velkoja.

Sijoitusjakauma sisältää taseen sijoituksiin kuuluvat talletukset.

1.5 Kokonaispääoman tuotto prosentteina (käyvin arvo) =

± Liikevoitto tai tappio

+ Korkokulut ja muut rahoituskulut

+ Perustekorkokulu

± Arvonkorotusrahastoon / käyvän arvon rahastoon kirjattu arvonorotus/peruutus

± Sijoitusten arvostuserojen muutos

+Taseen loppusumma

± Sijoitusten arvostuserot

x 100

Tunnusluvun jakaja lasketaan tilikauden ja edellisen tilikauden taseen mukaisten arvojen keskiarvona.

Vahinkovakuutuksessa perustekorkokululla tarkoitetaan diskontatun korvausvastuun purkautumisen vaikutusta yhtiön korvauskuluun sen diskontatessa pääomamuotoiset eläkkeet ja/tai mahdolliset muut korvausvastuuerät. Se lasketaan kertomalla vuoden alun diskontattu korvausvastuu edellisen vuoden lopussa käytetyllä perustekorolla.

Tunnusluvussa muihin rahoituskuluihin sisällytetään muut vieraasta pääomasta aiheutuneet erät kuin korkokulut, esimerkiksi tuloslaskelman eriin kirjatut korollisen vieraan pääoman kurssivoitot ja -tappiot.

1.6 Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

Tunnusluku lasketaan keskiarvona kalenterikuukausien lopussa laske- tuista henkilökunnan lukumääristä. Lukumäärässä otetaan huomioon palveluksessa olleiden henkilöiden mahdollinen osa-aikaisuus. Henkilökuntaan kuuluvaksi lasketaan ne henkilöt, joille maksetaan tili- kauden aikana palkkaa.

2) Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

2.1 Vakuutusmaksutulo =

Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta.

2.2 Vahinkosuhte – prosentteina =

$$\frac{\text{Korvauskulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Vahinkosuhte (ilman perustekorkokulua) prosentteina =

$$\frac{\text{Korvauskulut (ilman perustekorkokulua)}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Tunnusluku lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

Riskisuhte prosentteina =

$$\frac{\text{Korvauskulut ilman korvaustoiminnan hoitokuluja}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

2.3 Liikekulusuhde prosentteina =

$$\frac{\text{Liikekulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Tunnusluku lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen

Toimintakulusuhde prosentteina =

$$\frac{\text{Liikekulut + korvaustoiminnan hoitokulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

2.4 Yhdistetty kulusuhde prosentteina =

- + Vahinkosuhte
- + Liikekulusuhde

Yhdistetty kulusuhde (ilman perustekorkokulua) =

- + Vahinkosuhte (ilman perustekorkokulua)
- + Liikekulusuhde

2.5 Toimintapääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa =

- + Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen
- + Tilinpäätössiirtojen kertymä
- ± Sijoitusten arvostuserot
- ± Laskennalliset verovelat
- + Pääomalinat (Vakuutusvalvontaviraston luvalla)
- Aineettomat hyödykkeet
- ± Muut laissa säädetyt erät

2.6 Toimintapääoma-aste tai -suhde

Toimintapääoman määrä suhteessa sen vähimmäismäärään

Toimintapääoman vähimmäismäärä määritetään vakuutusyhtiölaissa. Vakuutusyhtiön toimintapääoman on ylitettava tämä määrä.

2.7 Tasoitusmäärä tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa

2.8 Vakavaraisuuspääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa =

- +Toimintapääoma
- +Tasoitusmäärä
- + Vähemmistöosuus ¹⁾

¹⁾ koskee konsernitilinpäätöstä

2.9 Vakavaraisuuspääoma prosentteina vastuuvelasta =

$$\frac{\text{Vakavaraisuuspääoma}}{\text{Vakuutustekninen vastuuvelka – tasoitusmäärä}} \times 100$$

Vakuutustekninen vastuuvelka lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

2.10 Vastuunkantokyky prosentteina =

$$\frac{\text{Vakavaraisuuspääoma}}{\text{Vakuutusmaksutuotot 12 kuukaudelta}} \times 100$$

Vakuutusmaksutuotot lasketaan kahdeltatoista edeltävältä kuukaudelta jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

3) Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

3.1 Kulu-tuotto-suhde =

Hallintokulut + Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä + Liiketoiminnan muut kulut

Korkokate + Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista + Netto-palkkiotuotot + Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot + Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot + Suojauslaskennan nettotulos + Sijoituskiinteistöjen nettotuotot + Liiketoiminnan muut tuotot + Osuus osakkuusyritysten tuloksista (netto)

3.2 Liikevaihto =

Korkotuottojen, Leasingtoiminnan tuottojen, Oman pääoman ehtoisten sijoitusten tuottojen, Palkkiotuottojen, Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuottojen, Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuottojen, Suojauslaskennan nettotuloksen, Sijoituskiinteistöjen nettotuottojen ja Liiketoiminnan muiden tuottojen yhteenlaskettu määrä

Emoyhtiön tuloslaskelma

1 000 e		1.1.2009–31.12.2009		1.1.2008–31.12.2008	
VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA					
- VAHINKOVAKUUTUS					
Vakuutusmaksutuotot					
		675 087		648 941	
	1	-27 248	647 838	-24 300	624 641
		-1 801		-3 520	
		696	-1 105	-359	-3 879
			646 733		620 762
Korvauskulut					
		-451 504		-454 343	
		8 701	-442 803	19 297	-435 046
		-70 870		-110 723	
		-723	-71 593	10 962	-99 762
			-514 396		-534 808
			-608		-604
	3		-166 185		-159 552
Vakuustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta					
			-34 457		-74 201
			-32 952		10 122
	2		-67 409		-64 079
MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA					
Vahinkovakuutuksen vakuustekninen kate					
			-67 409		-64 079
	4		298 661		366 275
	4		-183 989		-346 631
	4		46		-843
	4		18 277		18 424
	4		-15 522		-15 780
			-15 522		-15 780
			-2 446		-1
			476		201
			-1 970		200
			48 094		-42 433
Voitto/tappio varsinaisesta toiminnasta					
			48 094		-42 433
Voitto/tappio satunnaisten erien jälkeen					
Tilinpäätössiirrot					
			115		977
			0		2 579
			115		3 556
Tilikauden voitto/tappio					
			48 210		-38 877

Emoyhtiön tase

VASTAAVAA, 1 000 e		31.12.2009		31.12.2008	
Aineettomat hyödykkeet					
Muut pitkävaikutteiset menot	9	37 727		35 011	
Ennakkomaksut		0	37 727	0	35 011
Sijoitukset					
Kiinteistösijoitukset	6				
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		160 764		143 890	
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		109 309		98 910	
Lainasaamiset omistusyhteyserityksiltä		6 694	276 767	171	242 971
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteyserityksissä	7				
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä		91 600		91 600	
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		23 000		18 750	
Osakkeet ja osuudet omistusyhteyserityksissä		479		481	
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset omistusyhteyserityksiltä		288	115 366	330	111 161
Muut sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet		662 396		614 710	
Rahoitusmarkkinavälineet		996 718		1 010 702	
Kiinnelainasaamiset		124 857		116 911	
Muut lainasaamiset	8	165 524		150 231	
Talletukset		36 139		25 961	
Muut sijoitukset		0	1 985 634	0	1 918 515
Jälleenvakuutustalletesaamiset			663	492	2 273 140
Saamiset					
Ensivakuutustoiminnasta	15				
Vakuutuksenottajilta		107 150		105 022	
Vakuutusedustajilta		0	107 150	0	105 022
Jälleenvakuutustoiminnasta			7 501		18 005
Muut saamiset			68 531		50 176
Muu omaisuus					
Aineelliset hyödykkeet	9				
Koneet ja kalusto		4 352		4 842	
Muut aineelliset hyödykkeet		1 552		1 612	
Ennakkomaksut		0	5 904	0	6 454
Rahat ja pankkisaamiset			37 595		11 299
Muu omaisuus			941		941
Siirtosaamiset					
Korot ja vuokrat			27 050		25 574
Muut siirtosaamiset			5 570		5 399
Vastaavaa yhteensä			2 676 401		2 531 022

Emoyhtiön tase

VASTATTAVAA, 1 000 e		31.12.2009		31.12.2008	
Oma pääoma	10				
Pohjarahasto		6 875		6 875	
Takuupääoma		1 766		1 766	
Arvonkorotusrahasto		322		539	
Muut rahastot		528 971		567 848	
Tilikauden tappio/voitto		48 210	586 144	-38 877	538 151
Tilinpäätössiirtojen kertymä	11				
Poistoero		2 033		2 148	
Vapaaehtoiset varaukset		0	2 033	0	2 148
Vakuutustekninen vastuovelka					
Vakuutusmaksuvastuu		214 799		212 998	
Jälleenvakuuttajien osuus		-5 411	209 388	-4 715	208 283
Korvausvastuu	12	1 270 860		1 199 990	
Jälleenvakuuttajien osuus		-27 297	1 243 563	-28 020	1 171 970
Tasoitusmäärä			557 268		524 316
Yhteistakuuera			17 980	17 372	1 921 940
Pakolliset varaukset					
Eläkevaraukset		187		310	
Muut pakolliset varaukset	13	3 015	3 202	0	310
Jälleenvakuutustallettevelat			1		4
Velat	15				
Ensivakuutustoiminnasta		1 773		1 558	
Jälleenvakuutustoiminnasta		794		1 678	
Muut velat		24 266	26 833	35 417	38 653
Siirtovelat			29 989		29 814
Vastattavaa yhteensä			2 676 401		2 531 022

Emoyhtiön epäsuora rahoituslaskelma

1 000 e	2009	2008
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto/Tappio varsinaisesta toiminnasta/voitto/tappio ennen satunnaisia eriä	48 094	-42 433
Oikaisut		
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	106 258	94 122
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonnkorotukset	-57 406	97 299
Pakollisten varausten muutos	2 891	310
Suunnitelman mukaiset poistot	8 604	8 050
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	-217	
Muut oikaisut	8 408	-1 968
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	116 633	155 380
Käyttö pääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-)/vähennys (+)	-11 627	-14 282
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	-11 648	-8 920
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	93 358	132 178
Maksetut välittömät verot	-434	-1 075
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	92 924	131 104
Liiketoiminnan rahavirta	92 924	131 104
Investointien rahavirta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-49 089	-126 939
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	-7 974	3 042
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-9 565	-11 191
Investointien rahavirta	-66 629	-135 087
Rahoituksen rahavirta		
Maksetut osingot/takuu pääoman korot ja Muu voitonjako	0	-122
Rahoituksen rahavirta	0	-122
Rahavarojen muutos	26 296	-4 106
Rahavarat tilikauden alussa	11 299	15 405
Rahavarat tilikauden lopussa	37 595	11 299

Tuloslaskelman liitteet

1. Vakuutusmaksutulo

1 000 e	2009		2008	
Ensvakuutus				
Kotimaasta	629 481		606 076	
ETA valtioista	0		0	
Muista valtioista	0	629 481	0	606 076
Jälleenvakuutus		45 606		42 865
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta		675 087		648 941

1.1 Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät

1 000 e	2009	2008
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista	5 121	4 433
Jakojärjestelmämaksut	31 711	31 411
Vakuutusmaksuvero	103 045	99 345
Palosuojelumaksu	1 691	1 654
Liikenneturvallisuusmaksu	1 419	1 398
Työsuojelumaksu	1 724	1 725
Yhteensä	144 710	139 965

2. Vakuutusluokkaryhmittäinen tulos

1 000 e		Vakuutus- maksutulo ennen jälle- vakuuttajien osuutta	Vakuutus- maksutuotot ennen jälle- vakuuttajien osuutta	Korvauskulut ennen jälle- vakuuttajien osuutta	Liikekulut ennen jälle- vakuuttajien palkkioita ja voittoosuuksia	Jälle- vakuuttajien osuus	Vakuutus- tekninen kate ennen sijoi- tustoiminnan nettuottoa
Lakisääteinen tapaturma	2009	102 787	102 794	-118 057	-19 043	-373	-34 678
	2008	102 615	102 689	-108 678	-18 471	-386	-24 846
	2007	94 817	94 910	-92 759	-16 292	-341	-14 481
Muu tapaturma ja sairaus	2009	57 860	56 218	-44 528	-16 676	-82	-5 069
	2008	54 549	52 993	-39 766	-16 085	-87	-2 945
	2007	50 396	47 644	-33 676	-14 835	-50	-918
Moottorijoneuvon vastuu	2009	144 490	146 033	-120 483	-32 736	-553	-7 738
	2008	137 518	139 007	-126 236	-31 623	-28	-18 880
	2007	140 261	143 119	-113 516	-29 911	-47	-355
Maa-ajoneuvot	2009	119 752	119 927	-77 029	-26 691	-309	15 898
	2008	113 398	112 442	-85 533	-25 758	-311	840
	2007	111 585	108 969	-78 954	-23 782	-235	5 998
Alukset, ilma-alukset, raiteilla liikk. kalusto ja kuljetus	2009	8 433	8 326	-3 523	-2 217	-277	2 310
	2008	8 477	8 379	-3 942	-2 151	-262	2 024
	2007	8 022	7 832	-4 050	-2 103	207	1 887
Palo- ja muu omaisuusvahinko	2009	149 061	145 521	-100 247	-46 749	-4 525	-6 000
	2008	141 799	139 565	-118 519	-44 897	4 837	-19 014
	2007	134 551	131 702	-110 285	-42 579	624	-20 539
Vastuu	2009	27 636	28 080	-20 821	-5 929	-2 314	-984
	2008	28 294	28 006	-23 019	-5 759	-377	-1 149
	2007	29 517	29 164	-19 144	-4 599	-1 742	3 679
Luotto ja takaus	2009	1 296	2 370	-585	-255	-847	683
	2008	1 951	2 377	156	-245	-787	1 501
	2007	2 456	2 148	-552	-341	-665	590
Oikeusturva	2009	9 776	9 651	-5 833	-3 031	0	787
	2008	9 430	9 074	-9 280	-2 919	0	-3 125
	2007	8 168	8 071	-7 416	-2 493	0	-1 838
Muut	2009	8 391	8 639	-9 427	-2 170	1 174	-1 784
	2008	8 046	7 890	-709	-2 102	-5 416	-337
	2007	7 157	6 967	-6 730	-2 495	2 567	310
Ensivakuutus yhteensä	2009	629 481	627 558	-500 531	-155 497	-8 105	-36 576
	2008	606 076	602 421	-515 528	-150 009	-2 816	-65 931
	2007	586 930	580 525	-467 081	-139 429	318	-25 667
Jälleenvakuutus	2009	45 606	45 728	-21 842	-14 569	-6 589	2 727
	2008	42 865	43 000	-49 538	-13 697	12 570	-7 666
	2007	41 774	41 869	-23 757	-11 730	-2 700	3 683
Yhteensä	2009	675 087	673 285	-522 374	-170 067	-14 694	-33 849
	2008	648 941	645 422	-565 066	-163 707	9 754	-73 597
	2007	628 704	622 394	-490 838	-151 158	-2 381	-21 984
Yhteistakuuerän muutos	2009						-608
	2008						-604
	2007						-645
Tasoituspääntömuutos	2009						-32 952
	2008						10 122
	2007						-48 957
Vakuutus- tekninen kate	2009						-67 409
	2008						-64 079
	2007						-71 586

3. Liikekulut sekä henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.1 Kokonaisliikekulut toiminnoittain

1 000 e	2009	2008
Maksetut korvaukset	39 715	41 057
Liikekulut	166 185	159 552
Sijoitustoiminnan hoitokulut	5 705	5 178
Muut kulut	15 522	15 780
Yhteensä	227 127	221 566

3.2 Tuloslaskelman erä liikekulut

1 000 e	2009	2008
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	21 307	18 866
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	12 245	11 293
Muut vakuutusten hankintamenot	47 910	45 958
	81 462	76 118
Vakuutusten hoitokulut	62 194	60 229
Hallintokulut	26 410	27 359
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	-3 881	-4 155
Yhteensä	166 185	159 552

3.3 Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.3.1 Henkilöstökulut

1 000 e	2009	2008
Palkat ja palkkiot	71 508	66 339
Eläkekulut	14 741	14 240
Muut henkilösivukulut	3 994	4 160
Yhteensä	90 243	84 740

3.3.2 Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset

1 000 e	2009	2008
Toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja		
Palkat ja palkkiot	447	401
Eläkesitoumukset		
		Toimitusjohtajan eläkeikä/eroamisikä 63 vuotta ja varatoimitusjohtajan eroamisikä on 60 vuotta.
Annetut rahalainat ja niiden ehdot		Ei annettu rahalainoja
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset		Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia
Hallitus ja hallituksen varajäsenet		
Palkat ja palkkiot	881	866
Eläkesitoumukset		
		Yhtiöön toimitushteessa oleville hallituksen jäsenille ja varajäsenille on eläkeikäksi sovittu 60-63 vuotta.
Annetut rahalainat ja niiden ehdot		Ei annettu rahalainoja
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset		Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia
Hallintoneuvosto		
Palkat ja palkkiot	69	61
Eläkesitoumukset		
		Ei eläkesitoumuksia.
Annetut rahalainat ja niiden ehdot		Ei annettu rahalainoja
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset		Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia

3.3.3 Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

	2009	2008
Konttorihenkilöstö	2032	2 082

3.4 Tilintarkastajan palkkiot eriteltynä toimeksiantoryhmittäin

1 000 e	2009	2008
Tilintarkastus	160	272
Tilintarkastuslain 1§:n 1:n momentin 2 kohdassa tarkoitetut toimeksiannot	23	0
Veroneuvonta	10	19
Muut palvelut	17	35
Yhteensä	210	326

4.1 Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

1 000 e	2009		2008	
Sijoitustoiminnan tuotot				
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Osinkotuotot	225		257	
Korkotuotot	1 309		2 805	
Muut tuotot	609	2 142	772	3 834
Tuotot sijoituksista omistusyhteisyrityksiin				
Korkotuotot	13		17	
Muut tuotot	0	13	0	17
Tuotot kiinteistösijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Korkotuotot	5 647		3 420	
Muut tuotot	1 153	6 800	1 119	4 539
Tuotot kiinteistösijoituksista omistusyhteisyrityksiin				
Korkotuotot	6		12	
Muut tuotot	0	6	0	12
Tuotot kiinteistösijoituksista muihin yrityksiin				
Korkotuotot	226		196	
Muut tuotot	25 823	26 049	25 454	25 650
Tuotot muista sijoituksista				
Osinkotuotot	16 820		16 195	
Korkotuotot	61 332		65 172	
Muut tuotot	58 401	136 554	188 615	269 982
Yhteensä		171 565		304 034
Arvon alentumisten palautukset		96 881		32 886
Myyntivoitot		30 215		29 355
Yhteensä		298 661		366 275

4.2 Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

1 000 e	2009		2008	
Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistösijoituksista				
Saman konsernin yritykset	-10 641		-8 026	
Muut yritykset	-15 911	-26 552	-16 383	-24 409
Kulut muista sijoituksista		-74 946		-164 152
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut				
Saman konsernin yritykset	-63		-247	
Muut yritykset	-3 512	-3 576	-1 053	-1 301
Yhteensä		-105 074		-189 862
Arvonalentumiset ja poistot				
Arvonalentumiset	-39 521		-129 342	
Rakennusten suunnitelmapoistot	-1 205	-40 726	-1 115	-130 456
Myyntitappiot		-38 189		-26 313
Yhteensä		-183 989		-346 631
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvon-korotuksia ja niiden oikaisua		114 672		19 644
Sijoitusten arvonkorotuksen oikaisu	46	46	-843	-843
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa		114 718		18 801

4.3 Muiden tuottojen ja kulujen erittely

1 000 e	2009	2008
Muut tuotot		
Palvelumyynti yhteistoimintayhtiöille	18 247	18 206
Muut muut tuotot	29	218
	18 277	18 424
Muut kulut		
Palvelumyynnin kulut	-14 919	-15 634
Henkilöstörahasiirto	-603	-146
Muut muut kulut	0	0
	-15 522	-15 780

Taseen liitteet

5.1 Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

1 000 e	2009 Jäljellä oleva hankintameno	2009 Kirjanpitoarvo	2009 Käypä arvo	2008 Jäljellä oleva hankintameno	2008 Kirjanpitoarvo	2008 Käypä arvo
Sijoitukset						
Kiinteistösijoitukset						
Kiinteistöt	20 439	20 466	57 203	20 264	20 290	58 642
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	68 480	83 495	103 673	54 013	69 029	89 766
Kiinteistöosakkeet omistusyhteys- yrityksissä	2 145	2 145	2 025	2 142	2 142	2 136
Muut kiinteistöosakkeet	52 704	54 657	79 595	50 305	52 428	80 415
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	109 309	109 309	109 309	98 910	98 910	98 910
Lainasaamiset omistusyhteys- yrityksiltä	6 694	6 694	6 694	171	171	171
	259 772	276 767	358 499	225 805	242 971	330 040
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	91 600	91 600	91 600	91 600	91 600	91 600
Lainasaamiset	23 000	23 000	23 000	18 750	18 750	18 750
	114 600	114 600	114 600	110 350	110 350	110 350
Sijoitukset omistusyhteisyri- tyksissä						
Osakkeet ja osuudet	479	479	479	481	481	481
Lainasaamiset	288	288	288	330	330	330
	766	766	766	811	811	811
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	662 396	662 396	763 039	614 710	614 710	652 721
Rahoitusmarkkinavälineet	996 718	996 718	1 030 120	1 010 702	1 010 702	1 031 717
Kiinnelainasaamiset	124 857	124 857	124 857	116 911	116 911	116 911
Muut lainasaamiset	165 524	165 524	165 524	150 231	150 231	150 231
Talletukset	36 139	36 139	36 139	25 961	25 961	25 961
	1 985 634	1 985 634	2 119 679	1 918 515	1 918 515	1 977 540
Jälleenvakuutustalletesaamiset	663	663	663	492	492	492
	2 361 435	2 378 430	2 594 208	2 255 974	2 273 140	2 419 233

5.1 Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

1 000 e	2009	2008
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää: Korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenon erotusta		
	-611	-1 185
Kirjanpitoarvo sisältää		
Tuloutettuja arvonkorotuksia	15 114	15 263
Muita arvonkorotuksia	1 881	1 903
		17 166
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)	215 778	146 093

5.2 Ei-suojaavien johdannaisten arvostusero

1 000 e	2009	2008
	36	3 602

6. Kiinteistösijoitukset

1 000 e	2009 Kiinteistöt ja kiinteistö- osakkeet	2009 Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	2009 Lainasaamiset omistusyhteys- yrityksiltä
Kiinteistösijoitusten muutokset:			
Hankintameno 1.1.	159 736	98 910	171
Lisäykset	24 127	83 482	6 694
Vähennykset	-4 892	-73 082	-171
Siirrot erien välillä	0	0	0
Hankintameno 31.12.	178 971	109 309	6 694
Kertyneet poistot 1.1.	-12 183		
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0		
Tilikauden poistot	-793		
Kertyneet poistot 31.12.	-12 976		
Arvonalentumiset 1.1.	-20 829		
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	1 001		
Tilikauden arvonalentumiset	-2 503		
Arvonalentumisten palautukset	105		
Arvonalentumiset 31.12.	-22 226		
Arvonkorotukset 1.1.	17 166		
Lisäykset	0		
Vähennykset	-171		
Siirrot erien välillä	0		
Arvonkorotukset 31.12.	16 995		
Kirjanpitoarvo 31.12.	160 764	109 309	6 694
Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet:			
Jäljellä oleva hankintameno	45 862		
Kirjanpitoarvo	45 908		
Käypä arvo	76 798		

7. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrietyksissä

1 000 e	2009	2008
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä		
Hankintameno 1.1.	95 882	70 822
Lisäykset	0	25 060
Vähennykset	0	0
Siirrot erien välillä	0	0
Hankintameno 31.12.	95 882	95 882
Arvonalentumiset 1.1.	-4 282	-4 282
Arvonalentumisten palautukset	0	0
Arvonalentumiset 31.12.	-4 282	-4 282
Kirjanpitoarvo 31.12.	91 600	91 600
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrietyksissä		
Hankintameno 1.1.	481	480
Lisäykset	1	1
Vähennykset	-4	0
Siirrot erien välillä	0	0
Hankintameno 31.12.	479	481
Kirjanpitoarvo 31.12.	479	481
Yhteensä	92 079	92 081

7.1 Sijoitukset saman konsernin yrityksissä

1 000 e Osakkeet ja osuudet	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
Alma Vakuutus Oy	Espoo	100,00	3 907	204
Aura-Karelia Oy	Espoo	100,00	7	-22
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva	Tampere	83,83 ¹⁾	22 285	3 592
Kestap Ky	Espoo	100,00	10	0
Omre Oy	Espoo	100,00	10	0
Tapiola Pankki Oy	Espoo	73,03	74 448	1 711
Tapiola Safety Oy	Espoo	100,00	9	0
Tapiolan Revontuli Oy	Espoo	100,00	36	1
Tieto-Tapiola Oy	Espoo	51,10	2 169	277
Tietotyö Oy	Espoo	100,00	3 178	26
Yhteensä			106 061	5 790

¹⁾ Osuus takuupääomasta

7.2 Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä

1 000 e Osakkeet ja osuudet	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
Kiinteistö-Tapiola Oy	Espoo	50,00	1 110	521
Oirabi Oy	Espoo	50,00	10	0
Suomen Vahinkotarkastus Oy	Helsinki	50,00	1 487	268
Vakuutusneuvonta Aura	Espoo	33,33	12	0
Vakuutusneuvonta Pohja	Espoo	33,33	12	0
Yhteensä			2 632	790

7.3 Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet

Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Määrä	Kirjanpitoarvo 1 000 e	Käypä arvo 1 000 e
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut				
Amer Sports Oyj	0,65	786 666	4 258	5 507
Fortum Oyj	0,05	415 432	4 024	7 881
Ilkka-Yhtymä Oyj	0,98	252 786	1 001	1 966
Kesko Oyj	0,18	175 240	3 376	4 045
Kone Oyj	0,10	266 000	4 606	7 969
Lassila & Tikanoja Oyj	1,74	674 534	4 173	10 786
Metso Oyj	0,06	96 735	1 435	2 383
Nokia Oyj	0,02	770 200	6 870	6 870
Sanoma Oyj	0,22	354 017	1 395	5 579
Stockmann Oyj	0,48	338 022	6 422	6 422
Vacon Oyj	1,16	177 600	1 243	4 742
Vaisala Oyj	1,12	204 700	4 060	5 138
Wulff-Yhtiöt Oyj	4,30	283 900	908	908
Muut			1 654	6 397
Yhteensä			45 428	76 594
Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat				
Autovahinkokeskus Oy	17,26	1 243	523	523
Fibox Oy Ab	5,10	2 187	514	514
Fingrid Oyj	1,50	50	1 682	1 682
Indekon Oy	7,12	25 000	526	526
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola	98,74	627 000	31 632	31 632
NetHawk Oyj	1,98	511 100	532	532
Rederiaktiebolaget Eckerö	1,41	33 920	866	1 425
Satel Oy	12,63	625	1 709	1 944
Sato Oyj	3,68	1 669 960	8 762	12 692
Seligson & Co Oyj	15,13	190 525	1 238	1 238
Muut			3 513	4 762
Yhteensä			51 497	57 469

7.3 Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet

Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Kirjanpitoarvo 1 000 e	Käypä arvo 1 000 e	Kotivaltio
Ulkomaiset yhtiöt, noteeratut				
ABB	0,01	3 337	3 898	Sveitsi
Adidas	0,08	6 345	6 345	Saksa
Allianz	0,01	3 586	4 445	Saksa
BNP Paribas	0,01	4 137	4 137	Ranska
Carl Zeiss Meditec	0,70	5 604	7 076	Saksa
DnB NOR	0,06	6 851	7 337	Norja
Drägerwerk Ag -Vorzugakt	0,85	3 235	3 235	Saksa
E.ON	0,01	3 114	5 875	Saksa
Ekornes	0,93	4 941	4 941	Norja
Electricite De France	0,01	7 107	7 107	Ranska
Estee Lauder	0,09	3 217	3 588	Yhdysvallat
France Telecom	0,01	5 578	5 578	Ranska
Fresenius Medical Care	0,04	4 404	4 618	Saksa
Gdf Suez	0,01	5 676	6 115	Ranska
GlaxoSmithKline	0,01	5 334	5 527	Iso-Britannia
Granite Construction	0,32	2 897	2 897	Yhdysvallat
Heineken	0,03	3 985	4 956	Alankomaat
Hennes & Mauritz	0,02	4 268	6 396	Ruotsi
Hochtief	0,13	2 026	4 927	Saksa
Johnson & Johnson	0,00	3 460	3 523	Yhdysvallat
Kappahl Holding	1,08	4 980	5 711	Ruotsi
Kellogg	0,04	4 451	4 908	Yhdysvallat
Kloekner & Co	0,40	4 353	4 784	Saksa
Lonza Group Ag-Reg	0,06	1 476	1 476	Sveitsi
LVMH Moet Hennessy Louis Vuitton	0,01	3 441	4 546	Ranska
Medtronic	0,02	4 872	5 129	Yhdysvallat
Nestle	0,00	4 009	5 888	Sveitsi
Novozymes	0,11	4 420	5 217	Tanska
Polo Ralph Lauren Corp	0,19	3 624	6 127	Yhdysvallat
Procter & Gamble	0,00	4 371	4 840	Yhdysvallat
Qiagen	0,07	2 313	2 499	Alankomaat
Reed Elsevier	0,10	5 560	6 021	Alankomaat
Royal Dutch Shell	0,01	4 932	5 192	Alankomaat
Sanofi-Aventis	0,01	6 084	6 084	Ranska
SAP	0,01	4 128	4 290	Saksa
SCA	0,06	3 957	3 957	Ruotsi
Statoil	0,01	3 883	4 658	Norja
Symrise	0,27	4 809	4 809	Saksa
Telefonica	0,01	5 856	5 856	Espanja
TeliaSonera	0,02	3 526	4 356	Ruotsi
Tesco	0,02	6 578	6 578	Iso-Britannia
Total	0,01	5 359	6 949	Ranska
United Technologies	0,01	5 368	6 360	Yhdysvallat
Waste Management	0,04	4 045	4 647	Yhdysvallat
Vivendi	0,02	4 596	4 596	Ranska
Zimmer Holdings	0,08	6 565	6 565	Yhdysvallat
Muut		246	344	
Yhteensä		206 904	234 907	
Ulkomaiset yhtiöt, noteeraamattomat				
European Alliance Partners Company	9,52	606	608	Sveitsi
Muut		8	8	
Yhteensä		614	616	

7.3 Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet

Arvopaperi	Kirjanpitoarvo 1 000 e	Käypä arvo 1 000 e	Kotivaltio
Sijoitusrahastot			
Liongate Multi-Strategy Fund Segregated Portfolio	8 075	8 075	Luxemburg
Robeco Lux-o-rente	4 105	4 828	Ranska
Tapiola Aasia-Tyynimeri	5 854	5 854	Suomi
Tapiola Eurooppa	3 919	4 495	Suomi
Tapiola High Yield	27 000	35 618	Suomi
Tapiola Hyvinvointi	5 204	5 383	Suomi
Tapiola Itä-Eurooppa	2 712	3 578	Suomi
Tapiola Japani	6 247	6 247	Suomi
Tapiola Kehittyvät Markkinat	13 513	27 057	Suomi
Tapiola Kiinteistö	4 205	4 205	Suomi
Tapiola Lyhytkorko	15 632	16 497	Suomi
Tapiola Maailma 20	1 207	1 309	Suomi
Tapiola Pitkäkorko	19 618	23 131	Suomi
Tapiola Suomi	4 562	5 106	Suomi
Tapiola Trendi	4 127	5 905	Suomi
Tapiola Tulevaisuus	1 762	1 762	Suomi
Tapiola USA	8 560	8 560	Suomi
Tapiola Yrityskorko	29 739	32 563	Suomi
Tapiola 2045	1 257	1 257	Suomi
Muut	388	587	
Yhteensä	167 687	202 017	

7.3 Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet

Arvopaperi	Kirjanpitoarvo 1 000 e	Käypä arvo 1 000 e	Kotivaltio
Pääomasijoitusrahastot			
Aberdeen European Shopping Property Fund SICAV	1 465	1 465	Luxemburg
Aberdeen Property Funds SICAV Pan-Nordic	6 027	6 027	Luxemburg
Altor Fund II (No. 1) Limited Partnership	3 292	3 292	Jersey
Altor Fund III	601	601	Jersey
Apax Europe VII - B, L.P.	3 441	3 441	Iso-Britannia
AXA LBO Fund IV	2 413	2 413	Ranska
AXA Secondary Fund IV L.P.	1 657	1 657	Jersey
Bio Fund Ventures III Ky	636	636	Suomi
Bowmark Capital Partners IV, L.P.	512	512	Iso-Britannia
Bridgepoint Europe III, L.P.	2 081	2 081	Iso-Britannia
Capman Equity VII A L.P.	2 091	2 302	Guernsey
Capvis Equity III L.P.	902	902	Jersey
Charterhouse Capital Partners VIII LP No. 1.2	4 440	4 440	Iso-Britannia
Eqvitec Technology Fund II Ky	1 500	1 500	Suomi
Eqvitec Technology Fund III K/S	558	558	Tanska
European Added Value Fund, L.P.	6 466	6 466	Iso-Britannia
European Fund Investments II Limited Partnership	766	766	Iso-Britannia
Exilion Real Estate I Ky	6 257	6 257	Suomi
Gresham 4A	1 090	1 090	Iso-Britannia
HealthCap IV Bis L.P.	903	903	Yhdysvallat
Indigo Capital V L.P.	2 279	2 279	Iso-Britannia
Industri Kapital 2000 Limited Partnership XI	1 388	1 563	Jersey
Industri Kapital 2004 Limited Partnership III	2 756	2 756	Jersey
Industri Kapital 2007 Limited Partnership III	2 173	2 327	Jersey
ING Real Estate European Industrial Fund C.V.	6 465	6 465	Alankomaat
Lindsay Goldberg III L.P.	565	565	Yhdysvallat
MB Equity Fund III Ky	1 492	1 492	Suomi
MGP Europe Fund III	2 537	2 537	Iso-Britannia
Nexit INFOCOM II L.P.	1 374	1 374	Guernsey
Partners Group Secondary L.P.	1 480	1 501	Yhdysvallat
Partners Group U.S. Venture 2004, L.P.	2 120	2 120	Yhdysvallat
Paul Capital Top Tier Investments III, L.P.	1 512	1 512	Yhdysvallat
Paul Capital Top Tier Investments IV, L.P.	965	965	Yhdysvallat
PBW II Real Estate Fund S.A.	8 837	8 837	Luxemburg
Rockspring PanEuropean Limited Partnership	7 976	7 976	Iso-Britannia
Tapiola KR I Ky	37 778	37 778	Suomi
Tapiola KR III Ky	44 514	44 514	Suomi
Tapiola KR IV Ky	2 654	2 654	Suomi
The Fourth Cinven Fund (No. 4) Limited Partnership	4 969	4 969	Iso-Britannia
TPG Partners VI, LP	1 661	1 661	Yhdysvallat
Muut	7 672	8 282	
Yhteensä	190 267	191 437	
Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet yhteensä	662 396	763 039	

8. Muut sijoitukset

8.1 Muut lainasaamiset erittely vakuuden mukaan:

1 000 e	2009	2008
Pankkitakaus	52	53
Vakuutuskirja	0	0
Muu vakuus	30 980	30 673
Jäljellä oleva hankintameno	31 032	30 725
Ei vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno yhteensä	134 492	119 505
	165 524	150 231

8.2 Pääomalainojen yhteismäärä

1 000 e	2009	2008
Muut lainasaamiset	55 423	55 428
Jäljellä oleva hankintameno	55 423	55 428

9. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

1 000 e	2009 Aineettomat oikeudet ja pitkävaikutteiset menot	2009 Kalusto
Hankintameno 1.1.	56 703	39 619
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-2 312	0
Lisäykset	8 665	1 229
Vähennykset	0	-270
Siirrot erien välillä	0	1
Hankintameno 31.12.	63 056	40 579
Kertyneet poistot 1.1.	-21 692	-34 776
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	2 312	0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0	0
Tilikauden poistot	-5 949	-1 451
Kertyneet poistot 31.12.	-25 329	-36 227
Kirjanpitoarvo 31.12.	37 727	4 352

10.1 Oman pääoman muutokset

1 000 e	1.1.2009	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2009
Pohjarahasto	6 875	0	0	6 875
Takuupääoma	1 766	0	0	1 766
Arvonkorotusrahasasto	539	0	-217	322
Vararahasto, vapaa	17	0	-17	0
Varmuusrahasto	567 749	0	-38 778	528 971
Käyttörahasasto	82	0	-82	0
Edellisten tilikausien voitto/tappio	-38 877	38 877	0	0
Tilikauden voitto/tappio	0	48 210	0	48 210
Oman pääoman muutokset yhteensä	538 151	87 086	-39 094	586 144

10.2 Arvonkorotusrahaston erittely

1 000 e	2009
Sijoitusomaisuuden arvonkorotukset	0
Käyttöomaisuuden arvonkorotukset	322
Yhteensä	322

10.3 Laskelma voitonjakokelpoisista varoista

1 000 e	2009
Tilikauden voitto	48 210
+ Muu vapaa oma pääoma	
Varmuusrahasto	528 971
Vararahasto	0
Käyttöraho	0
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä	577 180

11. Tilinpäätössiirtojen kertymä

1 000 e	2009	2008
Poistoero		
Poistoero 1.1.	2 148	3 126
Lisäykset	1	0
Vähennykset	-116	-978
Poistoero 31.12.	2 033	2 148
Tilinpäätössiirtojen kertymä yhteensä	2 033	2 148

12. Korvausvastuu

1 000 e	2009	2008
Korvausvastuusta vähennetyt riidattomat regressisaamiset		
Lakisääteinen tapaturma	20 906	21 221

13. Muut pakolliset varaukset

1 000 e	2009	2008
Keskeneräisten vahinkojen viivästyskorkovaraus	2 879	0
Työttömyysturvan omavastuuvaraus	136	0
	3 015	0

14. Laskennalliset verovelat

1 000 e	2009	2008
Verotettavan tulon ja kirjanpidon tuloksen jaksotuserojen ja muiden väliaikaisten erojen perusteella laskettu verovelka	489	0
Arvostuseroista laskettu verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana	5 980	0
	6 469	0

15. Saamiset ja velat

15.1 Saamisten erittely

1 000 e	2009	2008
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Muut saamiset	13 211	2 155
	13 211	2 155
Saamiset omistusyhteisyrityksiltä		
Muut saamiset	16	1
	16	1

15.2 Velkojen erittely

1 000 e	2009	2008
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	427	313
Muut velat	4 020	4 115
	4 447	4 428
Velat omistusyhteisyrityksille		
Muut velat	783	1 144
	783	1 144

15.3 Siirtovelkojen erittely

1 000 e	2009	2008
Ennakkoon maksetut vakuutusmaksut	11 025	11 539
Velat henkilöstölle	17 004	15 132
Johdannaisten arvostustappio	368	338
Muut siirtovelat	1 592	2 805
	29 989	29 814

16. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

16.1 Vakuudet

1 000 e	2009		2008	
	Vakuudet/pantit /takaukset yms sitoumukset	2009 Velan määrä	Vakuudet/pantit /takaukset yms sitoumukset	2008 Velan määrä
Omien velkojen vakuudeksi				
Pantit, johdannaissopimusten vakuudeksi	229	0	0	0
Takaukset, jälleenvakuutusliike	139	16	291	180
	369	16	291	180

16.2 Taseeseen sisällyttömät vastuusitoumukset ja vastuut

1 000 e	2009	2008
Johdannaissopimukset		
Korkojohdannaiset		
Termiini- ja futuurisopimukset, avoimet		
Kohde-etuus	115 000	240 000
Käypä arvo	0	0
Valuuttajohdannaiset		
Termiini- ja futuurisopimukset, avoimet		
Kohde-etuus	44 036	47 184
Käypä arvo	3 602	3 602
Leasingvastuut		
Alkaneella tilikaudella maksettava määrä	89	0
Seuraavina vuosina maksettava määrä	100	0
Arvonlisäverovastuut		
Arvonlisäverotuksen ryhmäkisteröintiin liittyen		
Konserniyhtykset	336	-347
Osakkuusyhtykset	24	0
Yhteistoimintayhtykset	245	1 626
	605	1 279
Arvonlisäverolain 33§:n mukainen vähennysten palautusvelvollisuus	99	132
Muut vastuusitoumukset		
Ostositoumukset	0	2 295
Merkintäsitoumukset	165 766	220 371

17. Lähipiirilainat (VYL 8 luku 11 §)

Yhtiöllä ei ole rahalainoja, vastuita eikä vastuusitoumuksia vakuutusyhtiön tai vakuutusyhtiön konsernin lähipiiriin kuuluville.

17.1 Lähipiiriliiketoimet (KPA 2 luku 7 b §)

Yhtiöllä ei ole lähipiiriliiketoimia, jotka olisi tehty muita kuin tavanomaisia kaupallisia ehtoja noudattaen.

18. Vakavaraisuutta koskevat liitetiedot

1 000 e	2009	2008			
Toimintapääoma					
Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen	586 144	538 151			
Tilinpäätössiirtojen kertymä	2 033	2 148			
Omaisuuuden käypien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero	215 814	149 696			
Aineettomat hyödykkeet (-)	-37 727	-35 011			
Taseen ulkopuoliset sitoumukset		-			
Muut erät	-6 501	-4 754			
	759 762	650 230			
VYL 11 luvun 7§:n toimintapääoman vähimmäismäärä	120 374	120 228			
Runsasvahinkoisten vuosien varalle vakuutustekniseen vastuovelkaan sisältyvä tasoitusmäärä	557 268	524 316			
Tasoitusmäärä suhteessa täyteen määräänsä %	88,2	85,6			
	2009	2008	2007	2006	2005
Vastuunkantokyky prosentteina eli toimintapääoma ja tasoitusmäärä suhteessa omalla vastuulla oleviin vakuutusmaksutuottoihin 12 edeltävältä kuukaudelta (%) ¹⁾	203,6	189,2	227,8	219,4	217,8
	2009	2008	2007	2006	2005
Vakavaraisuuspääoma prosentteina vakuutusteknisestä vastuu-velasta eli toimintapääoma ja tasoitusmäärä suhteessa omalla vastuulla olevaan vakuutustekniseen vastuovelkaan vähennettynä tasoitusmäärällä (%) ¹⁾	89,5	84,0	105,8	105,4	108,4

¹⁾ Arvostuseroista laskettu verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana

Tunnusluvut

Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut	2009	2008	2007	2006	2005
Liiketappio/-voitto	83,0	-52,8	144,7	95,8	103,3
Kokonaistulos	149,1	-195,2	100,5	105,5	178,6
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin) prosentteina	7,2	-4,6	4,9	7,1	11,0
Kokonaispääoman tuotto prosentteina	5,9	-6,6	4,1	4,7	8,4
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana ¹⁾	2 032	2 082	1 978	2 071	1 938
Henkilöstömäärä palkkasummaan suhteutettuna ¹⁾	1 504	1 557	1 505	1 360	1 260

Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut	2009	2008	2007	2006	2005
Vakuutusmaksutulo	675,1	648,9	628,7	622,9	588,9
Vahinkosuhde ilman perustekorkokulua prosentteina	77,0	83,8	76,7	85,1	85,6
Vahinkosuhde prosentteina	79,5	86,2	79,1	87,3	87,9
Liikekulusuhde prosentteina	25,7	25,7	24,5	22,3	20,1
Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua prosentteina	102,7	109,5	101,2	107,4	105,7
Yhdistetty kulusuhde prosentteina	105,2	111,9	103,7	109,6	108,0
Toimintapääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa	759,8	650,2	834,1	809,7	730,2
VYL 11 luvun 7§:n toimintapääoman vähimmäismäärä	120,4	120,2	116,3	112,5	105,6
Toimintapääoma suhteessa vähimmäismääränsä	6,3	5,4	7,2	7,2	6,9
Tasoitusero tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa	557,3	524,3	534,4	485,5	475,3
Vakavaraisuuspääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa	1 317,0	1 174,5	1 368,5	1 295,2	1 205,4
Vakavaraisuuspääoma prosentteina vastuvelasta	89,5	84,0	105,8	105,4	108,4
Vastuunkantokyky prosentteina	203,6	189,2	227,8	219,4	217,8

¹⁾ Yhtiön henkilöstö on työsuhteessa 1.1.2008 alkaen Tapiola-ryhmän vahinko- ja henkivakuutusyhtiöihin. Vuoden 2007 henkilömäärät on muutettu vertailukelpoiksi.

Tulosanalyysi

Milj. e	2009	2008	Muutos	Muutos-%
Vakuutusmaksutuotot	646,7	620,8	26,0	4,2
Korvauskulut	-514,4	-534,8	20,4	-3,8
Liikekulut	-166,2	-159,6	-6,6	4,2
Yhteistakuuerän muutos	-0,6	-0,6	0	0,7
Vakuustekninen kate ennen tasoituseroita	-34,5	-74,2	39,7	-53,6
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonnkorotukset ja niiden oikaisut	114,7	18,8	95,9	510,2
Muut tuotot ja kulut	2,8	2,6	0,1	4,2
Liikevoitto/tappio	83,0	-52,8	135,8	257,4
Tasoituseroita muutos	-33,0	10,1	-43,1	-425,5
Voitto/tappio ennen satunnaisia eriä	50,1	-42,6	92,7	217,4
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	50,1	-42,6	92,7	217,4
Tilinpäätössiirrot	0,1	3,6	-3,4	-96,8
Tuloverot ja muut välittömät verot	-2,0	0,2	-2,2	-1 083,6
Tilikauden voitto/tappio	48,2	-38,9	87,1	224,0
Liikevoitto	83,0	-52,8	135,8	257,4
Arvostuserojen muutos	66,1	-142,5	208,6	-146,4
Kokonaistulos	149,1	-195,2	344,4	-176,4

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo 1.1.–31.12.2009

	Sijoitusten nettotuotot käyvin arvo 1)		Sitoutunut pääoma 2)		Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle			
	1–12/2009 milj. e	1–12/2009 milj. e	1–12/2009 %	1–12/2008 %	1–12/2007 %	1–12/2006 %	1–12/2005 %	
Lainasaamiset 5)	8,9	210,7	4,2	1,3	4,2	3,4	3,6	
Joukkovelkakirjalainat 3)	88,5	1 117,4	7,9	7,5	1,5	1,0	4,6	
* josta korkorahastoja	17,0	87,6	19,4	-9,4	2,8	6,1	3,7	
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset 3)	2,6	109,2	2,4	3,0	3,6	3,1	2,5	
* josta korkorahastoja	1,1	23,0	4,8	-0,4	2,9	3,7	2,1	
Osakkeet ja osuudet	99,0	503,0	19,7	-28,8	9,2	17,9	28,4	
Kiinteistösijoitukset 4), 5)	-10,8	588,4	-1,8	-0,7	8,3	9,3	7,9	
* josta sijoitusrahastoja ja yhteissijoitusyrityksiä	-16,9	137,3	-12,3	-19,2	-11,3	33,7	17,6	
Muut sijoitukset								
Sijoitukset yhteensä	188,2	2 528,7	7,4	-4,5	5,0	7,2	11,1	
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-7,4							
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo	180,8	2 528,7	7,2	-4,6	4,9	7,1	11,0	

1) Sijoitustoiminnan nettotuotot käyvin arvo = Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos - kauden aikana tapahtuneet kassavirrat. Kassavirralla tarkoitetaan ostojen/kulujen ja myyntien/tuottojen erotusta.

2) Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin/kuukausittain aikapainotetut kassavirrat.

3) Sisältää korkorahastojen tuotot

4) Sisältää kiinteistösijoituksiin tilastoitavien sijoitusrahastojen ja yhteissijoitusyritysten tuotot

5) Kaikki lainat omille kiinteistöille ja rakennusaikaiset saamiset sisältyvät kiinteistösijoituksiin.

Sijoitusjakauma (käyvin arvo)

	31.12.2009		31.12.2008		31.12.2007		31.12.2006		31.12.2005	
	milj. e	%	milj. e	%	milj. e	%	milj. e	%	milj. e	%
Lainasaamiset 1), 5)	217,8	8,3	190,3	7,8	97,4	3,8	93,7	3,8	79,7	3,5
Joukkovelkakirjalainat 1), 2)	1 137,8	43,5	1 077,2	44,1	1 093,8	42,8	1 065,0	43,6	1 003,5	44,4
* sisältää korkorahastoja	96,1	3,7	78,6	3,2	96,5	3,8	56,7	2,3	51,4	2,3
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset 1), 2), 3)	62,6	2,4	116,5	4,8	235,7	9,2	132,7	5,4	119,9	5,3
* sisältää korkorahastoja	16,5	0,6	37,8	1,5	75,0	2,9	44,4	1,8	1,0	0,0
Osakkeet ja osuudet	607,0	23,2	523,0	21,4	632,5	24,7	719,2	29,4	635,4	28,1
Kiinteistösijoitukset 4), 5)	591,7	22,6	537,2	22,0	499,0	19,5	432,9	17,7	422,2	18,7
* sisältää sijoitusrahastoja ja yhteissijoitusyrityksiä	135,2	5,2	108,6	4,4	49,0	1,9	16,6	0,7	5,7	0,3
Sijoitukset yhteensä	2 616,9	100,0	2 444,2	100,0	2 558,4	100,0	2 443,5	100,0	2 260,7	100,0
JVK, modifioitu duraatio	4,27									

1) Sisältää kertyneet korot

2) Korkorahastoista pitkän koron rahastot sisältyvät joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot muihin rahoitusmarkkinavälineisiin.

3) Sisältää taseen sijoituksiin kuuluvat talletukset

4) Sisältää niiden sijoitusrahastojen osuudet ja sijoitukset niihin rinnastettaviin yhteissijoitusyrityksiin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin.

5) Kaikki lainat omille kiinteistöille ja rakennusaikaiset saamiset sisältyvät kiinteistösijoituksiin.

Sijoitustoiminnan nettotuottoerittely

	31.12.2009 milj. e	31.12.2008 milj. e	31.12.2007 milj. e	31.12.2006 milj. e	31.12.2005 milj. e
Suorat nettotuotot	72,5	115,7	84,7	84,2	66,4
Lainasaamiset	8,9	5,5	3,2	2,2	2,5
Joukkolainat	37,9	74,5	37,4	42,9	37,1
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	2,0	8,5	6,3	5,0	2,6
Osakkeet ja osuudet	12,8	16,1	26,5	20,9	11,4
Kiinteistösisjoitukset	18,6	14,7	13,4	15,6	14,5
Muut sijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-7,6	-3,7	-2,2	-2,4	-1,7
Arvonmuutokset kirjanpidossa ¹⁾	42,2	-96,9	82,2	69,7	83,1
Osakkeet ja osuudet	39,5	-81,3	81,1	73,7	48,6
Joukkolainat	25,9	-0,4	-16,3	-13,7	4,0
Kiinteistösisjoitukset	-23,9	-10,3	17,5	9,6	30,5
Muut sijoitukset	0,6	-4,9	-0,1	0,0	0,0
Sijoitustoiminnan nettotuotot kirjanpidossa	114,7	18,8	167,0	153,8	149,5
Arvostuserojen muutos ²⁾	66,1	-142,5	-44,3	9,7	75,3
Osakkeet ja osuudet	46,7	-143,7	-47,0	14,9	86,8
Joukkolainat	24,8	9,9	-3,8	-19,3	2,7
Kiinteistösisjoitukset	-5,3	-8,0	5,3	13,7	-14,2
Muut sijoitukset	0,0	-0,7	1,2	0,4	0,0
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	180,8	-123,7	122,7	163,5	224,7
Johdannaisten osuus sijoitustoiminnan nettotuotoista	-9,5	34,8	7,6	9,4	-6,5

¹⁾ Myyntivoitot ja -tappiot sekä muut kirjanpidon arvonmuutokset

²⁾ Taseen ulkopuoliset arvonmuutokset

Konsernin tuloslaskelma

1 000 e		1.1.2009–31.12.2009		1.1.2008–31.12.2008	
Vakuutustekninen laskelma:					
Vakuutusmaksutuotot					
	1	675 152		648 923	
		-27 248	647 903	-24 281	624 642
		-1 801		-3 520	
		696	-1 105	-359	-3 879
			646 798		620 763
Korvauskulut					
		-449 231		-452 849	
		8 702	-440 529	19 297	-433 552
		-70 810		-110 429	
		-723	-71 533	10 962	-99 467
			-512 063		-533 019
			-608		-604
	3		-168 279		-160 921
			-34 152		-73 781
Tasoitustekninen kate ennen tasoitustason muutosta					
			-32 952		10 122
	2		-67 104		-63 659
Muu kuin vakuutustekninen laskelma:					
			-67 104		-63 659
	4		292 743		363 600
	4		-183 716		-349 293
	4		46		-843
	4		109 074		13 464
	4		18 256		18 330
	4		18 256		18 330
	4		0		-174
			-9 752		-10 527
			-9 752		-10 702
			433		220
	1		911		-588
			51 819		-42 936
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan laskelma:					
	18		35 490		55 578
	18		-22 464		-43 520
			13 025		12 057
			6		7
	19		28 439		23 501
	19		-5 179		-5 085
					0
	20		301		283
	21		6 292		6 485
Hallintokulut					
			-8 561		-7 718
			-1 666		-1 543
			-2 034		-1 955
			-368		-413
			-25 123		-22 027
			-35 718		-31 700
	23				-3 193
			-3 435		
	22		-2 278		-1 934
	24		-617		-1 095
			-164		-196
	1		-1 005		380
			-331		-491
Liiketappio/-voitto					
			51 819		-42 936
			-331		-491
			51 489		-43 427
Voitto/tappio ennen veroja					
			-2 753		-321
			473		205
			-60		875
			-2 340		759
			-581		-2 904
			48 567		-45 571
Tilikauden voitto/tappio					

Konsernin tase

1 000 e		31.12.2009		31.12.2008	
VASTAAVAA					
Vakuutus toiminnan varat:					
Aineettomat hyödykkeet	9				
Aineettomat oikeudet		5 332		3 818	
Muut pitkävaikutteiset menot		37 743	43 076	35 035	38 853
Sijoitukset	5				
Kiinteistösijoitukset	6				
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		318 866		251 314	
Lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä		6 694	325 560	171	251 485
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrityksissä	7				
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä		84 318		84 318	
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä		1 312		929	
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä		288	85 917	330	85 577
Muut sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet		667 492		619 825	
Rahoitusmarkkinavälineet		996 718		1 010 702	
Kiinnelainasaamiset		124 857		116 911	
Muut lainasaamiset	8	165 524		150 231	
Talletukset		39 630		29 202	
Muut sijoitukset		0	1 994 221	0	1 926 871
Jälleenvakuutustalletesaamiset			824	2 406 522	699
Saamiset	15				
Ensivakuutus toiminnasta					
Vakuutuksenottajilta		107 150		105 022	
Vakuutusedustajilta		0	107 150	0	105 022
Jälleenvakuutus toiminnasta					
Muut saamiset			7 682		18 248
Laskennalliset verosaamiset	14		72 786		53 159
Laskennalliset verosaamiset			1 749		1 748
Muu omaisuus					
Aineelliset hyödykkeet					
Koneet ja kalusto	9	12 159		13 627	
Muut aineelliset hyödykkeet		1 580	13 739	1 641	15 268
Rahat ja pankkisaamiset			40 078		13 135
Muu omaisuus			941		941
Siirtosaamiset					
Korot ja vuokrat			26 958		25 559
Muut siirtosaamiset			7 675		8 545
Eliminointierät	II		-81 693		-80 377
Yhteensä			2 646 663		2 464 736
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan varat:					
Käteiset varat	43		33 000		0
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	29,41,42,43				
Valtion velkasitoumukset			55 455		41 461
Muut			0		0
Saamiset luottolaitoksilta	27,41,42,43				
Vaadittaessa maksettavat			38 050		24 801
Muut			19 895		240 976
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	28,41,42,43				
Vaadittaessa maksettavat			1 370		932
Muut			1 153 207		970 645
Saamistodistukset	29,41,42,43				
Muilta			65 875		5 840
Osakkeet ja osuudet	30,43		13 947		12 310
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä	30,43		598		252
Johdannaissopimukset	31		361		0
Aineettomat hyödykkeet	32,33				
Konserniliiketoiminta			2 213		4 096
Muut pitkävaikutteiset menot			12 010		9 821
Aineelliset hyödykkeet	33				
Muut aineelliset hyödykkeet			78		115
Muut varat	34		2 094		1 008
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	35		2 666		5 073
Eliminointierät	II		-427		-431
Yhteensä			1 400 392		1 316 899
VASTAAVAA YHTEENSÄ			4 047 055		3 781 635

Konsernin tase

1 000 e		31.12.2009		31.12.2008	
VASTATTAVAA					
Oma pääoma:	10				
Pohjarahasto		6 875		6 875	
Takuupääoma		1 766		1 766	
Arvonkorotusrahasto		381		599	
Käyvän arvon rahasto		2 106		506	
Muut rahastot		528 971		567 848	
Vapaaehtoisista varauksista ja poisto- erosta omaan pääomaan siirretty osuus		2 282		2 111	
Edellisten tilikausien tappio/voitto		-40 586		-36 435	
Tilikauden tappio/voitto		48 567		-45 571	
Tilikauden voittoon sisältyvä osuus poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutoksesta		-172	48 396	2 543	-43 027
			550 192		500 242
Vähemmistöosuus			42 866		27 725
Vakuutustoiminnan velat:					
Vakuutustekninen vastuovelka					
Vakuutusmaksuvastuu		214 799		212 998	
Jälleenvakuuttajien osuus		-5 411	209 388	-4 715	208 283
Korvausvastuu	12	1 274 107		1 203 297	
Jälleenvakuuttajien osuus		-27 297	1 246 810	-28 020	1 175 277
Tasotusmäärä			557 268		524 316
Yhteistakuuerä			17 980		17 372
			2 031 446		1 925 247
Pakolliset varaukset	13				
Eläkevaraukset			187		310
Muut pakolliset varaukset			3 015		0
			3 202		310
Jälleenvakuutusllettevelat			14		17
Velat					
Ensivakuutustoiminnasta			1 773		1 558
Jälleenvakuutustoiminnasta			2 461		3 697
Lainat rahoituslaitoksilta			36 804		11 899
Muut velat			23 602		34 458
Laskennallinen verovelka	11/14		809		749
			65 450		52 362
Siirtovelat	15				34 945
			35 380		
Eliminointierät	II		-427		-431
Yhteensä			2 135 065		2 012 450
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan velat:					
Velat luottolaitoksille	41,42,43				
Vaadittaessa maksettavat			123		194
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	41,42,43				
Talletukset					
Vaadittaessa maksettavat			838 072		566 285
Muut			395 351		623 175
			1 233 422		1 189 460
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	41,42,43		38 099		0
Johdannaissopimukset ja muut kaupan- käyntitarkoituksessa pidettävät velat	42,43		360		0
Muut velat	38		25 836		24 422
Siirtovelat ja saadut ennakot	39		4 047		8 874
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	40,41,43		20 000		20 000
Eliminointierät	II		-2 955		-1 733
Yhteensä			1 318 932		1 241 218
VASTATTAVAA YHTEENSÄ			4 047 055		3 781 635

Konsernin epäsuora rahoituslaskelma

1 000 e	2009	2008
Liiketoiminnan rahavirta - Vakuutustoiminta		
Vakuutustoiminnan tappio/voitto varsinaisesta toiminnasta	49 565	-42 181
Oikaisut		
Vakuutusteknisen vastuuelan muutos	106 199	93 828
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonorotukset	-57 538	97 664
Pakollisten varausten muutos	2 891	310
Suunnitelman mukaiset poistot	17 730	17 617
Muut oikaisut	12 798	-3 672
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	131 646	163 566
Käyttö pääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-)/vähennys (+)	-11 366	-17 589
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	-11 441	72
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	108 839	146 049
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-4 420	-1 225
Maksetut välittömät verot	-628	-1 342
Liiketoiminnan rahavirta - Vakuutustoiminta	103 791	143 482
Liiketoiminnan rahavirta - Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta		
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan liiketappio/-voitto	-331	-486
Oikaisut		
Poistot ja arvonalentumiset	3 435	3 193
Realisoitumattomat arvomuutokset	-448	-13
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista saamisista	617	1 095
Muut oikaisut	-2 888	196
Oikaistu liikevoitto	386	3 986
Liiketoiminnan varojen ja velkojen muutos:		
Saamistodistukset (yli 3 kk)	-40 540	-17 010
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-183 650	-293 008
Osakkeet ja osuudet	-592	-12 001
Muut varat sekä siirtosaamiset ja maksetut ennakot	-1 013	-1 777
Velat luottolaitoksille	-70	90
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	43 091	391 263
Liikkeeseen lasketut velkakirjat ja johdannaispimukset	38 477	0
Muut velat sekä siirtovelat ja saadut ennakot	1 619	5 179
Maksetut välittömät verot	0	349
Liiketoiminnan rahavirta - Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta	-142 292	77 071
Investointien rahavirta - Vakuutustoiminta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-87 261	-151 107
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	-8 030	4 966
Vähemmistöosuuden lisäys/vähennys ¹⁾	14 560	-306
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-17 082	-15 822
Investointien rahavirta - Vakuutustoiminta	-97 813	-162 003
Investointien rahavirta - Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-3 705	-3 241
Investoinnit osakkeisiin ja osuuksiin	-436	-3
Investoinnit osakkeisiin omistusyhteisyyksissä	-510	0
Verot luovutustuloista	0	0
Investointien rahavirta - Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta	-4 650	-3 244
Rahoituksen rahavirta		
Lainojen nostot - vakuutustoiminta	24 906	6 155
Oman pääoman lisäys/vähennys	-136	1 483
Maksetut osingot/takuupääoman korot ja muu voitonjako	-82	-122
Rahoituksen rahavirta	24 688	7 516
Rahavarojen muutos	-116 276	62 820
Vakuutustoiminnan rahavarat tilikauden alussa	11 598	14 770
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan rahavarat tilikauden alussa	268 265	202 273
Rahavarat tilikauden alussa	279 863	217 043
Vakuutustoiminnan rahavarat tilikauden lopussa	37 670	11 598
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan rahavarat tilikauden lopussa	125 917	268 265
Rahavarat tilikauden lopussa	163 587	279 863

Vakuutustoiminnan rahavarat =
+ Rahat ja pankkisaamiset
- Eliminointierä

Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan rahavarat =
+ Käteiset varat
+ Saamiset luottolaitoksilta
+ Saamistodistukset (alle 3 kk)

¹⁾ Osakkeiden myynneistä ja hankinnoista johtuvat muutokset

Eliminointierät

I Tuloslaskelman liitetieto 1 000 e	1.1.2009–31.12.2009	1.1.2008–31.12.2008
Vakuutustoiminta:		
Maksetut korvaukset	574	944
Liikekulut	237	-219
Sijoitustoiminnan tuotot	-874	-2 136
Sijoitustoiminnan kulut	3 580	3 216
Muut tuotot	-2 520	-2 194
Muut kulut	7	10
Osuus osakkuusyhtiöiden voitosta/tappiosta	-93	-208
Yhteensä	911	-588
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta:		
Korkokulut	6	1 113
Palkkiotuotot	-12 320	-10 100
Palkkiokulut	609	772
Liiketoiminnan muut tuotot	-4 144	-4 368
Hallintokulut	14 381	12 549
Liiketoiminnan muut kulut	463	415
Yhteensä	-1 005	380
II Taseen liitetieto 1 000 e	31.12.2009	31.12.2008
VASTAAVAA		
Vakuutustoiminta:		
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	-78 576	-78 576
Talletukset saman konsernin yrityksissä	0	0
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä	-161	-68
Muut saamiset	-493	-146
Rahat ja pankkisaamiset	-2 408	-1 537
Korot ja vuokrat	0	0
Muut siirtosaamiset	-54	-50
Yhteensä	-81 693	-80 377
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta:		
Muut varat	-427	-241
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	0	-191
Yhteensä	-427	-431
VASTATTAVAA		
Vakuutustoiminta:		
Muut velat	0	-109
Siirtovelat	-427	-322
Yhteensä	-427	-431
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta:		
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille		
Vaadittaessa maksettavat	-2 408	-1 537
Muut	0	0
Muut velat	-493	-146
Siirtovelat ja saadut ennakot	-54	-50
Yhteensä	-2 955	-1 733

Tuloslaskelman liitteet - Vakuutustoiminta

1. Vakuutusmaksutulo

1 000 e	2009		2008	
Ensivakuutus				
Kotimaasta	629 481		606 076	
ETA valtioista	0		0	
Muista valtioista	0	629 481	0	606 076
Jälleenvakuutus		45 670		42 846
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta		675 152		648 923

1.1. Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät

1 000 e	2009	2008
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista	5 121	4 433
Jakojärjestelmämaksut	31 711	31 411
Vakuutusmaksuvero	103 045	99 345
Palosuojelumaksu	1 691	1 654
Liikenneturvallisuusmaksu	1 419	1 398
Työsuojelumaksu	1 724	1 725
Yhteensä	144 710	139 965

2. Vakuutusluokkaryhmittäinen tulos

1 000 e		Vakuutus- maksutulo ennen jälle- vakuuttajien osuutta	Vakuutus- maksutuotot ennen jälle- vakuuttajien osuutta	Korvauskulut ennen jälle- vakuuttajien osuutta	Liikekulut ennen jälle- vakuuttajien palkkioita ja voitto-osuuksia	Jälle- vakuuttajien osuus	Vakuutus- tekninen kate ennen sijoitus toiminnan nettotuottoa
Lakisääteinen tapaturma	2009	102 787	102 794	-118 057	-19 261	-373	-34 897
	2008	102 615	102 689	-108 678	-18 657	-386	-25 033
	2007	94 817	94 910	-92 759	-16 110	-341	-14 300
Muu tapaturma ja sairaus	2009	57 860	56 218	-44 528	-16 868	-82	-5 260
	2008	54 549	52 993	-39 766	-16 247	-87	-3 107
	2007	50 396	47 644	-33 676	-14 670	-50	-753
Moottorijoneuvon vastuu	2009	144 490	146 033	-120 483	-33 112	-553	-8 114
	2008	137 518	139 007	-126 236	-31 943	-28	-19 199
	2007	140 261	143 119	-113 516	-29 578	-47	-21
Maa-ajoneuvot	2009	119 752	119 927	-77 029	-26 998	-309	15 591
	2008	113 398	112 442	-85 533	-26 018	-311	580
	2007	111 585	108 969	-78 954	-23 517	-235	6 263
Alukset, ilma-alukset, raiteilla liikk.kalusto ja kuljetus	2009	8 433	8 326	-3 523	-2 242	-277	2 284
	2008	8 477	8 379	-3 942	-2 173	-262	2 002
	2007	8 022	7 832	-4 050	-2 079	207	1 911
Palo- ja muu omaisuusvahinko	2009	149 061	145 521	-100 247	-47 286	-4 525	-6 537
	2008	141 799	139 565	-118 519	-45 350	4 837	-19 467
	2007	134 551	131 702	-110 285	-42 104	624	-20 064
Vastuu	2009	27 636	28 080	-20 821	-5 997	-2 314	-1 052
	2008	28 294	28 006	-23 019	-5 817	-377	-1 207
	2007	29 517	29 164	-19 144	-4 547	-1 742	3 731
Luotto ja takaus	2009	1 296	2 370	-585	-258	-847	680
	2008	1 951	2 377	156	-247	-787	1 499
	2007	2 456	2 148	-552	-337	-665	594
Oikeusturva	2009	9 776	9 651	-5 833	-3 066	0	752
	2008	9 430	9 074	-9 280	-2 948	0	-3 154
	2007	8 168	8 071	-7 416	-2 465	0	-1 810
Muut	2009	8 391	8 639	-6 541	-2 195	1 174	1 077
	2008	8 046	7 890	2 041	-2 123	-5 416	2 392
	2007	7 157	6 967	-4 678	-2 467	2 567	2 389
Ensivakuutus yhteensä	2009	629 481	627 558	-497 646	-157 283	-8 105	-35 476
	2008	606 076	602 421	-512 777	-151 523	-2 816	-64 695
	2007	586 930	580 525	-465 030	-137 874	318	-22 060
Jälleenvakuutus	2009	45 670	45 793	-21 821	-14 640	-6 588	2 744
	2008	42 846	42 981	-49 557	-13 772	12 589	-7 758
	2007	41 721	41 816	-23 820	-11 852	-2 700	3 445
Yhteensä	2009	675 152	673 350	-519 467	-171 923	-14 693	-32 733
	2008	648 923	645 403	-562 334	-165 295	9 774	-72 453
	2007	628 652	622 342	-488 850	-149 726	-2 381	-18 615
Yhteistakuuerän muutos	2009						-608
	2008						-604
	2007						-645
Tasoituspöytämuutos	2009						-32 952
	2008						10 122
	2007						-48 957
Vakuutus- tekninen kate	2009						-66 293
	2008						-62 935
	2007						-68 217
Eliminointierät	2009			-574	-237		-811
	2008			-944	219		-725
	2007			-348	3 019		2 671
Vakuutustekninen kate tuloslaskelmassa	2009						-67 104
	2008						-63 659
	2007						-65 546

3. Liikekulut sekä henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.1 Kokonaisliikekulut toiminnoittain

1 000 e	2009 Konserni	2009 Eliminointierät	2009 Tuloslaskelma	2008 Konserni	2008 Eliminointierät	2008 Tuloslaskelma
Maksetut korvaukset	36 876	574	37 450	38 367	944	39 311
Liikekulut	168 042	237	168 279	161 141	-219	160 921
Sijoitustoiminnan hoitokulut	6 018	53	6 071	5 506	0	5 506
Muut kulut	9 744	7	9 752	10 691	10	10 702
Yhteensä	220 680	872	221 552	215 705	735	216 440

3.2 Tuloslaskelman erä liikekulut

1 000 e	2009 Konserni	2009 Eliminointierät	2009 Tuloslaskelma	2008 Konserni	2008 Eliminointierät	2008 Tuloslaskelma
Vakuutusten hankintamenot						
Ensivakuutuksen palkkiot	21 307	0	21 307	18 866	0	18 866
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	12 240	0	12 240	11 290	0	11 290
Muut vakuutusten hankintamenot	48 305	579	48 884	47 275	477	47 752
	81 851	579	82 430	77 431	477	77 908
Vakuutusten hoitokulut	51 725	11 099	62 825	50 553	9 281	59 835
Hallintokulut	38 334	-11 428	26 905	37 311	-9 977	27 333
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	-3 881	0	-3 881	-4 155	0	-4 155
Yhteensä	168 030	250	168 279	161 141	-219	160 921

3.3 Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.3.1 Henkilöstökulut

1 000 e	2009	2008
Palkat ja palkkiot	94 858	87 776
Eläkekulut	18 902	18 228
Muut henkilösivukulut	5 861	6 102
Yhteensä	119 621	112 107

3.3.2 Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset

1 000 e		2009	2008
Toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja			
Palkat ja palkkiot		595	572
Eläkesitoumukset	Toimitusjohtajan eläkeikä/eroamisikä 63 vuotta ja varatoimitusjohtajan lainmukainen.		
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja		
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia		
Hallitus ja hallituksen varajäsenet			
Palkat ja palkkiot		884	867
Eläkesitoumukset	Yhtiöön toimitushteessa oleville hallituksen jäsenille ja varajäsenille on eläkeikäksi sovittu 60–63 vuotta.		
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja		
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia		
Hallintoneuvosto			
Palkat ja palkkiot		69	61
Eläkesitoumukset	Ei eläkesitoumuksia.		
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja		
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia		

3.3.3 Henkilöstön keskimääräinen luku tilikauden aikana

	2009	2008
Konttorihenkilöstö	2 455	2 498

3.4 Tilintarkastajan palkkiot eriteltyinä toimeksiantoryhmittäin

1 000 e	2009	2008
Tilintarkastus	162	274
Tilintarkastuslain 1§:n 1:n momentin 2 kohdassa tarkoitetut toimeksiannot	23	0
Veroneuvonta	10	19
Muut palvelut	17	35
Yhteensä	212	328

4.1 Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

1 000 e	2009		2008	
Sijoitustoiminnan tuotot				
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Osinkotuotot		225		257
Tuotot sijoituksista omistusyhteisyhtiöihin				
Korkotuotot		13		17
Tuotot kiinteistösijoituksista omistusyhteisyhtiöihin				
Korkotuotot		6		12
Tuotot kiinteistösijoituksista muihin yrityksiin				
Korkotuotot	226		215	
Muut tuotot	27 016	27 241	26 205	26 420
Tuotot muista sijoituksista				
Osinkotuotot	16 823		16 199	
Korkotuotot	61 749		65 352	
Muut tuotot	58 476	137 048	188 688	270 239
Yhteensä		164 534		296 945
Arvon alentumisten palautukset		97 136		32 886
Myyntivoitot		30 200		31 632
Yhteensä		291 870		361 463
Sisältää eliminointierät:				
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Korkotuotot	6		1 113	
Muut tuotot	609	615	772	1 885
Tuotot kiinteistösijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Muut tuotot		259		251
Yhteensä		874		2 136
Sijoitustoiminnan tuotot tuloslaskelmassa		292 743		363 600

4.2 Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

1 000 e	2009	2008
Sijoitustoiminnan kulut		
Kulut kiinteistösijoituksista		
Muut yritykset	-18 711	-19 798
Kulut muista sijoituksista	-75 788	-165 101
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut		
Omistusyhteyseritykset	-12	-8
Muut	-4 408	-1 217
Yhteensä	-98 919	-186 125
Arvonalentumiset ja poistot		
Arvonalentumiset	-39 645	-129 707
Rakennusten suunnitelmapoistot	-3 342	-3 932
Myyntitappiot	-38 230	-26 313
Yhteensä	-180 136	-346 077
Sisältää eliminointierät:		
Kulut kiinteistösijoituksista		
Muut yritykset	-53	0
Kulut muista sijoituksista	-3 527	-3 216
Yhteensä	-3 580	-3 216
Sijoitustoiminnan kulut tuloslaskelmassa	-183 716	-349 293
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonorotuksia ja niiden oikaisua	111 734	15 386
Sijoitusten arvonorotuksen oikaisu	46	-843
Sijoitustoiminnan nettotuotto	111 781	14 543
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	109 074	13 464

4.3 Muiden tuottojen ja kulujen erittely

1 000 e	2009	2008
Muut tuotot		
Palvelumyynti yhteistoimintayhtiöille	15 707	15 918
Muut muut tuotot	29	218
	15 736	16 135
Sisältää eliminointierät:		
Muut tuotot		
Palvelumyynti yhteistoimintayhtiöille	2 520	2 194
Muut tuotot tuloslaskelmassa	18 256	18 330
Muut kulut		
Konserniliikkeen poisto	0	-174
Palvelumyynnin kulut	-9 141	-10 370
Henkilöstörahasiirto	-603	-148
Muut muut kulut	0	0
	-9 744	-10 691
Sisältää eliminointierät:		
Muut kulut		
Palvelumyynnin kulut	-7	-10
Muut kulut tuloslaskelmassa	-9 752	-10 702

Taseen liitteet - Vakuutustoiminta

5.1 Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

1 000 e	2009 Jäljellä oleva hankintameno	2009 Kirjanpitoarvo	2009 Käypä arvo	2008 Jäljellä oleva hankintameno	2008 Kirjanpitoarvo	2008 Käypä arvo
Sijoitukset						
Kiinteistösijoitukset						
Kiinteistöt	247 979	262 474	335 443	182 692	197 186	271 562
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyriyksissä	1 735	1 735	2 025	1 699	1 699	2 136
Muut kiinteistöosakkeet	52 704	54 657	79 595	50 305	52 428	80 415
Lainasaamiset omistusyhteisyriyksiltä	6 694	6 694	6 694	171	171	171
	309 113	325 560	423 757	234 867	251 485	354 284
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	5 742	5 742	5 742	5 742	5 742	5 742
Sijoitukset omistusyhteisyriyksissä						
Osakkeet ja osuudet	1 151	1 151	1 151	861	861	861
Lainasaamiset	288	288	288	330	330	330
	1 438	1 438	1 438	1 191	1 191	1 191
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	667 492	667 492	768 848	619 825	619 825	658 282
Rahoitusmarkkinavälineet	996 718	996 718	1 030 120	1 010 702	1 010 702	1 031 717
Kiinnelainasaamiset	124 857	124 857	124 857	116 911	116 911	116 911
Muut lainasaamiset	165 524	165 524	165 524	150 231	150 231	150 231
Talletukset	39 630	39 630	39 630	29 202	29 202	29 202
	1 994 221	1 994 221	2 128 979	1 926 871	1 926 871	1 986 342
Jälleenvakuutustalletesaamiset	824	824	824	699	699	699
	2 311 338	2 327 785	2 560 740	2 169 370	2 185 989	2 348 259
Sisältää eliminointierät:						
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	78 576	78 576	78 576	78 576	78 576	78 576
Sijoitukset omistusyhteisyriyksissä						
Osakkeet ja osuudet	161	161	161	68	68	68
Taseen erä Sijoitukset	2 390 075	2 406 522	2 639 477	2 248 014	2 264 633	2 426 903

5.1 Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

1 000 e	2009	2008
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää		
Korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenoerotusta		-611
		-1 185
Kirjanpitoarvo sisältää		
Tuloutettuja arvonkorotuksia	15 075	15 224
Muita arvonkorotuksia	1 372	1 394
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)	232 955	162 270

5.2 Ei-suojaavien johdannaisten arvostusero

1 000 e	2009	2008
	36	3 602

6. Kiinteistösijoitukset

1 000 e	2009 Kiinteistöt ja kiinteistö- osakkeet	2009 Lainasaamiset omistusyhteys- yrityksiltä
Kiinteistösijoitusten muutokset:		
Hankintameno 1.1.	285 851	171
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	0	
Lisäykset	74 185	6 694
Vähennykset	-1 995	-171
Siirrot erien välillä	0	0
Hankintameno 31.12.	358 041	6 694
Kertyneet poistot 1.1.	-29 767	
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	0	
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-18	
Tilikauden poistot	-2 928	
Kertyneet poistot 31.12.	-32 713	
Arvonalentumiset 1.1.	-21 389	
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	1 001	
Tilikauden arvonalentumiset	-2 626	
Arvonalentumisten palautukset	105	
Arvonalentumiset 31.12.	-22 909	
Arvonkorotukset 1.1.	16 618	
Lisäykset	0	
Vähennykset	-171	
Siirrot erien välillä	0	
Arvonkorotukset 31.12.	16 447	
Kirjanpitoarvo 31.12	318 866	6 694
Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		
Jäljellä oleva hankintameno	17 013	
Kirjanpitoarvo	17 059	
Käypä arvo	47 948	

7. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyhteisöissä

1 000 e	2009
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	
Hankintameno 1.1.	5 742
Lisäykset	0
Vähennykset	0
Siirrot erien välillä	0
Hankintameno 31.12.	5 742
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 742
Sisältää eliminointierät:	
Hankintameno 1.1.	78 576
Lisäykset	0
Vähennykset	0
Hankintameno 31.12.	78 576
Taseen erä Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	84 318
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä	
Hankintameno 1.1.	861
Lisäykset	402
Vähennykset	-113
Siirrot erien välillä	0
Hankintameno 31.12.	1 151
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 151
Sisältää eliminointierät:	
Hankintameno 1.1.	68
Lisäykset	0
Vähennykset	93
Hankintameno 31.12.	161
Taseen erä Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä	1 312

7.1 Sijoitukset saman konsernin yrityksissä

1 000 e	Kotipaikka	Osuus takuu pääomasta %-	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
Osakkeet ja osuudet				
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva	Tampere	85,81	22 285	3 592
Yhteensä			22 285	3 592

7.2 Sijoitukset omistusyhteisyhteisöissä

1 000 e	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
Osakkeet ja osuudet				
Kiinteistö-Tapiola Oy	Espoo	50,00	1 110	521
Oirabi Oy	Espoo	50,00	10	0
Suomen Vahinkotarkastus Oy	Helsinki	50,00	1 487	268
Vakuutusneuvonta Aura	Espoo	33,33	12	0
Vakuutusneuvonta Pohja	Espoo	33,33	12	0
Yhteensä			2 632	790

7.3 Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet

1 000 e Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Määrä	Kirjanpitoarvo 1 000 e	Käypä arvo 1 000 e
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut				
Amer Sports Oyj	0,65	786 666	4 258	5 507
Fortum Oyj	0,05	415 432	4 024	7 881
Ilkka-Yhtymä Oyj	0,98	252 786	1 001	1 966
Kesko Oyj	0,18	175 240	3 376	4 045
Kone Oyj	0,10	266 000	4 606	7 969
Lassila & Tikanoja Oyj	1,74	674 534	4 173	10 786
Metso Oyj	0,06	96 735	1 435	2 383
Nokia Oyj	0,02	770 200	6 870	6 870
Sanoma Oyj	0,22	354 017	1 395	5 579
Stockmann Oyj	0,84	338 022	6 422	6 422
Vacon Oyj	1,16	177 600	1 243	4 742
Vaisala Oyj	1,38	204 700	4 060	5 138
Wulff-Yhtiöt Oyj	4,30	283 900	908	908
Muut			1 654	6 397
Yhteensä			45 428	76 594
Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat				
Autovahinkokeskus Oy	17,26	1 243	523	523
Fibox Oy Ab	5,10	2 187	514	514
Fingrid Oyj	1,50	50	1 682	1 682
Indekon Oy	7,12	25 000	526	526
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola	98,74	627 000	31 632	31 632
NetHawk Oyj	1,98	511 100	532	532
Rederiaktiebolaget Eckerö	1,41	33 920	866	1 425
Satel Oy	12,63	625	1 709	1 944
Sato Oyj	3,68	1 669 960	8 762	12 692
Seligson & Co Oyj	15,13	190 525	1 238	1 238
Muut			3 558	4 813
Yhteensä			51 542	57 520

7.3 Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet

Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Kirjanpitoarvo 1 000 e	Käypä arvo 1 000 e	Kotivaltio
Ulkomaiset yhtiöt, noteeratut				
ABB	0,01	3 337	3 898	Sveitsi
Adidas	0,08	6 345	6 345	Saksa
Allianz	0,01	3 586	4 445	Saksa
BNP	0,01	4 137	4 137	Ranska
Carl Zeiss Meditec	0,70	5 604	7 076	Saksa
DnB NOR	0,06	6 851	7 337	Norja
Drägerwerk Ag -Vorzugakt	0,85	3 235	3 235	Saksa
E.ON	0,01	3 114	5 875	Saksa
Ekornes	0,93	4 941	4 941	Norja
Electricite De France	0,01	7 107	7 107	Ranska
Estee Lauder	0,09	3 217	3 588	Yhdysvallat
France Telecom	0,01	5 578	5 578	Ranska
Fresenius Medical Care	0,04	4 404	4 618	Saksa
Gdf Suez	0,01	5 676	6 115	Ranska
GlaxoSmithKline	0,01	5 334	5 527	Iso-Britannia
Granite Construction	0,32	2 897	2 897	Yhdysvallat
Heineken	0,03	3 985	4 956	Alankomaat
Hennes & Mauritz	0,02	4 268	6 396	Ruotsi
Hochtief	0,13	2 026	4 927	Saksa
Johnson & Johnson	0,00	3 460	3 523	Yhdysvallat
Kappahl Holding	1,08	4 980	5 711	Ruotsi
Kellogg	0,04	4 451	4 908	Yhdysvallat
KloECKner & Co	0,40	4 353	4 784	Saksa
Lonza Group Ag-Reg	0,06	1 476	1 476	Sveitsi
LVMH Moet Hennessy Louis Vuitton	0,01	3 441	4 546	Ranska
Medtronic	0,02	4 872	5 129	Yhdysvallat
Nestle	0,00	4 009	5 888	Sveitsi
Novozymes A/S	0,11	4 420	5 217	Tanska
Polo Ralph Lauren	0,19	3 624	6 127	Yhdysvallat
Procter & Gamble	0,00	4 371	4 840	Yhdysvallat
Qiagen	0,07	2 313	2 499	Alankomaat
Reed Elsevier	0,10	5 560	6 021	Alankomaat
Royal Dutch Shell	0,01	4 932	5 192	Alankomaat
Sanofi-Aventis	0,01	6 084	6 084	Ranska
SAP	0,01	4 128	4 290	Saksa
SCA	0,06	3 957	3 957	Ruotsi
Statoil	0,01	3 883	4 658	Norja
Symrise	0,27	4 809	4 809	Saksa
Telefonica	0,01	5 856	5 856	Espanja
TeliaSonera	0,02	3 526	4 356	Ruotsi
Tesco	0,02	6 578	6 578	Iso-Britannia
Total	0,01	5 359	6 949	Ranska
United Technologies	0,01	5 368	6 360	Yhdysvallat
Waste Management	0,04	4 045	4 647	Yhdysvallat
Vivendi	0,02	4 596	4 596	Ranska
Zimmer Holdings	0,08	6 565	6 565	Yhdysvallat
Muut		246	344	
Yhteensä		206 904	234 907	
Ulkomaiset yhtiöt, noteeraamattomat				
European Alliance Partners Company	9,52	606	608	Sveitsi
Muut		8	8	
Yhteensä		614	616	

7.3 Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet

Arvopaperi	Kirjanpitoarvo 1 000 e	Käypä arvo 1 000 e	Kotivaltio
Sijoitusrahastot			
Liongate Multi-Strategy Fund Segregated Portfolio	8 075	8 075	Luxemburg
Robeco Lux-o-rente	4 105	4 828	Ranska
Tapiola Aasia-Tyynimeri	5 854	5 854	Suomi
Tapiola Eurooppa	3 919	4 495	Suomi
Tapiola High Yield	27 000	35 618	Suomi
Tapiola Hyvinvointi	5 204	5 383	Suomi
Tapiola Itä-Eurooppa	2 712	3 578	Suomi
Tapiola Japani	6 247	6 247	Suomi
Tapiola Kehittyvät Markkinat	13 513	27 057	Suomi
Tapiola Kiinteistö	4 205	4 205	Suomi
Tapiola Lyhytkorko	20 672	22 244	Suomi
Tapiola Maailma 20	1 207	1 309	Suomi
Tapiola Pitkäkorko	19 618	23 131	Suomi
Tapiola Suomi	4 562	5 106	Suomi
Tapiola Trendi	4 127	5 905	Suomi
Tapiola Tulevaisuus	1 762	1 762	Suomi
Tapiola USA	8 560	8 560	Suomi
Tapiola Yrityskorko	29 739	32 563	Suomi
Tapiola 2045	1 257	1 257	Suomi
Muut	400	598	
Yhteensä	172 738	207 775	

7. 3 Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet

Arvopaperi	Kirjanpitoarvo 1 000 e	Käypä arvo 1 000 e	Kotivaltio
Pääomasijoitusrahastot			
Aberdeen European Shopping Property Fund SICAV	1 465	1 465	Luxemburg
Aberdeen Property Funds SICAV Pan-Nordic	6 027	6 027	Luxemburg
Altor Fund II (No. 1) Limited Partnership	3 292	3 292	Jersey
Altor Fund III	601	601	Jersey
Apax Europe VII - B, L.P.	3 441	3 441	Iso-Britannia
AXA LBO Fund IV	2 413	2 413	Ranska
AXA Secondary Fund IV L.P.	1 657	1 657	Jersey
Bio Fund Ventures III Ky	636	636	Suomi
Bowmark Capital Partners IV, L.P.	512	512	Iso-Britannia
Bridgepoint Europe III, L.P.	2 081	2 081	Iso-Britannia
Bridgepoint Europe IV F L.P.	372	372	Iso-Britannia
Capman Equity VII A L.P.	2 091	2 302	Guernsey
Capvis Equity III L.P.	902	902	Jersey
Charterhouse Capital Partners VIII LP No. 1.2	4 440	4 440	Iso-Britannia
Eqvitec Technology Fund II Ky	1 500	1 500	Suomi
Eqvitec Technology Fund III K/S	558	558	Tanska
European Added Value Fund, L.P.	6 466	6 466	Iso-Britannia
European Fund Investments II Limited Partnership	766	766	Iso-Britannia
Exilion Real Estate I Ky	6 257	6 257	Suomi
Gresham 4A	1 090	1 090	Iso-Britannia
HealthCap IV Bis L.P.	903	903	Yhdysvallat
Indigo Capital V L.P.	2 279	2 279	Iso-Britannia
Industri Kapital 2000 Limited Partnership XI	1 388	1 563	Jersey
Industri Kapital 2004 Limited Partnership III	2 756	2 756	Jersey
Industri Kapital 2007 Limited Partnership III	2 173	2 327	Jersey
ING Real Estate European Industrial Fund C.V.	6 465	6 465	Alankomaat
Lindsay Goldberg III L.P.	565	565	Yhdysvallat
MB Equity Fund III Ky	1 492	1 492	Suomi
MGP Europe Fund III	2 537	2 537	Iso-Britannia
Nexit INFOCOM II L.P.	1 374	1 374	Guernsey
Partners Group Secondary L.P.	1 480	1 501	Yhdysvallat
Partners Group U.S. Venture 2004, L.P.	2 120	2 120	Yhdysvallat
Paul Capital Top Tier Investments III, L.P.	1 512	1 512	Yhdysvallat
Paul Capital Top Tier Investments IV, L.P.	965	965	Yhdysvallat
PBW II Real Estate Fund S.A.	8 837	8 837	Luxemburg
Rockspring PanEuropean Limited Partnership	7 976	7 976	Iso-Britannia
Tapiola KR I Ky	37 778	37 778	Suomi
Tapiola KR III Ky	44 514	44 514	Suomi
Tapiola KR IV Ky	2 654	2 654	Suomi
The Fourth Cinven Fund (No. 4) Limited Partnership	4 969	4 969	Iso-Britannia
TPG Partners VI, LP	1 661	1 661	Yhdysvallat
Muut	7 301	7 910	
Yhteensä	190 267	191 437	
Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet yhteensä	667 492	768 848	

8. Muut sijoitukset

8.1 Muut lainasaamiset erittely vakuuden mukaan:

1 000 e	2009	2008
Pankkitakaus	52	53
Vakuutuskirja	0	0
Muu vakuus	30 980	30 673
Jäljellä oleva hankintameno	31 032	30 725
Ei vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno yhteensä	134 492	119 505
	165 524	150 231

8.2 Pääomalainojen yhteismäärä

1 000 e	2009	2008
Muut lainasaamiset	55 423	55 428
Jäljellä oleva hankintameno	55 423	55 428

9. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

1 000 e	2009 Aineettomat oikeudet ja pitkä- vaikutteiset menot	2009 Konserni liikearvo	2009 Kalusto
Hankintameno 1.1.	68 548	872	76 390
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-2 312	-872	0
Lisäykset	13 353	0	4 049
Vähennykset	0	0	-298
Siirrot erien välillä	0	0	1
Hankintameno 31.12.	79 590	0	80 142
Kertyneet poistot 1.1.	-29 696	-872	-62 762
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	2 312	872	0
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0	0	38
Tilikauden poistot	-9 130	0	-5 258
Kertyneet poistot 31.12.	-36 514	0	-67 983
Kirjanpitoarvo 31.12.	43 076	0	12 159

10.1 Oman pääoman muutokset

1 000 e	1.1.2009	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2009
Pohjarahasto	6 875	0	0	6 875
Takuupääoma	1 766	0	0	1 766
Arvonkorotusrahasto	599	0	-217	381
Käyvän arvon rahasto	506	1 600	0	2 106
Varmuusrahasto	567 749	0	-38 778	528 971
Vararahasto	17	0	-17	0
Käyttörahassto	82	0	-82	0
Vapaaehtoisista varauksista ja poistoerosta omaan pääomaan siirretty osuus	2 111	172		2 282
Edellisten tilikausien voitto/tappio ennen laskentakäytännön muutosta	-37 918			
Laskentakäytännön muutoksen vaikutus ¹⁾	1 483			
Konsernin edellisten tilikausien voitto/tappio	-36 435	0	-4 150	-40 586
Konsernin tilikauden voitto/tappio	-45 571	48 567	45 571	48 567
Tilikauden voittoon sisältyvä osuus poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutoksesta	2 543	-172	-2 543	-172
	-43 027	48 396	43 027	48 396
Oman pääoman muutokset yhteensä	500 242	50 168	-217	550 192

¹⁾ Vuodesta 2009 alkaen on negatiivisesta poistoerosta johtuvat laskennalliset verosaamiset kirjattu konsernituloslaskelmassa ja -taseessa. Vuosi 2008 on saatettu vertailukelpoiseksi vuoden 2009 kanssa.

10.2 Arvonkorotusrahaston erittely

1 000 e	2009
Arvonkorotusrahasto 1.1.	599
Lisäykset	0
Arvonkorotusten peruutukset	-217
Arvonkorotusrahasto 31.12.	381
Josta käyttöomaisuuteen liittyvää	381

10.3 Laskelma voitonjakokelpoisista varoista

1 000 e	2009
Tilikauden voitto/tappio	48 396
+ Muu vapaa oma pääoma tasanimikkeittäin	
Varmuusrahasto	528 971
Vararahasto	0
Käyttörahassto	0
Vapaaehtoisista varauksista ja poistoerosta omaan pääomaan siirretty osuus	2 282
Muu vapaa pääoma yhteensä	531 253
- Taseen osoittama tappio	-40 586
- Yhtiöjärjestyksen mukaan vararahastoon siirrettävä tai muutoin jakamatta jätettävä määrä	0
- Muut jakokelvottomat erät	0
- Määrä, joka konserniin kuuluvien yhteisöjen tilinpäätössiirroista on konsernitilinpäätöksessä merkitty omaan pääomaan	-2 282
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä	536 781

11. Tilinpäätössiirtojen kertymä

1 000 e	2009
Poistoero	
Kertynyt poistoero 1.1.	2 530
Lisäykset	33
Vähennykset	-125
Kertynyt poistoero 31.12.	2 438
Asuintalovaraus 1.1.	351
Lisäykset	324
Vähennykset	0
Asuintalovaraus 31.12.	675
Vapaaehtoiset varaukset yhteensä	675
Tilinpäätössiirtojen kertymä yhteensä	3 113
Jaettu	
Omaan pääomaan	-2 282
Vähemmistöosuuteen	-22
Laskennalliseen verovelkaan	-809
Verokanta	26 %

12. Korvausvastuu

1 000 e	2009	2008
Korvausvastuusta vähennetyt riidattomat regressisaamiset		
Lakisääteinen tapaturma	20 906	21 221

13. Muut pakolliset varaukset

1 000 e	2009	2008
Keskeneräisten vahinkojen viivästyskorkovaraus	2 879	0
Työttömyysturvan omavastuuvaraus	136	0
	3 015	0

14.1 Laskennalliset verosaamiset

1 000 e	2009	2008
Negatiivisesta poistoerosta johtuva laskennallinen verosaaminen	1 749	1 749

14.2 Laskennalliset verovelat

1 000 e	2009	2008
Poistoeron ja varausten jaosta aiheutunut laskennallinen verovelka	809	749
Verotettavan tulon ja kirjanpidon tuloksen jaksotuserojen ja muiden väliaikaisten erojen perusteella laskettu verovelka	489	0
Arvostuseroista laskettu verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana.	5 980	0
	7 279	749

15. Saamiset ja velat

15.1 Saamisten erittely

1 000 e	2009	2008
Saamiset omistusyhteisyrityksiltä		
Muut saamiset	85	87
	85	87

15.2 Velkojen erittely

1 000 e	2009	2008
Velat omistusyhteisyrityksille		
Muut velat	783	1 144
	783	1 144

15.3 Siirtovelkojen erittely

1 000 e	2009	2008
Ennakoon maksetut vakuutusmaksut	11 025	11 539
Velat henkilöstölle	17 004	15 135
Johdannaisten arvostusero	368	338
Muut siirtovelat	6 556	7 611
	34 953	34 623
Sisältää eliminointierän:		
Muut siirtovelat	427	-322
Taseen erä Siirtovelat	35 380	34 945

16. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

16.1 Vakuudet

1 000 e	2009 Vakuudet/pantiit/ takaukset yms sitoumukset	2008 Velan määrä	2008 Vakuudet/pantiit/ takaukset yms sitoumukset	2008 Velan määrä
Omien velkojen vakuudeksi				
Kiinteistökiinnitykset	147 850	36 238	20 450	10 492
Takaukset, jälleenvakuutusliike	139	16	291	180
	147 989	36 253	20 741	10 672

16.2 Taseeseen sisältyvät vastuusitoumukset ja vastuut

1 000 e	2009	2008
JOHDANNAISSOPIMUKSET		
Korkojohdannaiset		
Termiini- ja futuurisopimukset, avoimet		
Kohde-etuus	115 000	240 000
Käypä arvo	0	0
Valuuttajohdannaiset		
Termiini- ja futuurisopimukset, avoimet		
Kohde-etuus	44 036	47 184
Käypä arvo	0	3 602
Leasingvastuut		
Alkaneella tilikaudella maksettava määrä	89	0
Seuraavina vuosina maksettava määrä	100	0
Arvonlisäverovastuut		
Arvonlisäverotuksen ryhmäkisteröintiin liittyen		
Osakkuusyritykset	24	0
Yhteistoimintayritykset	245	1 626
	269	1 626
Arvonlisäverolain 33§:n mukainen vähennysten palautusvelvollisuus	4 622	5 580
Muut vastuusitoumukset		
Ostositoumukset	0	2 295
Merkintäsitoumukset	165 766	220 371

17. Lähipiirilainat (VYL 8 luku 11 §)

Yhtiöllä ei ole rahalainoja, vastuuta eikä vastuusitoumuksia vakuutusyhtiön tai vakuutusyhtiön konsernin lähipiiriin kuuluville.

17.1 Lähipiiriliiketoimet (KPA 2 luku 7 b §)

Yhtiöllä ei ole lähipiiriliiketoimia, jotka olisi tehty muita kuin tavanomaisia kaupallisia ehtoja noudattaen.

Tuloslaskelman liitteet - Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

18. Korkotuottojen ja kulujen erittely tase-erittäin

1 000 e	2009	2008
Korkotuotot		
Saamiset luottolaitoksilta	1 743	11 171
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä	30 940	43 129
Saamistodistukset	2 806	1 277
Arvoltaan alentuneista luotoista ja muista saamisista kirjatut	1	0
Yhteensä	35 490	55 578
Korkokulut		
Velat luottolaitoksille	5	2
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	21 681	41 346
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	68	0
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	103	0
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	601	1 060
Muut korkokulut	0	0
Yhteensä	22 459	42 407
Sisältää eliminointierän:		
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	6	1 113
Tuloslaskelman erä Korkokulut	22 464	43 520

19. Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista

1 000 e	2009	2008
Osakesijoituksista saadut osinkotuotot		
Samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä ja omistusyhteisyrityksistä saadut	6	7

20. Palkkiotuotot ja -kulut

1 000 e	2009	2008
Palkkiotuotot		
Luotonannosta	1 765	944
Ottolainauksesta	204	171
Maksuliikenteestä	1 143	853
Rahastoista	9 375	7 998
Omaisuudenhoidosta	2 926	2 828
Arvopaperivälityksestä	0	165
Takausten myöntämisestä	58	44
Muusta toiminnasta	648	398
Yhteensä	16 119	13 401
Sisältää eliminointierät:		
Maksuliikenteestä	444	447
Omaisuudenhoidosta	2 515	2 096
Muusta toiminnasta	9 361	7 558
Yhteensä	12 320	10 100
Tuloslaskelman erä Palkkiotuotot	28 439	23 501
Palkkiokulut		
Maksetuista toimitusmaksuista	449	388
Muista	4 122	3 925
Yhteensä	4 570	4 313
Sisältää eliminointierän:		
Maksetuista toimitusmaksuista	0	0
Muista	609	772
Yhteensä	609	772
Tuloslaskelman erä Palkkiokulut	5 179	5 085

21. Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot

1 000 e	2009	2008
Johdannaissopimuksista	-80	0
Käypään arvoon arvostamisesta	-80	0
Johdannaissopimuksista ja muista veloista	80	0
Käypään arvoon arvostamisesta	80	0
Yhteensä	0	0

22. Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot

1 000 e	2009	2008
Myytävissä olevien saamistodistusten nettotuotot		
Luovutuksista (voitot/tappiot)	116	283
Myytävissä olevien osakkeiden ja osuuksien nettotuotot		
Luovutuksista (voitot/tappiot)	185	0
Yhteensä	301	283

23. Liiketoiminnan muut tuotot

1 000 e	2009	2008
Muut tuotot	2 149	2 117
Sisältää eliminointierän:		
Muut tuotot	4 144	4 368
Tuloslaskelman erä Liiketoiminnan muut tuotot	6 292	6 485

24. Liiketoiminnan muut kulut

1 000 e	2009	2008
Vuokrakulut	588	510
Vakuusrahastomaksut	615	524
Muut kulut	612	485
Yhteensä	1 814	1 519
Sisältää eliminointierät:		
Vuokrakulut	348	334
Muut kulut	115	81
Yhteensä	463	415
Tuloslaskelman erä Liiketoiminnan muut kulut	2 278	1 934

25. Poistot ja arvonalennukset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä

1 000 e	2009	2008
Aineettomat hyödykkeet		
Konserniliikearvo		
Suunnitelman mukaiset poistot	1 883	1 883
Muut aineettomat hyödykkeet		
Suunnitelman mukaiset poistot	1 516	1 228
Aineelliset hyödykkeet		
Muut aineelliset hyödykkeet		
Suunnitelman mukaiset poistot	36	82
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä yhteensä	3 435	3 193

26. Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista sekä muista rahoitusvaroista

1 000 e	Sopimuskohtaiset arvonalentumis- tappiot brutto	Ryhmäkohtaiset arvonalentumis- tappiot brutto	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjatut
Tase-erä v.2009				
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	453	187	-49	591
Muut	41	0	-15	26
Arvonalentumistappiot yhteensä	494	187	-64	617

Taseen liitteet - Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta

TASE-ERIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

27. Saamiset luottolaitoksilta

1 000 e	Vaadittaessa maksettavat	Muut kuin vaadittaessa maksettavat	2009 Yhteensä	Vaadittaessa maksettavat	Muut kuin vaadittaessa maksettavat	2008 Yhteensä
Keskuspankilta	0	19 895	19 895	0	20 976	20 976
Kotimaisilta luottolaitoksilta	38 050	0	38 050	24 801	220 000	244 801
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	38 050	19 895	57 945	24 801	240 976	265 777

28. Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

1 000 e	2009	2008
Yritykset ja asuntoyhtiöt	18 759	2 326
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	57	0
Kotitaloudet	1 132 188	968 147
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	47	35
Ulkomaat	3 526	1 070
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä yhteensä	1 154 577	971 577
Arvonalentumistappiot vuoden alussa	1 457	398
Tilikaudella kirjatut saamiskohtaiset arvonalentumistappiot	-71	282
Tilikaudella kirjatut saamiskohtaisten arvonalentumistappioiden peruutukset	-49	-398
Tilikaudella kirjatut ryhmäkohtaiset arvonalentumistappiot	187	1 175
Tase-erään sisältyvät arvonalentumistappiot vuoden lopussa	1 524	1 457

29. Saamistodistukset

1 000 e	2009	2008
Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat, keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat		
Eräpäivään asti pidettävät, julkisesti noteeratut, valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	15 780	22 756
Myytavissä olevat, julkisesti noteeratut, valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	39 675	18 706
Yhteensä	55 455	41 461
Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat		
Myytavissä olevat, julkisesti noteeratut, pankkien sijoitustodistukset, joille ei ole kerrytetty korkotuottoa	5 892	5 840
Myytavissä olevat, julkisesti noteeratut, pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	13 073	0
Myytavissä olevat, julkisesti noteeratut, yritysten liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	2 036	0
Myytavissä olevat, julkisesti noteeratut, yritystodistukset	44 874	0
Yhteensä	65 875	5 840

30. Osakkeet ja osuudet

1 000 e	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Joista luottolaitoksissa
Osakkeet ja osuudet myytävissä olevat	13 773	174	13 947	
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä	0	598	598	0
Yhteensä	13 773	772	14 545	0
-joista hankintameno	0	174	174	0

31. Johdannaisopimukset

1 000 e	Kohde-etuuden nimellisarvo			Käypä arvo		2009	2008
	Jäljellä oleva maturiteetti alle 1 v	1 - 5 v	yli 5 v	Yhteensä	positiivinen	negatiivinen	
Osakejohdannaiset, kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät optiosopimukset							
Ostetut						361	0
Osakejohdannaiset							
Optiosopimukset	0	14 493	0	14 493			
Ostetut	0	14 493	0	14 493	361		

32. Aineettomat hyödykkeet

1 000 e	2009	2008
IT-kulut	11 808	9 551
Liikearvot	2 213	4 096
Muut aineettomat hyödykkeet	202	270
Yhteensä	14 223	13 917

33. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana

1 000 e	2009
Aineettomat hyödykkeet	
Hankintameno 1.1.	29 634
Lisäykset	4 740
Vähennykset	-1 036
Siirrot	
Hankintameno 31.12.	33 339
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-15 716
Vähennysten kertyneet poistot	
Tilikauden poisto	-3 399
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.	-19 116
Kirjanpitoarvo 31.12.	14 223
Aineelliset hyödykkeet	
Hankintameno 1.1.	2 098
Lisäykset	
Vähennykset	
Siirrot	
Hankintameno 31.12.	2 098
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-1 983
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	
Tilikauden poisto	-36
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.	-2 020
Kirjanpitoarvo 31.12.	78

34. Muut varat

1 000 e	2009	2008
Maksujenvälityssaamiset	0	0
Muut saamiset	1 667	767
Yhteensä	1 667	767
Sisältää eliminointierän:		
Muut saamiset	427	241
Taseen erä Muut varat	2 094	1 008

35. Siirtosaamiset ja maksetut ennakot

1 000 e	2009	2008
Korkosaamiset	2 314	4 645
Muut siirtosaamiset	330	238
Maksetut ennakkomaksut	22	0
Yhteensä	2 666	4 883
Sisältää eliminointierän:		
Muut siirtosaamiset	0	191
Taseen erä Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	2 666	5 073

36. Luottolaitoksen yleiseen liikkeeseen laskemat velkakirjat

1 000 e	2009	2008
Sijoitus- ja yritystodistukset, kirjanpitoarvo	38 099	0
- nimellisarvo	38 200	0

37. Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat

1 000 e	2009	2008
Osakejohdannaiset		
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen kanssa yhdessä hallinnoitavat rahoitusvelat	360	0

38. Muut velat

1 000 e	2009	2008
Maksujenvälitysvelat	21 993	17 535
Muut	3 349	6 742
Yhteensä	25 342	24 277
Sisältää eliminointierän:		
Muut	493	146
Taseen erä Muut velat	25 836	24 422

39. Siirtovelat ja saadut ennakot

1 000 e	2009	2008
Korkovelat	1 074	6 545
Muut siirtovelat	2 889	2 258
Saadut ennakkomaksut	30	21
Yhteensä	3 993	8 824
Sisältää eliminointierän:		
Muut siirtovelat	54	50
Taseen erä Siirtovelat ja saadut ennakot	4 047	8 874

40. Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

1 000 e	2009	2008
Tapiola Pankki Oy:n debenttuurilaina 1/2006, nimellisarvo 10.000.000 euroa. Laina-aika 30.6.2006–30.6.2016, ennaikainen takaismaksuoikeus. 5 vuoden kuluttua, korko 12 kk:n Euribor + 0,25 %-yksikköä 30.6.2011 saakka ja sen jälkeen 12 kk:n Euribor + 1,00 %-yksikköä p.a.	10 000	10 000
Tapiola Pankki Oy:n debenttuurilaina 1/2007, nimellisarvo 10.000.000 euroa. Laina-aika 21.5.2007–21.5.2017, ennaikainen takaismaksuoikeus. 5 vuoden kuluttua, korko 3 kk:n Euribor + 0,45 %-yksikköä 21.5.2012 saakka ja sen jälkeen 3 kk:n Euribor + 1,95 %-yksikköä p.a.	10 000	10 000

41. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma

1 000 e	alle 3 kk	3-12 kk	1-5 v	5-10 v	yli 10 v	Yhteensä
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	0	15 780	18 911	20 764	0	55 455
Saamiset luottolaitoksilta	57 945	0	0	0	0	57 945
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	12 559	6 670	76 387	160 469	898 492	1 154 577
Saamistodistukset	34 971	15 795	15 109	0	0	65 875
Velat luottolaitoksille	123	0	0	0	0	123
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	880 642	197 053	153 576	10	0	1 231 282
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	15 990	22 109	0	0	0	38 099
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0	0	0	20 000	0	20 000
Sisältää eliminointierän:						
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 408					2 408
Taseen erä Velat yleisölle ja julkisyhteisöille						1 233 690

42. Tase-erien erittely koti- ja ulkomaanrahan määräisiin

1 000 e	2009	2008
Tase-erä, Kotimaan rahan määräinen		
Saamiset luottolaitoksilta	57 945	265 777
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 154 577	971 577
Saamistodistukset	121 330	47 301
Johdannaissopimukset	361	0
Muu omaisuus ml. Käteiset varat	66 179	32 244
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan varat	1 400 392	1 316 899
Sisältää eliminointierän:		
Muu omaisuus ml. Käteiset varat	427	431
Velat luottolaitoksille	123	194
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 231 015	1 187 923
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	38 099	0
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	360	0
Muut velkaerät	49 335	53 101
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan velat	1 318 932	1 241 218
Sisältää eliminointierät:		
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 408	1 537
Muu vieras pääoma	548	196
Yhteensä	2 955	1 733

43. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot

1 000 e	2009 Kirjanpitoarvo	2009 Käypä arvo	2008 Kirjanpitoarvo	2008 Käypä arvo
Rahoitusvarat				
Käteiset varat	33 000	33 000	0	0
Saamiset luottolaitoksilta	57 945	57 945	265 777	265 777
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 154 577	1 154 577	971 577	971 577
Saamistodistukset	121 330	121 774	41 461	42 181
Osakkeet ja osuudet	13 947	13 947	12 310	12 310
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyyksissä	598	598	252	252
Johdannaissopimukset	360	360	0	0
Rahoitusvelat				
Velat luottolaitoksille	123	123	194	194
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 231 015	1 231 015	1 187 923	1 187 923
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	38 099	38 099	0	0
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	360	360	0	0
Muut velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	20 000	20 000	20 000	20 000
Sisältää eliminointierän:				
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	2 408	2 408	1 537	1 537
Taseen erä Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 233 422	1 233 422	1 189 460	1 189 460

Taseen liitteet - Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta

VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KASKEVAT LIITETIEDOT

44. Annetut vakuudet

1 000 e	2009 Muut vakuudet	2008 Muut vakuudet
Omasta velasta annetut Velat luottolaitoksille	27 000	27 000
Muiden puolesta annetut joista lähipiiriin kuuluvalla johdolle	0 0	5 381 0

45. Eläkevastuut

1 000 e	2009
Henkilökunnan lakisääteinen eläketurva	järjestetty vakuutuksilla
Henkilökunnan lisäeläketurva	järjestetty vakuutuksilla
Kirjanpitoon sisällyttömät eläkevastuut	56

46. Taseen ulkopuoliset sitoumukset

1 000 e	2009	2008
Erittely pääomasitomuslajeittain		
Takaukset	6 986	5 381
Käyttämättömät luottojärjestelyt	60 780	30 646
Yhteensä	67 766	36 026

47. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

1 000 e	2009	2008
Arvonlisäverotuksen ryhmäkisteröintiin liittyvä yhteisvastuu (ALV 188 \$)	1 014	1 965

HENKILÖSTÖÄ JA JOHTOA KOSKEVAT LIITETIEDOT

48. Henkilöstön lukumäärä

	2009	2008
Keskimäärin		
Vakinainen kokoaikainen henkilöstö	150	143
Vakinainen osa-aikainen henkilöstö	5	7
Määräaikainen henkilöstö	7	3
Yhteensä	162	153

49. Johdolle maksetut palkat ja palkkiot

1 000 e	2009	2008
Palkat ja palkkiot		
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet, toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen	583	663

50. Johdolle myönnetyt luotot, takaukset ja taseen ulkopuoliset sitoumukset

1 000 e	2009	2008
Myönnetyt luotot		
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet, toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen	497	442
lisäykset	45	230
vähennykset	-41	-10
Myönnetyt takaukset ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset		
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet, toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen	180	0
lisäykset	180	0
vähennykset	0	0

51. Johdon eläkesitoumukset

Johdon lakisääteinen eläketurva ja lisäeläketurva on järjestetty vakuutuksilla.

52. Osakeomistukset

1 000 e	Kotipaikka	Omistusosuus	Oma pääoma 31.12.	Tilikauden voitto/tappio
Tapiola Varainhoito Oy	Espoo	100,0	6 873	450
Ab Compass Card Oy Ltd	Maarianhamina	34,0	1 759	-482

53. Tiedot omaisuudenhoitopalveluista

1 000 e	2009	2008
Asiakasvarat	0	0
Täyden valtakirjan omaisuudenhoidossa olevat varat	5 563 987	4 879 544

54. Tilintarkastajan palkkiot

1 000 e	2009	2008
Tilintarkastus	66	86
Tilintarkastuslain mukaiset toimeksiannot	62	80
Veroneuvonta	7	
Muut palvelut	6	30
Yhteensä	141	197

Tunnusluvut

Milj. e	2009	2008	2007
Vahinkovakuutustoiminnan yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut			
Liikevoitto/-tappio	84,8	-53,1	141,9
Kokonaistulos	151,9	-198,3	97,3
Kokonaispääoman tuotto prosentteina	6,1	-6,9	4,1
Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut			
Vakuutusmaksutulo	675,2	648,9	628,7
Vahinkosuhte ilman perustekorkokulua prosentteina	76,5	83,3	76,4
Vahinkosuhte prosentteina	79,1	85,7	78,8
Liikekulusuhte prosentteina	26,0	26,0	24,3
Yhdistetty kulusuhte ilman perustekorkokulua prosentteina	102,5	109,3	100,7
Yhdistetty kulusuhte prosentteina	105,1	111,7	103,1
Toimintapääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa	747,4	623,3	812,0
VYL 11 luvun 7§:n toimintapääoman vähimmäismäärä	120,4	120,2	116,3
Tasoisuusmäärä tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa	557,3	524,3	534,4
Vähemmistöosuus	42,9	27,7	24,9
Vakavaraisuuspääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa	1 347,5	1 175,3	1 371,3
Vakavaraisuuspääoma prosentteina vastuuvelasta	91,4	83,9	105,7
Vastuunkantokyky prosentteina	208,3	189,3	228,3
Milj. e	2009	2008	2007
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut			
Saamiset luottolaitoksilta	57,9	265,8	188,0
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 154,6	971,6	679,6
Velat luottolaitoksille	0,1	0,2	0,1
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 231,0	1 187,9	796,7
Rahastopääomat	1 391,2	838,0	
Hallinnoitavat asiakasvarat	3 629,0	2 954,5	
Korkokate	13,0	13,2	9,9
Liikevaihto	54,1	71,4	47,8
Liiketappio/-voitto	-0,3	-0,5	-3,7
sekä sen osuus prosentteina liikevaihdosta	-0,6	-0,7	-7,8
Kulu-tuotto -suhde	1,0	1,0	1,2
Milj. e	2009	2008	2007
Konsernin henkilöstömäärät			
Henkilöstömäärä	2 601	2 651	2 499
Henkilöstömäärä palkkasummaan suhteutettuna	2 072	2 125	2 026

Muut liitetiedot

Tulosanalyysi

1 000 e	2009	2008	Muutos	Muutos-%
Vakuutusmaksutuotot	646 798	620 763	26 035	4,2
Korvauskulut	-511 489	-532 075	20 586	-3,9
Liikekulut	-168 042	-161 141	-6 901	4,3
Yhteistakuuerän muutos	-608	-604	-4	0,7
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta	-33 341	-73 057	39 716	-54,4
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonorotukset ja niiden oikaisut	111 781	14 543	97 237	668,6
Muut tuotot ja kulut	5 992	5 444	548	10,1
Osuus osakkuusyritysten voitosta tai tappiosta	340	12	328	2 757,3
Liiketappio/-voitto	84 771	-53 058	137 829	-259,8
Tasoitusmäärän muutos	-32 952	10 122	-43 074	-425,5
Tappio tai voitto ennen satunnaisia eriä	51 819	-42 936	94 755	-220,7
Liiketappio/-voitto	84 771	-53 058	137 829	-259,8
Sijoitusten arvostuserojen muutos	67 118	-145 240	212 358	-146,2
Kokonaistulos	151 890	-198 297	350 187	-176,6
Sisältää eliminointierät:				
Korvauskulut	574	944	-370	-39,2
Liikekulut	237	-219	457	-208,3
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonorotukset ja niiden oikaisut	2 706	1 079	1 627	150,8
Muut tuotot ja kulut	-2 513	-2 184	-329	15,0
Osuus osakkuusyritysten voitosta tai tappiosta	-93	-208	114	-55,0
Yhteensä	911	-588	1 499	-255,0

Tytäritykset ja osakkuusyrietykset 31.12.2009

TYTÄRYRITYKSET			Kotipaikka	Omistusosuus
1	Kiinteistö Oy	Adoxa	Espoo	100,0 %
2	Oy	Akapo-Leasing	Espoo	100,0 %
3	Oy	Alma Vakuutus	Helsinki	100,0 %
4	Oy	Aura-Karelia	Espoo	100,0 %
5	Kiinteistö Oy	Auralax	Espoo	100,0 %
6	Kiinteistö Oy	Espoon Revontulenkujja 1	Espoo	60,4 %
7	Asunto Oy	Espoon Valkeakuulas	Espoo	100,0 %
8	Asunto Oy	Helsingin Puistokulma	Helsinki	100,0 %
9	Oy	Kaisaniemenkatu 1	Helsinki	78,1 %
10	Oy	Kestap	Espoo	100,0 %
11	Tavaratalokiinteistö Oy	L. Kela	Espoo	100,0 %
12	Kiinteistö Oy	Lahden Vapaudenkatu 13	Lahti	100,0 %
13	Kiinteistö Oy	Lappeenrannan Myllymäki 2	Espoo	100,0 %
14	Oy	Omre	Espoo	100,0 %
15	Kiinteistö Oy	Raision Nikkari	Espoo	80,0 %
16	Oy	Tapiola Pankki, konserni	Espoo	73,0 %
17	Oy	Tapiolan Revontuli	Espoo	100,0 %
18	Oy	Tapiola-Safety	Espoo	100,0 %
19	Oy	Tieto-Tapiola	Espoo	51,1 %
20	Oy	Tietotyö	Espoo	100,0 %
21	Oy	Tukholmakatu 2	Espoo	100,0 %
22	Kiinteistö Oy	Vaasan Lemmenpolku 1	Espoo	100,0 %
23	Kiinteistö Oy	Vantaan Tuupakantie 32	Espoo	100,0 %
OSAKKUUSYRITYKSET			Kotipaikka	Omistusosuus
1	Oy	Glasnost	Espoo	33,3 %
2	Oy	Kampintorni	Espoo	50,0 %
3	Oy	Kiinteistö-Tapiola, konserni	Espoo	50,0 %
4	Oy	Oirabi	Espoo	50,0 %
5	Oy	Pohja-yhtymä	Espoo	28,8 %
6	Kiinteistö Oy	Ruosilantie 11	Helsinki	50,0 %
7	Oy	Suomen Vahinkotarkastus SVT	Helsinki	50,0 %
8	Oy	Vakuutusneuvonta Aura	Espoo	33,3 %
9	Oy	Vakuutusneuvonta Pohja	Espoo	33,3 %

Ehdotus voiton käyttämisestä

Hallitus ehdottaa, että tilikauden voitto 48 209 501,71 euroa käytetään seuraavasti:

Varmuusrahastoon siirretään	47 209 501,71
Käyttörahastoon siirretään	1 000 000,00

Mikäli hallituksen ehdotus tuloksen käsittelystä hyväksytään, jakautuu yhtiön oma pääoma seuraavasti:

Pohjarahasto	6 875 407,12
Takuupääoma	1 765 973,23
Arvonkorotusrahasto	322 108,19
Varmuusrahasto	576 180 069,80
Käyttörahasto	1 000 000,00
	586 143 558,34

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen 31.12.2009 allekirjoitukset

Espoossa 2. päivänä maaliskuuta 2010

Asmo Kalpala

Jari Saine

Antti Calonius

Arto Jurttila

Juha-Pekka Halmeenmäki
toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Espoossa 18. päivänä maaliskuuta 2010

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Juha Tuomala
KHT

Käytetyt tilikirjat

Päiväkirja 1 ja 2 ja -yhteenvedo	atk-lista
Pääkirja 1 ja 2 ja -yhteenvedot	atk-lista
Tuloslaskelma ja -yhteenvedo	atk-lista
Tase ja -yhteenvedo	atk-lista

Osakirjanpitojärjestelmät

Tilitysjärjestelmät	
Toimistotilitysjärjestelmä	
Lainajärjestelmä	
Vakuutuslajisovellukset	vakuutuslajikohtaisia
Laskutusjärjestelmät	vakuutuslajikohtaisia
Korvaustoimintajärjestelmät	vakuutuslajikohtaisia
Arvopaperijärjestelmät	
Sonet -laskutus- ja reskontrajärjestelmä	
Ostolaskureskontra ja IP-järjestelmä	
Jälleenvakuutusjärjestelmät	
Palkanlaskentajärjestelmät	
Asiamiesrekisteri	
Henkilöstöhallintojärjestelmä	
Konsernilaskentaohjelmisto	
Investointien hallintajärjestelmä	
Henkilötilin korko-ohjelmat	

Tilikartat

Yhtiönumeroluettelo	GL-yhtiö TAPIO
Tilikartta	GL-yhtiö TAPIO
Alatilikoodit	GL-yhtiö TAPIO
Vastuualuekoodit	GL-yhtiö TAPIO
Yhtiö-/toimintojakokoodit	GL-yhtiö TAPIO
Vakuutuslaji- ja vakuutusluokkakoodit	GL-yhtiö TAPIO
Sijoituslajikoodit	GL-yhtiö TAPIO
Verokoodit	GL-yhtiö TAPIO
Projektinumerot	GL-yhtiö TAPIO
Kampanjanumerot	GL-yhtiö TAPIO
Asiakaslohkonumerot	GL-yhtiö TAPIO
Myyntikanavanumerot	GL-yhtiö TAPIO
Konserniyhtiökoodit	GL-yhtiö TAPIO

atk-lista

Tilintarkastuskertomus

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolan yhtiökokoukselle

Olemme tarkastaneet Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolan kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2009. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lain mukainen ja että varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Tilintarkastajan tulee suorittaa tilintarkastus Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti ja sen perusteella antaa lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää ammatteettisten periaatteiden noudattamista ja tilintarkastuksen suunnittelua ja suorittamista siten, että saadaan kohtuullinen varmuus siitä, että tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa

ei ole olennaisia virheellisyyskysymyksiä ja että emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja ovat toimineet vakuutusyhtiölain mukaisesti.

Tilintarkastustoimenpiteillä tulisi varmistua tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen lukujen ja muiden tietojen oikeellisuudesta. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan ja arvioihin riskeistä, että tilinpäätöksessä on väärinkäytöksestä tai virheestä johtuva olennainen virheellisyys. Tarvittavia tarkastustoimenpiteitä suunniteltaessa arvioidaan myös tilinpäätöksen laadintaan ja esittämiseen liittyvää sisäistä valvontaa. Lisäksi arvioidaan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleistä esittämistapaa, tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sekä johdon tilinpäätöksen laadinnassa soveltamia arvioita.

Tilintarkastus on toteutettu Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Käsitksemme mukaan olemme suorittaneet tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvia tarkastustoimenpiteitä lausuntoamme varten.

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Espoossa 18. päivänä maaliskuuta 2010

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Juha Tuomala
KHT

Hallintoneuvoston lausunto

Perehdyttyään tilinpäätökseen, konsernitilinpäätökseen ja tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2009 hallintoneuvosto ehdottaa, että tilinpäätös ja konsernitilinpäätös vahvistetaan ja hallituksen ehdotus voiton käyttämisestä hyväksytään.

Espoossa 22.3.2010

Antti Lemmetyinen
hallintoneuvoston
puheenjohtaja